

Aniversări Culturale 2023

Ianuarie

1 ianuarie – **Ziua Mondială a Păcii**

1 ianuarie – 25 de ani de la moartea lui **Mircea Marian** (29 decembrie 1938, Baia Mare – **1 ianuarie 1998**, Baia Mare), prozator, dramaturg și publicist român, membru al Uniunii Scriitorilor din România;

1 ianuarie – 50 de ani de la moartea lui **Marcel Bibiri-Sturia** (1889, București – **1 ianuarie 1973**, București), publicist român;

1 ianuarie – 75 de ani de la nașterea lui **Dumitru M. Ion** (**1 ianuarie 1948**, Brătești, Albești, Județul Argeș – 13 februarie 2022¹), scriitor și traducător român; membru al Academiei de Științe și Arte și al Uniunii Scriitorilor din Republica Macedonia(din 2000);

1 ianuarie – 125 de ani de la nașterea lui **Laliu Marinov** (**1 ianuarie 1898** - 21 februarie 1974), cunoscut și sub pseudonimul **Lamar**, poet bulgar;

1 ianuarie – 150 de ani de la nașterea lui **Mariano Azuela González** (**1 ianuarie 1873**, Lagos de Moreno, Mexic - 1 martie 1952, Ciudad de Mexico), medic și scriitor mexican;

1 ianuarie – 200 de ani de la nașterea lui **Petőfi Sándor**(**1 ianuarie 1823**, Kiskőrös, Regatul Ungariei, Imperiul Austriac – 31 iulie 1849, Albești, Principatul Transilvaniei, Imperiul Austriac), scriitor, traducător, poet romantic maghiar de origine slovacă, participant la revoluția de la 1848 din Transilvania și Ungaria;

1 ianuarie – 275 de ani de la nașterea lui **Gottfried August Bürger** (**1 ianuarie 1748**, Molmerswende - 8 iunie 1794, Gottingen), poet german, exponent al curentului literar "Sturm und Drang";

2 ianuarie – 75 de ani de la moartea lui **Vicente Huidobro** (10 ianuarie 1893, Comuna Santiago, Chile – **2 ianuarie 1948**, Cartagena, Chile), un poet chilian, promotor al avangardismului și inițiator al *creaționismului*;

3 ianuarie – 100 de ani de la moartea lui **Jaroslav Hašek** (30 aprilie 1883, Praga, Austro-Ungaria – **3 ianuarie 1923**, Lipnice nad Sázavou, Vysočina, Cehia), romancier, scriitor satiric, umorist ceh, cunoscut în special pentru romanul său *Peripețiile bravului soldat Švejk*;

3 ianuarie – 325 de ani de la nașterea lui **Pietro Antonio Domenico Trapassi**, cunoscut sub pseudonimul **Metastasio** (**3 ianuarie 1698**, Roma, Statele Papale – 12 aprilie 1782, Viena, Imperiul Habsburgic), scriitor, dramaturg, poet italian și autor de librete; este considerat creatorul melodramei;

4 ianuarie – 25 de ani de la moartea lui **Carlo Ludovico Bragaglia** (8 iulie 1894, Frosinone, Lazio, Italia – **4 ianuarie 1998**, Roma, Italia), regizor de film italian;

4 ianuarie – 50 de ani de la moartea lui **Gherase Dendrino** (2 septembrie 1901, Turnu Măgurele – **4 ianuarie 1973**, București), compozitor și dirijor român; a compus operete (Lăsați-mă să cânt, Lysistrata), muzică ușoară, muzică de film ș.a;

5 ianuarie – 100 de ani de la moartea lui **Adam Müller-Guttenbrunn** (22 octombrie 1852, Zăbrani, Arad – **5 ianuarie 1923**, Viena), scriitor, romancier și om de cultură șvab; a avut o mare influență asupra vieții culturale, în special în lumea teatrului, din Viena sfârșitului de secol XIX; director al Teatrului din Viena (azi Opera);

6 ianuarie – 100 de ani de la nașterea lui **Ion Gavrilă Ogoranu** (**6 ianuarie 1923**, Gura Văii, Recea, Brașov – 1 mai 2006, Sântimbru, Alba), absolvent al Facultății de Agronomie din Cluj, luptător anticomunist, autor, erou în filmul românesc Portretul luptătorului la tinerețe(2009);

6 ianuarie – 175 de ani de la nașterea lui **Hristo Botev** (**6 ianuarie 1848**, Kalofer, Bulgaria - 1 iunie 1876), poet , jurnalist și revoluționar bulgar;

7 ianuarie – 25 de ani de la moartea lui **Vladimir Prelog** (23 iulie 1906, Sarajevo, Austro-Ungaria – **7 ianuarie 1998**, Zürich, cantonul Zürich, Elveția), chimist elvețian de origine croată, laureat al Premiului Nobel pentru chimie (1975);

7 ianuarie – 125 de ani de la nașterea lui **Ioan Dimoftache Mușat**, cunoscut și sub pseudonimul **I.D. Mușat** (**7 ianuarie 1898**, comuna Podul Turcului, județul Bacău – 27 septembrie 1983, Cluj-Napoca), jurnalist și scriitor român;

8 ianuarie – 25 de ani de la moartea lui **Alexandru Elian** (27 octombrie 1910, București, – **8 ianuarie 1998**, București), istoric român, membru titular al Academiei Române (din 1993), considerat a fi unul dintre cei mai mari bizantinologi români;

8 ianuarie – 125 de ani de la nașterea lui **Tudor Vianu** (**8 ianuarie 1898**, Giurgiu, Vlașca – 21 mai 1964, București), estetician, critic și istoric literar, poet, eseist, filosof și traducător român;

8 ianuarie – 150 de ani de la nașterea lui **Iuliu Maniu** (**8 ianuarie 1873**, Șimleu Silvaniei, Sălaj – 5 februarie 1953, Sighetu Marmăției, Maramureș), politician, de mai multe ori prim-ministru al României, președinte al Partidului Național-Țărănesc (1926-1933, 1937-1947), deținut politic după 1947, decedat în închisoarea Sighet; membru de onoare al Academiei Române (1919);

9 ianuarie – 25 de ani de la moartea lui **Kenichi Fukui** (4 octombrie 1918, Heijō, Prefectura Nara, Japonia – **9 ianuarie 1998**, Kyoto, Japonia) , chimist japonez, laureat al Premiului Nobel pentru chimie (1981);

9 ianuarie – 25 de ani de la moartea sportivei **Lia Manoliu** (25 aprilie 1932, Chișinău, România – **9 ianuarie 1998**, București, România), atletă română, laureată cu aur la Jocurile Olimpice de vară din Mexico 1968 și cu bronz la Jocurile Olimpice de vară din Roma 1960 și Jocurile Olimpice de vară din Tokyo 1964 la proba de aruncare a discului; președinte al Comitetului Olimpic Român(1990 – 1998);

9 ianuarie – 100 de ani de la moartea scriitoarei **Kathleen Mansfield** (14 octombrie 1888, Wellington, Noua Zeelandă – **9 ianuarie 1923**, Fontainebleau, Franța), nuvelistă și poetă neozeelandeză de limbă engleză, care a scris sub pseudonimul **Katherine Mansfield**;

9 ianuarie – 150 de ani de la nașterea lui **Haim Nahman Bialik** (**9 ianuarie 1873**, Radî, Ucraina - 4 iulie 1934, Viena), poet, prozator și publicist, unul dintre cei mai influenți poeți de limbă ebraică;

10 ianuarie – 100 de ani de la nașterea lui **Ion Vasilescu Sr.** (**10 ianuarie 1923**, Pietroșița, județul Prahova, Regatul României – 3 mai 2006, Budapesta), inginer, aviator militar, inventator, om de afaceri și colecționar de artă român, naturalizat în Ungaria; este cunoscut pe plan internațional ca mecena al artelor plastice din Ungaria și posesorul celei mai vaste colecții private de artă maghiară modernă;

10 ianuarie- 275 de ani de la nașterea lui **Antonio Carnicero** (**10 ianuarie 1748**, Salamanca, Spania – 21 august 1814, Madrid, Spania), gravor, pictor spaniol în stil neoclasic;

12 ianuarie – 25 de ani de la moartea lui **Richard Bartz** (4 aprilie 1926? , Lovrin, jud. Timiș — **12 ianuarie 1998**), compozitor și orchestrator de muzică ușoară, român de origine germană;

12 ianuarie – 100 de ani de la nașterea lui **Pierre Versins**, pseudonimul lui **Jacques Chamson** (**12 ianuarie 1923**, Strasbourg, Franța – 19 aprilie 2001, Avignon, Franța¹), scriitor francez, eseist, editor;

12 ianuarie – 100 de ani de la moartea lui **Jan Urban Jarník** (25 mai 1848, *Pottenstein*, Imperiul Austriac, azi Potštejn, Republica Cehă – **12 ianuarie 1923**, Praga, Cehoslovacia), filolog ceh, romanist și albanolog, membru de onoare al Academiei Române (din 1919); specialist în romanistică, s-a ocupat de limba română și mai ales de folclorul românesc; împreună cu Andrei Bârseanu, a publicat culegerile de folclor *Cincizeci de colinde* și *Doine și strigături din Ardeal*;

13 ianuarie – 125 de ani de la nașterea lui **Kaj Munk** (**13 ianuarie 1898**, Maribo, Danemarca – 4 ianuarie 1944, Silkeborg, Danemarca), scriitor, poet, dramaturg și pastor luteran danez; este considerat unul dintre cei mai importanți dramaturgi din Danemarca;

13 ianuarie – 150 de ani de la nașterea lui **Vasile Suci** (**13 ianuarie 1873**, Copăcel, comitatul Făgăraș, azi în județul Brașov – 25 ianuarie 1935, Blaj), preot gr-catolic, arhiepiscop de Alba Iulia și Făgăraș între 1920-1935, membru de onoare al Academiei Române(1919); considerat, prin realizările sale, drept cel de-al treilea fondator al instituțiilor Blajului, după episcopul Ioan Inocențiu Micu-Klein și mitropolitul Ioan Vancea;

14 ianuarie – 25 de ani de la moartea lui **Ilie Cămărășan** (13 iulie 1940, Constanța— **14 ianuarie 1998**, Cluj-Napoca), pictor român, scenograf, profesor; face parte din curentul târziu al Școlii Băimărene de Pictură;

14 ianuarie – 25 de ani de la moartea lui **Mohammad Ghazi** (3 august 1913, Mahabad, Iran – **14 ianuarie 1998**, Teheran), lingvist, scriitor, poet și traducător iranian care a tradus numeroase cărți, în principal, din franceză în persană;

14 ianuarie – 125 de ani de la moartea lui **Lewis Carroll**, pseudonimul lui **Charles Lutwidge Dodgson** (27 ianuarie 1832, Daresbury, Halton, Anglia, Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei – **14 ianuarie 1898**, The Chestnuts, Anglia, Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei), prozator, matematician, logician, scriitor de literatură pentru copii;

15 ianuarie – **Ziua Culturii Naționale** – Ziua de naștere a poetului, prozatorului și jurnalistului **Mihai Eminescu**(**15.01.1850** – 15.06.1889);

18 ianuarie – 125 de ani de la nașterea lui **Albert Kivikas** (**18 ianuarie 1898**, Suure-Jaani, Estonia – 19 mai 1978, Lund, Suedia), jurnalist și scriitor eston;

18 ianuarie – 150 de ani de la moartea lui **Edward Bulwer-Lytton**(25 mai 1803, Londra, Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei – **18 ianuarie 1873**, Torquay, Anglia, Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei), romancier, dramaturg și om politic britanic;

18 ianuarie – 175 de ani de la nașterea lui **Ioan Slavici** (**18 ianuarie 1848**, Șiria, Imperiul Austriac – 17 august 1925, Panciu, Putna, România), scriitor, jurnalist și pedagog român, membru corespondent al Academiei Române(din 1882);

19 ianuarie – 25 de ani de la moartea lui **Carl Perkins** (9 aprilie 1932, Tiptonville, Tennessee, SUA – **19 ianuarie 1998**, Jackson, Tennessee, SUA), pionier al muzicii rockabilly (un mix de rhythm and blues și muzică country);

19 ianuarie – 50 de ani de la moartea lui **Romulus Cândea** (7/19 octombrie 1886, Avrigh, Sibiu – **19 ianuarie 1973**, Avrigh, Sibiu), istoric român, profesor universitar, membru corespondent al Academiei Române(din 1929);

19 ianuarie – 100 de ani de la nașterea lui **Eugénio de Andrade** (**19 ianuarie 1923**, Fundão — 13 iunie 2005, Porto) pe numele său adevărat **José Fontinhas Rato**, poet portughez;este unul dintre cei mai importanți poeți lirici din literatura portugheză;

19 ianuarie – 225 de ani de la nașterea lui **Auguste Comte** (**19 ianuarie 1798**, Montpellier, Prima Republică Franceză – 5 septembrie 1857, Paris, Al Doilea Imperiu Francez), sociolog și filosof francez, fondatorul teoriei pozitivismului;

20 ianuarie – 50 de ani de la moartea lui **Alexandru Mironescu** (10 iulie 1903, Tecuci – **20 ianuarie 1973**), om de știință, eseist, filosof, profesor universitar, colecționar de artă, traducător român din perioada interbelică, fost deținut politic sub regimul comunist din România;

20 ianuarie – 150 de ani de la nașterea lui **Johannes Vilhelm Jensen** (**20 ianuarie 1873**, Farso, Himmerland – 25 noiembrie 1950, Copenhaga), prozator, poet și eseist danez, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură(1944);

20 ianuarie – 200 de ani de la nașterea lui **Madách Imre** (**20 ianuarie 1823** , Alsószeregova, Regatul Ungariei - 5 octombrie 1864), scriitor maghiar, cunoscut în special pentru poemul cosmogonic *Tragedia omului.*; supranumit *Faust-ul maghiar*, opera este remarcabilă prin profunzimea gândirii filozofice și plasticitatea evocărilor;

21 ianuarie – 100 de ani de la nașterea scriitoarei **Judith Merrill**, pseudonimul scriitoarei americano-canadiene **Judith Josephine Grossman** (**21**

ianuarie 1923, Boston, Massachusetts, SUA – 12 septembrie 1997, Toronto, Ontario, Canada), romancieră, jurnalistă, scriitoare de science-fiction;

22 ianuarie – **Ziua Culturii Maghiare**

23 ianuarie – 100 de ani de la nașterea lui **Walter M. Miller, Jr. (23 ianuarie 1923**, New Smyrna Beach, Florida, SUA – 9 ianuarie 1996, Daytona Beach, Florida, SUA), scriitor american de literatură științifico-fantastică;

23 ianuarie – 125 de ani de la nașterea lui **Serghei Eisenstein (23 ianuarie 1898 — 11 februarie 1948)**, cineast rus care a revoluționat cinematografia de la începutul secolului al XX-lea prin teoria sa a montajului, pe care a concretizat-o în filme, dintre care *Crucișătorul Potemkin* este cel mai cunoscut;

24 ianuarie – **Ziua Unirii Principatelor Române** (24.01/05.02.1859)

26 ianuarie – *Ziua Mondială a Vănilor*;

26 ianuarie – 50 de ani de la moartea lui **Edward G. Robinson** (pseudonimul lui **Emanuel Goldenberg**, 12 decembrie 1893, București – **26 ianuarie 1973**, Hollywood, California, SUA), actor american de origine român evreu; Institutul American de Film l-a clasat pe Robinson printre cei mai mari actori ai secolului al XX-lea;

27 ianuarie – *Ziua Internațională de Comemorare a Victimelor Holocaustului*

28 ianuarie – *Ziua Europeană a Protecției Datelor Personale*

28 ianuarie – 125 de ani de la nașterea lui **Gheorghe I. Brătianu (28 ianuarie 1898**, Ruginoasa, județul Iași – 23 sau 27 aprilie 1953, Sighetu Marmăției), istoric, om politic și profesor universitar român, membru titular al Academiei Române;

28 ianuarie- 125 de ani de la moartea lui **Alexandru Flechtenmacher (23 decembrie 1823, Iași – 28 ianuarie 1898, București)**, compozitor, violonist, dirijor și pedagog din România; autorul primei opere românești, *Baba Hârca*, pe text de Matei Millo; a compus muzica pentru *Hora Unirii*, pe versurile scrise în 1855 de poetul Vasile Alecsandri, precum și primele vodeviluri și cuplete pentru piesele lui Vasile Alecsandri și cântece patriotice;

28 ianuarie – 150 de ani de la nașterea scriitoarei franceze **Sidonie-Gabrielle Colette (28 ianuarie 1873**, Saint-Sauveur-en-Puisaye, Franța – 3 august 1954, Paris, Franța), romancieră, jurnalistă și scenaristă;

30 ianuarie – *Ziua Internațională a Nonviolenței în Școală*

30 ianuarie – 75 de ani de la moartea lui **Mahatma Gandhi (2 octombrie 1869, Porbandar, India Britanică, India – 30 ianuarie 1948, New Delhi, Delhi, India)**, avocat indian, părintele independenței Indiei și inițiatorul mișcărilor de revoltă nonviolente.; numele de „Mahatma” (în sanscrită înseamnă „marele suflet”) i-a fost dat de poetul indian Rabindranath Tagore;

30 ianuarie – 100 de ani de la nașterea artistului plastic **Tia Ernestina Peltz (30 ianuarie 1923**, București – 5 martie 1999, București), graficiană, pictoriță și scriitoare română, membră a Uniunii Artiștilor Plastici din România;

31 ianuarie – 50 de ani de la moartea lui **Ragnar Anton Kittil Frisch** . 3
martie 1895, Christiania, Suedia-Norvegia – **31 ianuarie 1973**, Oslo, Norvegia),
economist norvegian, laureat al Premiului Nobel pentru economie (1969);

31 ianuarie – 100 de ani de la nașterea lui **Norman Mailer (31 ianuarie 1923**, Long Branch, New
Jersey, SUA – 10 noiembrie 2007, New York City, SUA), scriitor american;

31 ianuarie – 125 de ani de la nașterea lui **Filip Brunea Fox (31(18?) ianuarie 1898**, Roman –
12 iunie 1977, București), pseudonimul literar al lui Filip Brauner, reporter și traducător român
care, alături de Geo Bogza, a pus bazele reportajului literar românesc, fiind parte, de asemenea,
a mișcării de naștere a suprealismului românesc;

PERSONALITATEA MUREȘEANĂ A LUNII IANUARIE

IOAN NICOLA

85 de ani de la naștere

Date biografice: n. 5 ianuarie 1938, Horea, jud. Alba – d. 1 august 2004, Târgu-Mureș.
Psihosociolog, profesor universitar în domeniul pedagogiei.

A studiat la liceele din Blaj și Târnăveni, apoi a urmat cursurile facultății de Filosofie, secția
Pedagogie a Universității din București(1959 – 1964). Și-a luat doctoratul în pedagogie cu teza:
Rolul relațiilor interpersonale în dinamica internă a colectivului de elevi,(1972), la Universitatea
din București. În 1994 a urmat un curs de specializare în Danemarca.

A fost repartizat la Institutul Pedagogic Timișoara, ca preparator(1964); s-a transferat în același
an la Institutul Pedagogic de 3 ani din Târgu-Mureș, devenit Institutul de Învățământ Superior,
UT, apoi UPM, astăzi UMFST "George Emil Palade". Aici a parcurs succesiv gradele didactice de
preparator, asistent(1968), lector(1971),conferențiar(1977), profesor universitar(1991), fiind
primul decan(1993 – 1999) al Facultății de Științe și Litere, membru în Senat mai mulți ani și
Director al Departamentului pentru Pregătirea Personalului Didactic (1997 – 2004).

A predat cursuri de pedagogie la Facultatea de medicină și la Institutul de Teatru Târgu-Mureș.

Cercetările pe care le realizează se concentrează în direcția surprinderii multitudinii de variabile
pe care le implică fenomenul educațional; contribuie la rafinarea metodologiei de cercetare a
psihopedagogiei, concepând un instrument original de cercetare a fenomenelor psihosociale,
cunoscut sub denumirea de "Cadranele sociometrice", care nuanțează metodologia propusă de
sociologul american J.L. Moreno.

Activitatea științifică s-a concretizat în 7 cărți de pedagogie; în colaborare: manuale de pedagogie
pentru licee pedagogice; peste 80 de studii și articole publicate în volume și reviste de
specialitate; conducător de doctorate al UBB, referent științific pentru tezele de drd și pentru
promovarea în posturi didactice; a îndrumat peste 100 de lucrări de gradul I la învățători și

educatoare. Membru al Academiei Oamenilor de Știință din România, Filiala Mureș. Distins cu Premiul "Constantin Rădulescu Motru" al Academiei Române pentru **Tratat de pedagogie școlară** (1998). Amfiteatrul 10 al UPM a primit denumirea Amfiteatrul "Ioan Nicola".

Opera (selectiv):

Microsociologia colectivului de elevi(1974), *Pedagogie generală*, 3 vol(1974), *Dirigintele și sintalitatea colectivului de elevi* (1978), *Tratat de pedagogie școlară* (1996, 2001, 2002, 2003), *Pedagogie* (1992), *Pedagogie*, ed.a 2-a îmbunătățită și adăugată(1994), *Tratat de pedagogie școlară*, ed. A 2-a, revizuită (2000), *Meditații pe firul vieții*(2004).

Februarie

1 februarie – *Ziua Intendenței Militare*;

1 februarie – 150 de ani de la moartea scriitoarei **Gertrudis Gómez de Avellaneda y Arteaga**, cunoscută și sub pseudonimul **Peregrina**(23 martie 1814 - **1 februarie 1873**), poetă spaniolă de origine cubaneză;

1 februarie – 175 de ani de la nașterea lui **Sava Henția** (**1 februarie 1848**, Sebeșel, Regatul Ungariei – 21 februarie 1904, Sebeșel, Regatul Ungariei), pictor, grafician și ilustrator de carte român;

1 februarie – 375 de ani de la nașterea lui **Elkanah Settle** (**1 februarie 1648**, Dunstable - 12 februarie 1724), poet și dramaturg englez;

2 februarie – 25 de ani de la moartea lui **Haroun Tazieff** (11 mai 1914, Varșovia, Imperiul Rus – **2 februarie 1998**, Paris, Franța), vulcanolog și geolog francez; a devenit celebru prin faptul că a filmat erupții vulcanice și curgeri de lavă, fiind și autor al mai multor cărți despre vulcani;

2 februarie – 75 de ani de la moartea aviatorei **Smaranda Brăescu**, (21 mai 1897, Hănțești, Buciumeni, Galați – **2 februarie 1948**, Cluj), prima femeie parașutist cu brevet din România, campioană europeană la parașutism (1931) și campioană mondială (în 1932, cu recordul de 7200 m la Sacramento, SUA);

3 februarie – 75 de ani de la nașterea lui **Henning Mankell** (**3 februarie 1948**, Stockholm, Suedia – 5 octombrie 2015, Göteborg, Suedia), regizor de teatru și scriitor suedez;

3 februarie – 125 de ani de la nașterea lui **Alvar Aalto**(**3 februarie 1898**, Kuortane, Vaasa Province, Marele Principat al Finlandei – 11 mai 1976, Helsinki, Finlanda), arhitect, designer și urbanist finlandez influent al secolului 20, numit *Părintele modernismului* în țările nordice;

4 februarie – *Ziua Mondială de Luptă împotriva Cancerului*

5 februarie – 25 de ani de la moartea lui **Pompiliu Dumitrescu** (17 mai 1941, Câmpina, Prahova, România – **5 februarie 1998**), grafician român; a realizat numeroase lucrări de grafică, caricatură, ilustrații de carte, benzi desenate, afișe de film, ilustrații pentru reviste umoristice și pentru copii;

5 februarie – 175 de ani de la nașterea lui **Joris - Karl Huysmans** (**5 februarie 1848**, Paris – 12 mai 1907, Paris), scriitor francez; inovator al stilului prozei simboliste;

6 februarie – 25 de ani de la moartea lui **Johann (Hans) Hölzel** (19 februarie 1957, Viena, Austria – **6 februarie 1998**, Republica Dominicană), cunoscut mai bine sub numele de scenă **Falco**, muzician, compozitor, cântăreț austriac;

6 februarie – 25 de ani de la moartea lui **Augustin Pop** (13 septembrie 1952, Panticeu, județul Cluj – **6 februarie 1998**, Cluj), poet și eseist român;

6 februarie – 275 de ani de la nașterea lui **Adam Weishaupt** (**6 februarie 1748**, Ingolstadt - 18 noiembrie 1830, Gotha), avocat, filosof, scriitor german și fondator al Ordinului Illuminatilor(1 mai 1776), societate secretă înființată în Bavaria, Germania;

7 februarie – 25 de ani de la moartea lui **Lawrence Sanders** (15 martie 1920, New York – **7 februarie 1998**), romancier, jurnalist, scriitor de thriller american;

7 februarie – 175 de ani de la moartea lui **Christen Schiellerup Købke** (26 mai 1810, Copenhaga – **7 februarie 1848**, Copenhaga), pictor danez, recunoscut ca fiind unul dintre cei mai buni artiști din perioada de aur a picturii daneze;

7 februarie – 200 de ani de la moartea scriitoarei **Ann Radcliffe** (9 iulie 1764, Londra - **7 februarie 1823**, Londra), romancieră engleză, considerată pionieră a romanului gotic;

8 februarie – 25 de ani de la moartea lui **Halldór Kiljan Laxness**(23 aprilie 1902 - **8 februarie 1998**), scriitor, romancier islandez; laureat al Premiului Nobel pentru literatură(1955);

9 februarie – 100 de ani de la nașterea lui **Brendan Behan** (**9 februarie 1923**, Dublin, Irlanda – 20 martie 1964, Dublin, Irlanda), poet, romancier, nuvelist și dramaturg irlandez;

10 februarie – 125 de ani de la nașterea lui **Bertolt Brecht**(**10 februarie 1898**, Augsburg, Regatul Bavariei — 14 august 1956, Berlinul de Est, Republica Democrată Germană), dramaturg, poet și regizor german, inițial expresionist, inițiator al "teatrului epic", a promovat o nouă teorie și practică a teatrului; a fost unul dintre cei care au revoluționat teatrul secolului 20;

10 februarie – 125 de ani de la nașterea lui **Joseph Kessel** (**10 februarie 1898**, Clara, Argentina - 23 iulie 1979, Avernus, Franța), jurnalist și romancier francez;

11 februarie – 50 de ani de la moartea lui **Johannes Hans Daniel Jensen** (25 iunie 1907, Hamburg, Imperiul German – **11 februarie 1973**, Heidelberg, RFG), fizician german, laureat al Premiului Nobel pentru Fizică(1963);

11 februarie – 75 de ani de la moartea lui **Serghei Eisenstein** (23 ianuarie 1898, Riga — **11 februarie 1948**, Moscova), cineast rus care a revoluționat cinematografia de la începutul secolului al XX-lea prin teoria sa a montajului;

12 februarie – 100 de ani de la nașterea lui **Franco Zeffirelli** (**12 februarie 1923**, Florența, Regatul Italiei – 15 iunie 2019, Roma, Italia), regizor, scenarist, producător și actor italian;

12 februarie – 125 de ani de la moartea lui **Barabás Miklós** (10 februarie 1810, Mărcușa, Covasna - **12 februarie 1898**, Budapesta), pictor maghiar, cel mai de seamă reprezentant al stilului Biedermeier din Ungaria, cunoscut în special pentru arta sa portretistică; printre portretele unor personalități realizate de el se numără: Franz Liszt, Pavel Kiseleff și Emanoil Gojdu; în Muzeul Național de Artă se află o serie din tablourile sale;

13 februarie – *Ziua Mondială a Radioului*

13 februarie – 50 de ani de la moartea autoarei **Irene Mokka** (28 august 1915, Timișoara – **13 februarie 1973**, Timișoara), scriitoare de limba germană; a publicat și sub pseudonimul **Grete Groß** ;

13 februarie – 150 de ani de la nașterea lui **Feodor Șaliapin** (**13 februarie 1873**, Kazan – 12 aprilie 1938, Paris), cântăreț rus de operă și muzică de cameră (bas înalt) și actor;

14 februarie – 225 de ani de la nașterea lui **Aszalay József** (**14 februarie 1798**, Paks, Regatul Ungariei - 6 octombrie 1874, Eger, Ungaria), scriitor și cartograf maghiar;

15 februarie – Ziua Națională a Lecturii

15 februarie – 100 de ani de la nașterea lui **Petre Solomon** (**15 februarie 1923**, București – 28 octombrie 1991), scriitor și traducător;

15 februarie – 125 de ani de la nașterea lui **Masuji Ibuse** (**15 februarie 1898** — 10 iulie 1993), scriitor japonez;

15 februarie – 125 de ani de la moartea lui **Ács Zsigmond** (24 aprilie 1824, Laskó – **15 februarie 1898**, Laskó), scriitor și traducător maghiar;

15 februarie – 150 de ani de la nașterea lui **Hans von Euler-Chelpin** (**15 februarie 1873**, Augsburg, Bavaria, Imperiul German – 6 noiembrie 1964, Stockholm, Suedia), chimist german, laureat al Premiului Nobel pentru chimie (1929);

15 februarie – 200 de ani de la nașterea lui **Melchisedec Ștefănescu**, *Mihail*, pe nume de mirean(**15 februarie 1823**, Gârcina, județul Neamț — 16 mai 1892, Roman, Neamț), episcop și istoric român, politician, membru titular al Academiei Române(1870);

16 februarie – 175 de ani de la nașterea lui **Octave Mirbeau** (**16 februarie 1848**, Trévières, Normandia de Jos, Franța – **16 februarie 1917**, Paris, Franța), jurnalist, pamfletar, critic de artă, romancier și autor dramatic francez;

16 februarie – 200 de ani de la moartea lui **Pierre-Paul Prud'hon** (**4 aprilie 1758**, Cluny, Burgundia, Franța – **16 februarie 1823**, Paris), pictor și desenator francez romantic, cunoscut pentru portretele și pentru picturile sale alegorice;

17 februarie – 25 de ani de la moartea lui **Ernst Jünger** (**29 martie 1895** - **17 februarie 1998**), scriitor, eseist și gânditor politic german;

17 februarie – 100 de ani de la moartea lui **Teodor T. Burada** (**3 octombrie 1839**, Iași – **17 februarie 1923**, Iași), folclorist, etnograf și muzicolog român, membru corespondent al Academiei Române;

17 februarie – 125 de ani de la moartea lui **Alexandru V. Beldiman** (**30 decembrie 1832**, Iași, Moldova – **17 februarie 1898**), ziarist și publicist român, susținător al Unirii Principatelor și al lui Alexandru Ioan Cuza;

17 februarie – 350 de ani de la moartea lui **Jean-Baptiste Poquelin**, cunoscut ca **Molière** (**15 ianuarie 1622**, Paris – **17 februarie 1673**, Paris), scriitor, dramaturg, poet francez, unul dintre maeștrii satirei comice;

18 februarie – 50 de ani de la moartea lui **Ambrus Tibor** (**23 iunie 1919**, Budapesta - **18 februarie 1973**, Hatvan), scriitor, poet și traducător maghiar;

19 februarie – **Ziua Națională Brâncuși** - Ziua de naștere a celui mai mare sculptor român, **Constantin BRÂNCUȘI (19.02.1876 – 16.03.1957)**. Membru postum al Academiei Române(1992);

20 februarie – *Ziua Mondială a Justiției Sociale*

21 februarie – *Ziua Internațională a Limbii Materne*;

22 februarie – *Ziua Mondială a Cercetașilor* – **22 feb. 1857** s-a născut Sir Robert Baden Rowell, fondatorul Mișcării Mondiale a Cercetașilor – mișcare educativă ce promovează pacea, non-violența, unitatea și protejarea mediului înconjurător;

22 februarie – 50 de ani de la moartea lui **Ioan Gheorghe Savin** (**19 decembrie 1885** – **22 februarie 1973**), profesor și teolog român; a fost un erudit teolog care a și-a pus amprenta în activitatea publicistică și didactică din domeniul religiei; datorită lui, Teologia Fundamentală s-a definit ca o disciplină a teologiei ortodoxe române de sine stătătoare;

22 februarie – 125 de ani de la moartea lui **Constantin Stamati-Ciurea** (**4 mai 1828**, Chișinău – **22 februarie 1898**, Caracușenii Vechi), scriitor, prozator, dramaturg și publicist român basarabean;

23 februarie – 100 de ani de la nașterea scriitoarei **Eta Boeriu** (n. **Margarita Caranica**, **23 februarie 1923**, Turda, Cluj – **13 noiembrie 1984**, Cluj-Napoca), poetă și o traducătoare română;

23 februarie – 100 de ani de la nașterea lui Traian Mîrza(**23 februarie 1923**, Bucea, județul Cluj, (pe atunci în județul Bihor) - 20 iunie 1985, Cluj), etnomuzicolog, cadru didactic universitar la Conservatorul din Cluj;

24 februarie – 100 de ani de la moartea lui **Alphonse Olterdissen** (12 decembrie 1865, Maastricht, Țările de Jos – **24 februarie 1923**, Maastricht, Țările de Jos), scriitor, poet și compozitor neerlandez;

25 februarie – 50 de ani de la moartea lui **Vintilă Russu-Șirianu** (20 aprilie 1897, Arad, comitatul Arad - **25 februarie 1973**, București), dramaturg, traducător, memorialist și publicist român;

25 februarie – 150 de ani de la nașterea lui **Enrico Caruso** (**25 februarie 1873**, Napoli – 2 august 1921, Napoli), tenor italian; unul dintre cei mai faimoși tenori din istoria operei;

27 februarie – 25 de ani de la moartea lui **George Herbert Hitchings** (18 aprilie 1905, Washington, SUA – **27 februarie 1998**, Chapel Hill, Carolina de Nord, SUA); chimist american, laureat al Premiului Nobel pentru Fiziologie sau Medicină(1988) împreună cu Sir James Black și cu Gertrude Elion;

28 februarie – *Ziua Apărării Civile în România*

29 februarie – 75 de ani de la nașterea scriitoarei **Patricia Anne McKillip** (**29 februarie 1948**, Salem, Oregon, SUA – 6 mai 2022, Coos Bay, Oregon, SUA), autoare americană de fantezie și științifico-fantastic;

PERSONALITATEA MUREȘEANĂ A LUNII FEBRUARIE

BOLYAI FARKAS

248 de ani de la naștere

Date biografice: n. 9 februarie 1775, comuna Buia, Sibiu – d. 20 noiembrie 1856, Târgu-Mureș. Matematician, profesor de matematică. Fizică, chimie, scriitor.

Studiile secundare le-a făcut la Aiud (1781 – 1790), apoi la Colegiul reformat din Cluj(1790 – 1795). A continuat studiile universitare la Viena, Jena și Göttingen. S-a împrietenit cu K.Fr. Gauss, renumitul matematician, student și el la Göttingen, cu care a purtat corespondență în anii următori, până la sfârșitul vieții.

A devenit profesor de matematică și fizică. A fost invitat profesor la Colegiul Reformat din Târgu-Mureș(22 ianuarie 1804), unde a predat matematică, fizică și chimie până la pensionare(1851). A avut preocupări de modernizare a instruirii și educației, făcând legătura

între teorie și practică în învățământ prin înființarea cabinetului de fizică și chimie, prin grădina experimentală școlii, predând cunoștințe de agricultură și elemente de medicină veterinară.

A devenit membru corespondent în Academia de Științe Maghiară, Secția Matematică(1832).

Avea preocupări multiple și diverse: lingvistice, de teoria muzicii, de desen, a construit sobe de teracotă, instrumente muzicale, ținea lecții și prelegeri, făcea traduceri(din Milton, Thomson, Gray, Schiller), scria piese de teatru, poezii, necroloage în versuri, lucrări de aritmetică, geometrie, fizică și etnografie. Pe lângă limba maternă cunoștea latina, greaca, româna, engleza, franceza, germana.

Opera(selectiv):

Öt szomorú játék(1817), *Pope próbatétele az emberről* (1819), *Az arithmetica eleje* (1830), *Tentamen juventutem studiosam in elementamatheseos purae, elementaris ac sublimioris, methodo intuitiva, evidentiaque huic propria, introducendi: Cum appendice triplici* (1832 – 1833), *Kurzer Grundriss eines Versuches die Arithmetik* (1829).

Martie

1 martie – **Ziua Mărțișorului**

1 martie – **Ziua Mondială a Apărării și Protecției Civile**

1 martie – **Ziua Automobilistului Militar din Armata României**

1 martie – 100 de ani de la nașterea lui **Kuczka Péter** (**1 martie 1923**, Székesfehérvár, Regatul Ungariei, Austro-Ungaria – 8 decembrie 1999, Budapesta, Ungaria), critic literar, scriitor, poet și editor de literatură științifico-fantastică maghiar;

1 martie – 125 de ani de la nașterea lui **Constantin Daicoviciu** (**1 martie 1898**, Căvărnan, comitatul Caraș-Severin – 27 mai 1973, Cluj), istoric și arheolog, profesor, rector al Universității Babeș-Bolyai din Cluj și politician; membru titular al Academiei Române;

1 martie – 125 de ani de la moartea scriitoarei **Luiza Pesjak**(12 iunie 1828, Ljubljana, Slovenia – **1 martie 1898**, Ljubljana, Slovenia), poetă și traducătoare slovenă; a fost prima femeie care a scris un roman în limba slovenă;

2 martie – 50 de ani de la moartea lui **George Talaz** sau **G. Talaz** (1890, Toporăști, jud. Vaslui – **2 martie 1973**) pseudonimul lui **George Antonescu**, poet, pictor și publicist care a colaborat la publicațiile Flacăra, Gândirea, Universul literar, Azi;

2 martie – 75 de ani de la nașterea lui **Rory Gallagher** (**2 martie 1948**, County Donegal, Irlanda – 14 iunie 1995, Londra), multi-instrumentalist irlandez de blues, skiffle și rock, compozitor și producător muzical;

3 martie - *Ziua Mondială a Scriitorului*

3 martie – *Ziua Națională a Republicii Bulgaria*

3 martie – 25 de ani de la moartea lui **Iosif Vasile Gaidoș** (7 iulie 1919, Ardud, județul Satu Mare – **3 martie 1998**, Bocșa), inginer minier, pictor român din Banat, unul din reprezentanții grupului de artiști de la Bocșa Montană; a fost preocupat de aspectele etnografice ale existenței rurale, în acest sens are multe lucrări cu case țărănești din diferite zone etnografice ale țării;

3 martie – 175 de ani de la nașterea lui **Gheorghe Panu** (**3 martie 1848**, Iași – 6 noiembrie 1910, București), avocat, om politic, ziarist, scriitor și memorialist român;

4 martie – 75 de ani de la moartea lui **Antonin Artaud** (4 septembrie 1896, Marsilia, Franța – **4 martie 1948**, Paris, Franța), poet, dramaturg, eseist, actor și regizor francez, asociat cu suprarealismul;

4 martie – 100 de ani de la nașterea lui **Takeo Arishima** (**4 martie 1878**, Koishikawa-ku, Tōkyō, Japonia – 9 iunie 1923, Karuizawa, Prefectura Nagano, Japonia), prozator și eseist japonez;

4 martie – 125 de ani de la nașterea lui **Georges Dumézil** (**4 martie 1898**, Paris, Franța – 11 octombrie 1986, Paris, Franța), filolog, etnolog și istoric al religiilor; membru al Academiei Franceze;

5 martie – *Ziua Mondială a Eficienței Energetice*

6 martie – 50 de ani de la moartea scriitoarei americane **Pearl Sydenstricker Buck** (26 iunie 1892, Hillsboro, Virginia de Vest - **6 martie 1973**, Danby, Vermont), laureată a Premiului Nobel pentru Literatură(1938);

6 martie – 75 de ani de la moartea lui **Hiroshi Kikuchi** (26 decembrie 1888 ,Takamatsu, Japonia – **6 martie 1948**, Tokyo, Japonia), scriitor japonez, reprezentant de seamă al neorealismului japonez;

8 martie – *Ziua Internațională a Femeii*

8 martie – 100 de ani de la moartea lui **Johannes Diderik van der Waals** (23 noiembrie 1837, Leiden, Olanda de Sud, Țările de Jos – **8 martie 1923**, Amsterdam, Țările de Jos), fizician neerlandez, laureat al Premiului Nobel pentru Fizică (1910) pentru munca sa în domeniul ecuației stării gazelor și lichidelor;

9 martie – 25 de ani de la moartea scriitoarei **Anna Maria Ortese** (13 iunie 1914, Roma, Regatul Italiei – **9 martie 1998**, Rapallo, Liguria, Italia), prozatoare, jurnalistă, romancieră și poetă italiană;

9 martie – 100 de ani de la nașterea lui **Fáskerty György**(**9 martie 1923**, Arad – 2 decembrie 1977, București), editor, scriitor și traducător maghiar din România; a tradus în limba maghiară mai multe opere literare ale scriitorilor români;

9 martie – 100 de ani de la nașterea lui **Walter Kohn** (**9 martie 1923**, Viena, Republica Austriacă – 19 aprilie 2016, Santa Barbara, California, SUA),

fizician și chimist teoretician american, laureat al Premiului Nobel pentru chimie (1998 - împreună cu John Pople);

9 martie – 200 de ani de la nașterea lui **Iraclie Porumbescu** (**9 martie 1823**, Sucevița, Ducatul Bucovinei - 13 februarie 1896, Frătăuții Noi), preot ortodox și scriitor român din Bucovina, tatăl compozitorului Ciprian Porumbescu;

10 martie – 25 de ani de la moartea lui **Lloyd Bridges** (15 ianuarie 1913, San Leandro, California, SUA – **10 martie 1998**, Los Angeles, California, SUA), actor american de film;

10 martie – 75 de ani de la moartea scriitoarei **Zelda Sayre Fitzgerald** (24 iulie 1900, Montgomery, SUA - **10 martie 1948**), romancieră, poetă și dansatoare americană, soția scriitorului F. Scott Fitzgerald;

10 martie- 100 de ani de la nașterea lui **Val Logsdon Fitch** (**10 martie 1923**, Merriman, Comitatul Cherry, Nebraska, SUA – 5 februarie 2015, Princeton, New Jersey, SUA), fizician american, laureat al Premiului Nobel pentru Fizică(1980);

10 martie – 150 de ani de la nașterea lui **Jakob Wassermann** (**10 martie 1873**, Fürth, Bavaria, Imperiul German – 1 ianuarie 1934, Altaussee, Stiria, Austria), scriitor și romancier german;

11 martie – *Ziua Europeană a Victimelor Terorismului*

14 martie – 125 de ani de la nașterea lui **Ștefan Constantinescu** (**14 martie 1898**, Târgu Ocna, Bacău, România – 1983), pictor român, prestigios muralist, frescar și mozaicar;

14 martie – 200 de ani de la nașterea lui **Théodore de Banville** (**14 martie 1823**, Moulins, Auvergne – 13 martie 1891, Paris), poet francez;

15 martie – *Ziua Mondială a Drepturilor Consumatorilor*

15 martie – *Ziua Maghiarilor de pretutindeni*

15 martie – 350 de ani de la moartea lui **Salvator Rosa** (20 iunie 1615, Napoli, Regatul Neapolelui – **15 martie 1673**, Roma, Statele Papale), scriitor, poet, pictor și grafician italian baroc;

16 martie – 25 de ani de la moartea lui **Derek Barton** (8 septembrie 1918, Gravesend, Anglia, Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei – **16 martie 1998**, College Station, Texas, SUA), chimist britanic, laureat al Premiului Nobel pentru chimie (1969);

16 martie – 125 de ani de la moartea lui **Aubrey Beardsley** (21 august 1872, Brighton, Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei – **16 martie 1898**, Menton, Franța), scriitor, poet, pictor, grafician, ilustrator, exlibrist, artist vizual influent englez;

17 martie – 50 de ani de la moartea lui **Demostene Botez** (29 iulie 1893, Hulub, Dângeni, Botoșani – **17 martie 1973**, Iași), scriitor și publicist român, academician (membru corespondent din 1963) și avocat;

17 martie – 125 de ani de la nașterea lui **Riichi Yokomitsu (17**

martie 1898, Aizuwakamatsu, Japonia – 30 decembrie 1947, Tokyo, Japonia), scriitor japonez experimental, modernist;

17 martie – *Ziua Națională a Irlandei: Ziua Sf. Patrick*

18 martie – 50 de ani de la moartea lui **Roland Dorgelès** (15 iunie 1885, Amiens, Franța – **18 martie 1973**, Paris, Franța), jurnalist, scriitor, romancier, scenarist francez, membru al Academiei Goncourt;

18 martie – 200 de ani de la nașterea lui **Constantin D. Aricescu (18**

martie 1823, Câmpulung, Muscel – 18 februarie 1886, București), istoric, scriitor, poet, dramaturg și publicist român; ca director al Arhivelor Statului din București (1869-1876), a sistematizat fondul arhivistic;

19 martie – 125 de ani de la nașterea lui **Aram Frenkian (19 martie 1898**, Constanța – 10 septembrie 1964, București), filolog și filosof român; membru post-mortem al Academiei Române (în 2006);

19 martie – 125 de ani de la moartea lui **João da Cruz e Sousa** (24 noiembrie 1861, Florianopolis, Brazilia - **19 martie 1898**, Antonio Carlos, Brazilia), poet brazilian, inițiatorul simbolismului în această țară;

20 martie – *Ziua Internațională a Francofoniei*

20 martie – ***Ziua Internațională a Teatrului pentru Copii și Tineret***

20 martie – *Ziua Internațională a Astrologiei*

20 martie – 100 de ani de la nașterea lui **Aba Iván (20 martie 1923**, Gyöngyös – 24 august 1982, Budapesta), scriitor și ziarist maghiar;

20 martie – 100 de ani de la moartea lui **Dimitrie Onciul** (26 octombrie/7

noiembrie 1856, Straja – **20 martie 1923**, București), istoric român, membru titular al Academiei Române; profesor la Universitatea din București și director al Arhivelor Statului, a fost primul președinte al Comisiei consultative heraldice;

20 martie – 125 de ani de la nașterea lui **Luis Palés Matos (20 martie 1898**, Guayama - 23 februarie 1959), profesor și poet portorică, considerat cel mai mare poet din Porto Rico;

20 martie – 150 de ani de la nașterea lui **Constantin Gheorghe Banu (20**

martie 1873, București – 8 septembrie 1940, Roman, Neamț), jurnalist, politician și scriitor român; ministru al Ministerului culturii și al patrimoniului național din România între 1922 – 1923; fondatorul, editorul și directorul revistei *Flacăra*, care a fost o continuă rampă de lansare pentru numeroși scriitori ai Simbolismului din România;

21 martie – ***Ziua Internațională a Poeziei***

21 martie – *Ziua Internațională pentru Eliminarea Discriminării Rasiale*

21 martie – *Ziua Mondială a Copiilor cu Sindromul Down*

21 martie – Ziua Părinților Singuri

21 martie – 100 de ani de la nașterea medicului, instructor de yoga **Nirmala Salve Shrivastava** (**21 martie 1923**, Chhindwara, India Britanică, India – 23 februarie 2011, Genova, Italia, fondatoarea Sahaja Yoga, fiind cunoscută peste tot în lume sub numele de SHRI MATAJI NIRMALA DEVI; Nominalizată de două ori la Premiul Nobel pentru Pace;

21 martie – 100 de ani de la nașterea lui **Nizar Tawfiq Qabbani** (**21 martie 1923**, Damasc, Siria – 30 aprilie 1998, Londra), poet, publicist și diplomat sirian;

21 martie – 125 de ani de la nașterea lui **Iordan Stratiev** (**21 martie 1898**, Stanimaka, Principatul Bulgariei - 22 februarie 1974), poet, traducător și diplomat bulgar;

22 martie – *Ziua Mondială a Apei*

22 martie – 75 de ani de la nașterea lui **Mihnea Berindei** (**22 martie 1948**, București – 19 iunie 2016, Veneția, Italia), istoric de origine română naturalizat în Franța (în anul 1981);

22 martie – 275 de ani de la nașterea lui **Ambrózy Sámuel**, cunoscut și ca **Samuel Ambrosius** (**22 martie 1748**, Szielnica – 15 februarie 1806, Selmechánya), scriitor, pastor luteran, autor de scrieri teologice evanghelice maghiar;

23 martie – *Ziua Mondială a Meteorologiei*

23 martie – 100 de ani de la moartea lui **Hovhannes Tumanyan** (19 februarie S.V. 7 februarie 1869, Dsegh - **23 martie 1923**), scriitor, poet armean; este considerat a fi poetul național al Armeniei;

23 martie – 125 de ani de la nașterea lui **Ricardo Molinari** (**23 martie 1898**, Buenos Aires - 31 iulie 1996), poet argentinian;

23 martie – 275 de ani de la nașterea lui **Benito Espinós** (**23 martie 1748**, Valencia, Spania – 23 martie 1818, Valencia, Spania), pictor spaniol specializat în naturi statice și ornamentație florale;

24 martie – *Ziua Mondială de Luptă împotriva Tuberculozei*

24 martie – 50 de ani de la moartea lui **Haim Hazaz**(16 septembrie 1898, Sidorovici, Ucraina – **24 martie 1973**, Ierusalim), scriitor și dramaturg israelian; a fost cel dintâi laureat al Premiului Israel pentru literatură(1953);

25 martie – *Ziua Poliției Române*

25 martie – *Ziua Națională a Republicii Elene*

26 martie – 100 de ani de la moartea actriței franceze **Sarah Bernhardt** (22/23 octombrie 1844, Paris, Franța - **26 martie 1923**, Paris), scriitoare și dansatoare; în 1879 i-a invitat pe marii noștri actori Aristizza Romanescu și Grigore Manolescu la Paris, ca bursieri ai Comedie Franceze;

27 martie – *Ziua Mondială a Teatrului*

27 martie – 100 de ani de la nașterea lui **Shūsaku Endō** (**27 martie 1923**, Nishisugamo, prefectura Tokyo, Japonia – 29

septembrie 1996, Shinjuku, Tōkyō, Japonia), scriitor japonez, romancier, dramaturg, ziarist, autor de scenarii pentru televiziune, comentator la radio și frecvent autor de interviuri pentru revistele săptămânale; este considerat „Graham Greene al Japoniei”;

27 martie – 100 de ani de la nașterea lui **Nobuo Kaneko** (**27 martie 1923**, Tōkyō, Japonia – 20 ianuarie 1995, Chiyoda, Tōkyō, Japonia), actor japonez cu o bogată filmografie;

30 martie – 100 de ani de la nașterea lui **Viorel Cosma** (**30 martie 1923**, Timișoara – 15 august 2017, București), muzicolog, lexicograf și critic muzical român;

31 martie – 75 de ani de la nașterea lui **Adrian Enescu** (**31 martie 1948**, București – 19 august 2016), muzician, compozitor și dirijor român cunoscut în special pentru activitatea sa în domeniul muzicii de film (circa 65 de titluri);

31 martie – 75 de ani de la moartea lui **Egon Erwin Kisch** (29 aprilie 1885, Praga – **31 martie 1948**, Praga), jurnalist și scriitor ceh de limbă germană;

31 martie – 200 de ani de la nașterea lui **Alexandr Ostrovski** (**31 martie/12 aprilie 1823**, Moscova, Imperiul Rus – 2/14 iunie 1886, Schelykovo, RSFS Rusă, URSS), scriitor, jurnalist, traducător și dramaturg rus;

PERSONALITATEA MUREȘEANĂ A LUNII MARTIE

SORINA BOTA

50 de ani de la naștere

Date biografice: n. 11 martie 1973, Târgu-Mureș - d. 10 februarie 2013, Târgu-Mureș. Publicist, reporter, redactor, producător știri.

A studiat la Liceul Sanitar din Tg-mureș(1992), Facultatea de Filosofie – Jurnalism, București, cu licență în știința comunicării; cursuri de jurnalism de investigație, jurnalism politic, jurnalism asistat de calculator la Centrul de Jurnalism Independent București(2002 – 2003); curs de redactare știri(2001); curs de jurnalism comunitar, Poiana Brașov(1998).

A fost reporter, redactor la *24 ore mureșene* (1998 – 2002); producător știri, Societatea Română de Radiodifuziune, Radio Târgu-Mureș (2002 – 2005); redactor șef SC macromedia SRL, săptămânalul *Punctul* (2005 – 2008); producător Știi TV (2007 – 2008); producător Realitatea TV Târgu-Mureș (2008); publicist, SC REEA (2009); publicist, colaborator proiecte, TVR Târgu-Mureș, Radio Târgu-Mureș, Radio România Cultural (2009 – 2013).

A inițiat proiectele: ”Dezbaterile Punctul” și campania ”Patriotism de buzunar”.

Distincții: nominalizare la Premiile Clubului Român de Presă pentru cel mai bun reportaj radio (2003, 2006); Premiul ”Dumitru Tinu”, acordat săptămânalului *Punctul* de Clubul Român de Presă (2007); Premiul Clubului Român de Presă pentru jurnalism de știință cu

documentarul TV *Inimi* (2008); Marele Premiu la festivalul SIMFEST cu documentarul *Povești din Transilvania*, în calitate de manager de proiect și scenarist (2009).

Lucrări publicate:

Poveștile orașului. Personalități (2010); *Poveștile orașului. Clădiri* (2011); *Poveștile orașului - Sibiu* (2012).

Studii și articole (selectiv):

Dosar de excelență: Irina Armean. În: *Punctul*, 9-15, ian. 2006, p. A14; *Biserici dispărute.* În: *Punctul*, 28 mai – 3 iun. 2007, p.A7; *Atenție, cad castele!.* În: *Punctul*, 9-15 iul.2007, p.A4-A5; *Striviți de ghiozdane.* În: *Punctul*, 19 – 25 nov. 2007, p.A6.

Aprilie

1 aprilie – Ziua Internațională a Păsărilor

1 aprilie – 150 de ani de la nașterea lui **Serghei Rahmaninov (1 aprilie 1873**, Starorussky Uyezd, Imperiul Rus – 28 martie 1943, Beverly Hills, SUA), compozitor și pianist rus; unul dintre cei mai influenți pianiști ai secolului XX;

2 aprilie – Ziua Internațională a Cărții pentru Copii și Tineret

2 aprilie – *Ziua internațională de Conștientizare a Autismului*

2 aprilie – 75 de ani de la moartea lui **Sabahattin Ali** (25 februarie 1907, Ardino, Imperiul Otoman – **2 aprilie 1948**, Kırklareli, Turcia), scriitor și profesor turc;

2 aprilie – 225 de ani de la nașterea lui **Hoffmann von Fallersleben (2 aprilie 1798**, Fallersleben, Germania – 19 ianuarie 1874, Corvey, Germania), poet german, cunoscut mai ales pentru poemul său, *Das Lied der Deutschen*, din care ulterior a fost creat imnul național al Germaniei;

3 aprilie – Ziua Jandarmeriei Române

3 aprilie – *Ziua NATO în România (prima duminică din luna aprilie)*

3 aprilie – 125 de ani de la nașterea lui **Adhémar-Adolphe-Louis Martens**, cunoscut sub pseudonimul **Michel de Ghelderode (3 aprilie 1898 - 1 aprilie 1962)**, dramaturg belgian de limbă franceză; piesele sale aparțin teatrului absurd;

4 aprilie – Ziua Academiei Române

4 aprilie – 50 de ani de la moartea lui **Teodor M. Popescu (1 iunie 1893, Boteni, , județul Dâmbovița – 4 aprilie 1973, București)**, teolog, profesor universitar, traducător, scriitor și ziarist român; este considerat unul dintre numele proeminente ale teologiei europene din secolul XX;

4 aprilie – 100 de ani de la moartea lui **John Venn** (4 august 1834, Kingston upon Hull, Anglia – **4 aprilie 1923**, Cambridge, Anglia, Regatul Unit), logician și filozof englez, celebru pentru introducerea așa-numitei diagrame Venn, utilizată în diverse domenii ca: teoria mulțimilor, teoria probabilităților, logică, statistică și informatică;

5 aprilie – 100 de ani de la nașterea lui **Michael Vincenzo Gazzo** (**5 aprilie 1923**, Hillside, New Jersey, SUA – 14 februarie 1995, Los Angeles, California, SUA), dramaturg, scenarist, actor de teatru, film și televiziune american;

6 aprilie – 125 de ani de la nașterea artistei franceze **Jeanne Hébuterne** (**6 aprilie 1898**, Meaux - 25 ianuarie 1920, Paris), cunoscută cel mai bine drept soția artistului italian Amedeo Modigliani și principalul subiect pentru arta acestuia;

7 aprilie – **Ziua Mondială a Sănătății**

7 aprilie – 50 de ani de la moartea lui **Hagop Djololian Siruni**, mai cunoscut sub pseudonimul **H. Dj. Siruni** (6/18 aprilie 1890, Adabazar, Imperiul Otoman – **7 aprilie 1973**, București), jurnalist, istoric, armenolog și orientalist, poet și traducător român de origine armeană;

7 aprilie – 150 de ani de la nașterea lui **Emil D. Fagure**, n. Samuel Honigman (**7 aprilie 1873**, Iași – 16 martie 1948, București), scriitor, translator, jurnalist, critic și om politic român;

8 aprilie - 50 de ani de la moartea lui **Pablo Ruiz y Picasso**, cunoscut ca **Pablo Picasso** (25 octombrie 1881, Málaga, Spania – **8 aprilie 1973**, Mougins, Franța), artist plastic spaniol, pictor, sculptor, grafician, ilustrator, designer de bijuterii;

8 aprilie – **Ziua Mondială a Rromilor**

8 aprilie – 125 de ani de la nașterea lui **Cecil Maurice Bowra** (**8 aprilie 1898**, Jiujiang, China - 4 iulie 1971, Oxford, Anglia), critic și istoric literar englez, care a adus contribuții importante la studiul literaturii clasice grecești;

8 aprilie – 125 de ani de la nașterea lui **Alexandru Claudian** (**8 aprilie 1898** – 16 octombrie 1962), poet, istoric, filosof, sociolog, istoric literar, profesor universitar român cu o activitate prodigioasă în domeniul sociologiei;

8 aprilie – 175 de ani de la moartea lui **Gaetano Donizetti** (29 noiembrie 1797, Bergamo – **8 aprilie 1848**, Bergamo, Imperiul Austriac), compozitor italian de muzică cultă și, mai ales, de operă;

9 aprilie – **Ziua Universității de Arte din Târgu-Mureș**

9 aprilie – 125 de ani de la nașterea lui **Atsushi Watanabe** (**9 aprilie 1898**, Asakusa, prefectura Tokyo, Japonia – 27 februarie 1977, Tokyo, Japonia), actor japonez de film și umorist; a jucat în mai multe filme ale cineastului Akira Kurosawa;

9 aprilie – 150 de ani de la moartea lui **Charles Allston Collins** (25 ianuarie 1828, Londra, Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei – **9 aprilie 1873**, Londra, Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei), scriitor, pictor și ilustrator britanic asociat cu prerafaeliții;

10 aprilie – 125 de ani de la nașterea lui **Stejar Ionescu** (**10 aprilie 1898**, comuna Corbu, județul Râmnicu Sărat, astăzi comuna Măxineni, județul Brăila – 29 iunie 1928, Slănic Moldova), avocat și romancier român;

10 aprilie – 125 de ani de la moartea lui **Charles Yriarte** (5 decembrie 1832, Paris, Franța – **10 aprilie 1898**, Paris, Franța), scriitor, jurnalist, traducător și desenator francez;

11 aprilie – 75 de ani de la moartea lui **Dragoș Protopopescu** (17 octombrie 1892, Călărași – **11 aprilie 1948**, București), scriitor, poet, critic, filosof român, unul dintre primii angliști români renumiți din epoca interbelică;

11 aprilie – 125 de ani de la nașterea lui **Mircea Ștefănescu** (**11 aprilie 1898**, București – 23 octombrie 1982, București), prozator, traducător, dramaturg și cronicar dramatic român;

12 aprilie – *Ziua Internațională a Aviației și Cosmonauticii*

12 aprilie – 125 de ani de la nașterea lui **Iuliu Podlipny** (**12 aprilie 1898**, Bratislava, Austro-Ungaria – 15 ianuarie 1991, Timișoara, România), pictor, grafician și pedagog timișorean;

13 aprilie - *Ziua Internațională a Rock-n-Roll-ului*

13 aprilie – 25 de ani de la moartea lui **Dumitru Furdul** (Tică Furdul) (27 octombrie 1936, Băilești, Dolj, România – **13 aprilie 1998**, Paris, Franța), actor român;

13 aprilie – 125 de ani de la nașterea lui **Dumbravă Constantin** (**13 aprilie 1898**, Buhuși – 22 septembrie 1935, Cannes), naturalist, glaciolog și cercetător polar român; este considerat unul dintre cei mai valoroși naturaliști români;

14 aprilie – 50 de ani de la moartea lui **Henri Fauconnier** (26 februarie 1879, Poitou-Charentes, Franța – **14 aprilie 1973**, Paris, Franța), scriitor francez care a câștigat Premiul Goncourt în 1930 pentru romanul *Malaisie*;

14 aprilie – 50 de ani de la moartea lui **Kerényi Károly** (19 ianuarie 1897, Timișoara – **14 aprilie 1973**, Zürich), filolog, scriitor, profesor universitar, istoric al religiilor; a pus bazele studierii moderne a mitologiei Greciei antice și a studierii laice a religiilor;

15 aprilie – *Ziua Internațională a Culturii*

15 aprilie – 125 de ani de la nașterea lui **Gheorghe Ante** (**15 aprilie 1898**, Văleni, Roman – 6 iunie 1978, Piatra Neamț), militar de carieră, publicist, poet român;

16 aprilie – 100 de ani de la moartea lui **Constantin Dimitrescu-Iași** (25 februarie 1849, Iași – **16 aprilie 1923**, Turnu Severin), pedagog român, profesor de psihologie, pedagogie și estetică la Universitatea din Iași, profesor de filosofie și morală la Universitatea din București și rector al acestei universități; inspector general al învățământului fiind, alături de Spiru Haret, unul dintre reformatorii învățământului românesc;

17 aprilie – 25 de ani de la moartea muzicienei **Linda McCartney, Lady McCartney** (24 septembrie 1941, Scarsdale, New York, SUA – **17 aprilie 1998**, Tucson, Arizona, SUA), fotografă, muziciană și activistă americană pentru drepturile animalelor; membră a formației Wings;

17 aprilie – 100 de ani de la nașterea lui **Lindsay Gordon Anderson** (**17 aprilie 1923**, Bengaluru, India – 30 august 1994, Angoulême, Franța), jurnalist, critic de film, regizor de film, teatru și film documentar englez; inițiatorul mișcării Free Cinema și al noului val britanic;

18 aprilie – **Ziua Internațională a Monumentelor și Locurilor Istorice**

18 aprilie – 125 de ani de la moartea lui **Gustave Moreau** (6 aprilie 1826, Paris - **18 aprilie 1898**, Paris), pictor, gravor și desenator francez, unul din cei mai importanți reprezentanți ai simbolismului în pictură;

19 aprilie – 25 de ani de la moartea lui **Octavio Paz** (31 martie 1914 - **19 aprilie 1998**), poet, eseist și diplomat mexican, una din figurile literare de prima mărime ale Americii Latine; laureat al Premiului Nobel pentru Literatură(1990);

19 aprilie – 125 de ani de la nașterea scriitoarei **Rita Rait-Kovaleva** (**19 aprilie 1898**, Ținutul Elisavetgrad, Imperiul Rus – 29 decembrie 1988, Moscova), și traducătoare cunoscută în special pentru traducerile scrierilor lui J. D. Salinger și Kurt Vonnegut în limba rusă;

20 aprilie – 100 de ani de la nașterea lui **Irvin Kershner** (**20 aprilie 1923**, Philadelphia, SUA – 27 noiembrie 2010, Los Angeles, SUA), regizor și actor american;

20 aprilie – 175 de ani de la nașterea lui **Kurd Lasswitz** (**20 aprilie 1848**, Breslau - 17 octombrie 1910, Gotha), scriitor german, om de știință și filozof; este considerat părintele literaturii germane științifico-fantastice;

21 aprilie – 25 de ani de la moartea lui **Jean François Lyotard** (10 august 1924, Versailles, Seine-et-Oise, Franța – **21 aprilie 1998**, Paris, Franța), scriitor, sociolog, critic literar, profesor universitar, filozof și eseist francez, unul din teoreticienii postmodernismului;

21 aprilie – 50 de ani de la moartea lui **Kemal Tahir** (13 martie 1910, Istanbul - **21 aprilie 1973**, Istanbul), scriitor turc;

22 aprilie – **Ziua Mondială a Planetei Pământ (Earth Day)**

22 aprilie – 100 de ani de la nașterea scriitoarei americane **Paula Fox** (22 aprilie 1923, New York City, SUA – 1 martie 2017, Brooklyn, New York City, SUA), romancieră și traducătoare;

22 aprilie – 150 de ani de la nașterea scriitoarei americane **Ellen Glasgow** (**22 aprilie 1873**, Richmond, Virginia - 21 noiembrie 1945, Richmond, Virginia), laureată a Premiului Pulitzer;

23 aprilie – **Ziua Forțelor Terestre Române**

23 aprilie – **Ziua Națională a Bibliotecarului Român**

23 aprilie – **Ziua Mondială a Cărții și a Dreptului de Autor**

23 aprilie – 25 de ani de la moartea lui **Gregor von Rezzori** (pe numele său real **Gregor Arnulph Hilarius d'Arrezzo** , 13 mai 1914, Cernăuți, Austro-Ungaria – **23 aprilie 1998**, Reggello, Toscana, Italia), scriitor, jurnalist, scenarist și actor austriac-român, german din Bucovina;

23 aprilie – **Ziua Solidarității Tineretului**

23 aprilie – 100 de ani de la nașterea lui **Avram Davidson** (**23 aprilie 1923**, New York, SUA – 8 mai 1993, Bremerton, Washington, SUA), romancier, scriitor american de ficțiune fantasy, science fiction și literatură polițistă;

24 aprilie – *Ziua Mondială a Orașelor Înfrățite (ultima duminică a lunii aprilie)*

25 aprilie – *Semnarea Tratatului de Aderare a României la Uniunea Europeană* (intrat în vigoare la 1 ianuarie 2007)

25 aprilie – *Ziua Justiției Militare*

26 aprilie – *Ziua Mondială a Proprietății Intelectuale*

26 aprilie – 125 de ani de la nașterea lui **Vicente Aleixandre**(**26 aprilie 1898**, Sevilla, Spania - 13 decembrie 1984, Madrid, Spania), poet spaniol, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură (1977);

26 aprilie – 225 de ani de la nașterea lui **Eugène Delacroix** (**26 aprilie 1798**, Saint-Maurice, Île-de-France, Franța – 13 august 1863, Paris, Al Doilea Imperiu Francez), important pictor francez din perioada romantismului, precursor și afiliat timpuriu al impresionismului și unul din precursorii și teoreticienii divizionismului;

27 aprilie – *Ziua Națională a Olandei*

27 aprilie – 275 de ani de la nașterea lui **Adamantios Korais** sau **Coraïs** (**27 aprilie 1748**, İzmir, Turcia – 6 aprilie 1833, Paris, Franța), scriitor și savant grec, luptător pentru independența Greciei; considerat reformator al literaturii grecești;

27 aprilie – 325 de ani de la nașterea lui **Árvay György** (**27 aprilie 1698**, Eger - 7 iulie 1759, Szepeshely), scriitor, poet și călugăr iezuit maghiar;

28 aprilie – 25 de ani de la moartea lui **Jerome Lewis Bixby** (11 ianuarie 1923, Los Angeles, SUA – **28 aprilie 1998**, San Bernardino, California, SUA), scriitor american de literatură științifico - fantastică, romancier și scenarist;

28 aprilie – 50 de ani de la moartea lui **Jacques Maritain** (18 noiembrie 1882 – **28 aprilie 1973**), filozof catolic, pedagog și scriitor francez; a revizuit operei lui Toma d'Aquino pentru timpurile moderne;

28 aprilie – 75 de ani de la nașterea lui **Sir Terence David John Pratchett**, cunoscut fanilor ca **Terry**(**28 aprilie 1948**, Beaconsfield, Anglia – 12 martie 2015, Broad Chalke, Wiltshire, Anglia, Regatul Unit), scriitor britanic, cunoscut pentru scrierile sale umoristice în domeniul fantasy;

29 aprilie – *Ziua Mondială a Dansului*

29 aprilie – *Ziua Veteranilor de Război*

29 aprilie – 75 de ani de la moartea regizoarei **Eugenia Maria Acterian**, cunoscută în teatru ca **Jeni Arnotă** (22 iunie 1916, Constanța – **29 aprilie 1958**, București), româncă de origine armeană, teatrolog și autoare a unui jurnal intim;

29 aprilie – 125 de ani de la moartea lui **Adolphe Appian** (28 august 1818, Lyon, Franța – **29 aprilie 1898**, Lyon, Franța), pictor și gravor francez peisagist;

30 aprilie – Ziua Infanteriei Române

30 aprilie – 25 de ani de la moartea lui **Nizar Tawfiq Qabbani** (21 martie 1923, Damasc – **30 aprilie 1998**, Londra), poet, publicist și diplomat sirian; unul dintre cei mai faimoși poeți arabi;

30 aprilie – **Ziua Internațională a Jazz-ului**

30 aprilie – 75 de ani de la moartea lui **Aurel Petrescu** (30 august 1897, București – **30 aprilie 1948**, București), regizor și operator de film român, unul din pionierii filmelor românești de animație;

30 aprilie – 100 de ani de la moartea lui **Louis Léger** (15 ianuarie 1843, Toulouse, Franța – **30 aprilie 1923**, Paris), lingvist, traducător, istoric, folclorist, scriitor francez și un pionier în studii slave; membru onorific al Academiei Române;

PERSONALITATEA MUREȘEANĂ A LUNII APRILIE

HORIA TECULESCU

126 de ani de la naștere

Date biografice: n. 4 aprilie 1897, Râșnov, jud. Brașov – d. 2 august 1942, Sighișoara, jud. Mureș. Publicist, folclorist, animator cultural.

A urmat școala primară la Râșnov, apoi Liceul ”Andrei Șaguna” din Brașov (1914), Seminarul Teologic (3 ani) din Sibiu (1917); Facultatea de Filozofie și Filologie din Budapesta și București.

A fost profesor de limba și literatura română și de filozofie la Alba Iulia; director și profesor de română și de filozofie la Liceul de băieți ”Principele Nicolae” din Sighișoara (1926 – 2 august 1942).

A tipărit 3 anuare ale Liceului ”Principele Nicolae” din Sighișoara: primul pe anul școlar 1926 – 1927, al doilea pe anii 1927 – 1928; 1928 – 1929 și al treilea pe anii 1929 – 1930 și 1932 – 1933.

A fost președinte al despărțământului Târnava-Mare al ASTREI (1930-1940).

Pentru întreaga sa activitate culturală și pedagogică i s-a conferit distincția de Cavaler al Ordinilor ”Steaua” și ”Coroana României”(1935).

I s-a acordat post-mortem titlul de ”Cetățean de Onoare” al Sighișoarei (1997).

A avut debutul absolut în *Gazeta Transilvaniei* din Braşov (iunie 1915); a colaborat la publicaţiile: *Familia*, *Ţara Bârsei* (Braşov), *Ţara noastră*, *Biruinţa*, *Gând românesc*, *Pagini literare*, *Alba Iulia*, *Gazeta Transilvaniei*, *Convorbiri literare*.

A primit Premiul Academiei Române pentru cartea *Pe Murăş şi pe Târnave* (1932); Premiul Academiei române pentru cartea *V. Oniţiu, un educator deschizător de suflete şi ziditor de idealuri* (1938).

Opera (selectiv):

Pe Murăş şi pe Târnave. Flori înrourate (Doine şi strigături) (1929); *Un ziditor de suflete, Virgil Oniţiu* (1936); *Ştefan cel Mare şi Ardealul* (1936); *V. Oniţiu, un educator deschizător de suflete şi ziditor de idealuri. Viaţa şi opera* (1937); *M. Eminescu şi Ardealul* (1939); *Scriitori şi luptători pentru unirea neamului* (f.a.)

Mai

1 mai – **Ziua Internaţională a Solidarităţii Oamenilor Muncii**

1 mai – **Ziua Mondială a Râsului** (prima duminică din luna mai)

1 mai – **Ziua Mamei** (prima duminică din luna mai)

1 mai – 50 de ani de la moartea lui **Asger Oluf Jorn** (3 martie 1914, Vejrum Parish, Danemarca – **1 mai 1973**, Aarhus, Danemarca), pictor, sculptor, artist ceramic, teoretician de artă şi autor danez;

1 mai – 100 de ani de la naşterea lui **Joseph Heller** (**1 mai 1923**, New York City, SUA – 12 decembrie 1999, New York, SUA), scriitor american;

1 mai – 100 de ani de la naşterea lui **Ion Popescu-Gopo** (**1 mai 1923**, Bucureşti – 29 noiembrie 1989, Bucureşti), artist plastic român, creatorul a nenumărate filme de desen animat în care personajul principal era „omuleţul lui Gopo”, o creaţie proprie care l-a făcut celebru şi i-a câştigat câteva premii naţionale şi internaţionale, actor, editor de film, scenarist şi regizor de film;

1 mai – 125 de ani de la naşterea lui **Gleb Petrovich Struve** (**1 mai 1898**, Sankt Petersburg, Imperiul Rus – 4 iunie 1985, Berkeley, SUA), poet, critic şi istoric literar rus;

1 mai – 150 de ani de la moartea lui **Andrássy Béla** (1854? - **1 mai 1873**, Budapesta), scriitor, poet şi publicist maghiar;

2 mai – **Ziua Naţională a Tineretului**

2 mai – 125 de ani de la naşterea lui **Josephus Carel Franciscus (Jef) Last** (**2 mai 1898**, Haga, Țările de Jos - 15 februarie 1972, Laren), scriitor neerlandez;

3 mai – ***Ziua Mondială a Libertății Presei***

3 mai – 25 de ani de la moartea lui **Erich Bergel** (1 iunie 1930, Râșnov, Brașov, România – **3 mai 1998**, Ruhpolding, Bavaria, Germania), dirijor sas din Transilvania; a absolvit liceul la Sighișoara; dirijor al Filarmonicii din Cluj(1966 – 1971);

3 mai – 150 de ani de la nașterea lui **Hevesi Sándor** (**3 mai 1873**, Nagykanizsa, Comitatul Zala, Ungaria – 8 septembrie 1939, Budapesta, Regatul Ungariei), dramaturg, scriitor, traducător, critic literar, regizor și director de teatru maghiar;

4 mai – ***Ziua Națională a Inimii în România***

4 mai – 75 de ani de la nașterea lui **Kelemen Attila** (**4 mai 1948**, Târgu Mureș – 8 ianuarie 2022), medic veterinar și politician român de etnie maghiară, deputat în Parlamentul României între 1996 și 2016, membru al Parlamentului European(1 ianuarie-9 decembrie 2007); membru fondator și președintele de onoare al Asociației Chinologice Mureș;

5 mai – ***Ziua Europeană de Conștientizare pentru Drepturi Egale ale Persoanelor cu Deficiențe***

5 mai – 75 de ani de la moartea lui **Sextil Pușcariu**(4 ianuarie 1877, Brașov – **5 mai 1948**, Bran), filolog și lingvist, istoric literar, pedagog, cronicar muzical și teatral, publicist și academician român;

7 mai – 25 de ani de la moartea lui **Allan MacLeod Cormack** (23 februarie 1924, Johannesburg, Africa de Sud – **7 mai 1998**, Winchester, Massachusetts, SUA), medic american de origine sud-africană, cunoscut pentru cercetările sale din domeniul tomografiei computerizate și pentru care, în 1979, alături de Godfrey Hounsfield, a primit Premiul Nobel pentru Medicină;

7 mai – 75 de ani de la nașterea lui **Lorin Ioan Fortuna** (**7 mai 1948**, Rădăuți, Suceava, – 25 noiembrie 2016, Timișoara, România), informatician, cadru universitar, scriitor, poet; președintele Frontului Democratic Român și unul din liderii revoluționari din Timișoara; Cetățean de onoare al orașului Timișoara(2014); a coordonat un colectiv de cercetare care a realizat în 1989 primul robot telefonic, cu vorbire artificială, utilizat în perioada 1989-2008 ca serviciu special de furnizare a orei exacte, prin telefon, în cadrul rețelei telefonice naționale ;

7 mai – 275 de ani de la nașterea scriitoarei **Olympe de Gouges** (**7 mai 1748**, Montauban, Midi-Pirinei – 3 noiembrie 1793, Paris), dramaturgă din Franța, feministă, activistă politic ale cărei scrieri au avut o deosebită influență;

8 mai – ***Ziua Mondială a Crucii Roșii și Semilunii Roșii***

8 mai – ***Ziua Victoriei împotriva Fascismului*** (1945)

8 mai – Ziua Națională a Portului Tradițional din România(instituită prin Legea 102/2015)

8 mai – ***Ziua Tatălui*** (a doua duminică a lunii mai)

8 mai – ***Ziua Adolescentului*** (a doua duminică din luna mai);

8 mai – 150 de ani de la moartea lui **John Stuart Mill** (20 mai 1806, Londra, Anglia – **8 mai 1873**, Avignon, Franța), scriitor, economist, filosof britanic al epocii victoriene, unul dintre cei mai influenți gânditori liberali ai secolului XIX, care a adus contribuții la dezvoltarea utilitarismului;

8 mai – 325 de ani de la nașterea lui **Henry Baker** (**8 mai 1698**, Londra, Regatul Unit – 25 noiembrie 1774, Londra, Regatul Marii Britanii), naturalist englez, scriitor, poet și publicist; a efectuat o serie de observații științifice la microscop, cea mai celebră fiind cea privind cristalizarea particulelor de sare, pentru care primit, în 1744, Medalia Copley;

9 mai – **Ziua Independenței României** (1877)

9 mai – **Ziua Europei** (Ziua Schuman)

9 mai – 25 de ani de la moartea lui **Lucian Bratu** (14 iulie 1924, București – **9 mai 1998**, București) (numele la naștere: **Lucian Fred Bergmann**), regizor român de cinema;

10 mai – Ziua Regalității

11 mai – 300 de ani de la moartea lui **Jean Galbert de Campistron** (6 august 1656, Toulouse - **11 mai 1723**, Toulouse), dramaturg francez; membru al Academiei Franceze(din 1701);

12 mai – **Ziua Internațională a Asistenței Medicale (Nursey Day)**, aniversarea zilei de naștere a fondatoarei profesiei, Florence Nightingale, 12 mai 1820;

13 mai – 75 de ani de la moartea lui **Milan Begović** (19 ianuarie 1876 - **13 mai 1948**), poet, romancier, dramaturg croat;

14 mai – Ziua Națională de Cinstire a Martirilor din temnițele comuniste

14 mai – Ziua Dreptului Internațional Umanitar

14 mai – 25 de ani de la moartea lui **Frank Sinatra** (12 decembrie 1915, Hoboken, New Jersey, New Jersey, SUA – **14 mai 1998**, Los Angeles, California, SUA), cântăreț, producător și actor american cu origini italiene, laureat al premiului Academiei Americane de Film pentru cel mai bun actor într-un rol secundar, în 1954, pentru rolul jucat în filmul *De aici în eternitate*;

14 mai – 175 de ani de la nașterea lui **Bonifaciu Florescu** (**14 mai 1848**, Pesta, Imperiul Austriac – 18 decembrie 1899, București), publicist, traducător și critic literar, fiul lui Nicolae Bălcescu;

15 mai – **Ziua Internațională a Familiei**

15 mai – **Ziua Internațională de Acțiune pentru Climă**

15 mai – **Ziua Internațională a Latinității**

15 mai – **Ziua Națională a Medicului Veterinar**

15 mai – **Ziua Poliției Militare Române**

15 mai – **Ziua Chimistilor Militari**

15 mai – **Ziua Europeană pentru Depistarea Melanomului**

15 mai – 125 de ani de la nașterea lui **Norbert von Hannenheim** (**15 mai 1898**, Sibiu, Austro-Ungaria – 29 septembrie 1945, Międzyrzecz, Voievodatul Lubusz, Polonia), compozitor german;

15 mai – 150 de ani de la moartea lui **Alexandru Ioan Cuza** (20 martie 1820, Bârlad, Moldova – **15 mai 1873**, Heidelberg, Germania), primul domnitor al Principatelor Unite și al statului național România; prin alegerea sa ca domn al Moldovei, la 5 ianuarie 1859, și al Țării Românești, la 24 ianuarie 1859, a fost înfăptuită Unirea celor două Principate;

16 mai – 125 de ani de la nașterea scriitoarei **Desanka Maksimović** (**16 mai 1898**, Divci, Serbia – 11 februarie 1993, Belgrad, Iugoslavia), poetă sârbă, profesoară de literatură și membră a Academiei Sârbe de Științe și Arte;

16 mai – 125 de ani de la nașterea artistei **Tamara de Lempicka** (**16 mai 1898**, St. Petersburg – 18 martie 1980, Cuernavaca, Mexic), pictoriță poloneză a curentului Art Déco;

17 mai – **Ziua Mondială a Telecomunicațiilor și a Societății Informaționale**

17 mai – 50 de ani de la moartea artistului plastic **Maria Magdalena Laubser**, cunoscută sub numele de **Maggie Laubser** (14 aprilie 1886, Swartland, Africa de Sud – **17 mai 1973**, Strand, Provincia Western Cape, Africa de Sud), pictoriță și graficiană sud-africană; considerată a fi precursor al expresionismului în Africa de Sud;

17 mai – 125 de ani de la nașterea lui Lama Anagarika Govinda (**17 mai 1898** – 14 ianuarie, 1985), născut Ernst Lothar Hoffman, pictor și poet francez, fondatorul ordinului Arya Maitreya Mandala și promotor al buddhismului tibetan, abhidharma, al meditației buddhiste cât și al altor aspecte ale buddhismului;

17 mai – 150 de ani de la nașterea lui **Henri Barbusse** (**17 mai 1873**, Asnières-sur-Seine, Franța – 30 august 1935, Moscova, URSS), prozator francez, militant comunist;

18 mai – **Ziua Internațională a Muzeelor**

19 mai – 125 de ani de la nașterea lui **Julius Evola** (**19 mai 1898**, Roma – 11 iunie 1974, Roma), publicist , filosof, scriitor, poet și pictor italian;

20 mai – **Ziua Internațională a Metrologiei**

21 mai – **Ziua Mondială a Diversității Culturale pentru Dialog și Dezvoltare**

21 mai – 50 de ani de la moartea lui **Carlo Emilio Gadda** (14 noiembrie 1893, Milano - **21 mai 1973**, Roma), scriitor italian; a introdus elemente de jargon și dialectale îmbogățind limba literară italiană;

21 mai – 50 de ani de la moartea lui **Grigore Constantin Moisil** (10 ianuarie 1906, Tulcea, România – **21 mai 1973**, Ottawa, Ontario, Canada), matematician român, considerat părintele informaticii românești în urma inventării circuitelor electronice tristabile, și datorită contribuțiilor sale în pregătirea profesională a primilor informaticieni din România;

21 mai – 100 de ani de la nașterea scriitoarei **Dorothy Hewett** (**21 mai 1923**, Perth, Australia – 25 august 2002), romancieră, poetă, libretistă, dramaturg și feministă australiană;

22 mai – ***Ziua Internațională pentru Diversitate biologică***

22 mai – 125 de ani de la moartea lui **Edward Bellamy** (26 martie 1850, Chicopee, Massachusetts, SUA – **22 mai 1898**, Chicopee, Massachusetts, SUA), jurnalist, scriitor, romancier, scriitor de literatură science-fiction, cunoscut pentru romanul său distopic, *Looking Backward* , care fost a treia cea mai bine vândută carte din SUA în secolul al XIX-lea după *Coliba unchiului Tom* și *Ben-Hur*;

22 mai – 150 de ani de la moartea lui **Alessandro Manzoni** (7 martie 1785, Milano – **22 mai 1873**, Milano, Regatul Italiei), scriitor, romancier, dramaturg și poet italian;

23 mai – 100 de ani de la nașterea pianistei și compozitoarei **Alicia de Larrocha** (**23 mai 1923**, Barcelona - 25 septembrie 2009, Barcelona), considerată ca fiind una dintre cele mai mari pianiste din generația ei;

23 mai – 100 de ani de la nașterea lui **Eduardo Lourenço** (**23 mai 1923**, São Pedro de Rio Seco, Portugalia – 1 decembrie 2020, Lisabona, Portugalia), scriitor, filozof, eseist, profesor universitar, critic literar portughez; a primit Premiul Camões(1996), cel mai important premiu literar pentru limba portugheză;

23 mai – 125 de ani de la nașterea lui **Heinrich Zillich** (**23 mai 1898**, Brașov –. 22 mai 1988, Starnberg, Germania), publicist, scriitor de limba germană, sas originar din România;

24 mai – ***Ziua Europeană a Parcurilor***

24 mai – 100 de ani de la nașterea lui **Ion Caraion**, pseudonimul literar al lui **Stelian Diaconescu**(**24 mai 1923**, Pălici, Buzău – 21 iulie 1986, Lausanne, Elveția), scriitor român;

24 mai – 100 de ani de la nașterea lui **Victor Felea** (**24 mai 1923**, Muntele Băișorii, județul Cluj - 28 martie 1993, Cluj-Napoca), poet, eseist, și critic literar român;

24 mai – 125 de ani de la nașterea lui **Agárdi Ferenc** (**24 mai 1898**, Budapesta - 12 februarie 1969, Budapesta), scriitor, publicist și istoric al culturii maghiar;

24 mai – 125 de ani de la nașterea lui **Ferreira de Castro** (**24 mai 1898**, Oliveira de Azeméis, Portugalia - 29 iunie 1974, Vale de Cambra, Portugalia), scriitor și jurnalist portughez, unul din precursorii neorealismului în literatura universală;

25 mai – 25 de ani de la moartea lui **Ștefan Bănulescu** (8 septembrie 1926, comuna Făcăeni, județul Ialomița – **25 mai 1998**, București), scriitor român; Biblioteca județeană din Slobozia și un colegiu național din Călărași sunt numite în cinstea lui;

25 mai – 125 de ani de la nașterea lui **Constantin Balmuș** (**25 mai 1898**, Murgeni, Vaslui – 13 iulie 1957, București), filolog român, specialist în limbile clasice, membru titular al Academiei Române; a publicat studii filologice și istorice, antologii de literatură latină și greacă destinate învățământului, precum și traduceri din limba greacă, însoțite de studii introductive și comentarii;

27 mai – 50 de ani de la moartea lui **Constantin Daicoviciu** (1 martie 1898, Căvăran, comitatul Caraș-Severin – **27 mai 1973**, Cluj), istoric și arheolog, profeso universitarr, rector al Universității Babeș-Bolyai din Cluj; membru titular al Academiei Române;

27 mai – 150 de ani de la moartea lui **Rifa'a at-Tahtawi** (15 octombrie 1801, Tahta, Egipt - **27 mai 1873**, Cairo, Egipt) , profesor, scriitor, traducător și egiptolog; una dintre figurile proeminente ale renașterii arabe în Egipt;

27 mai – **Ziua Națională de comemorare a voievodului Mihai Viteazul**

28 mai – 100 de ani de la nașterea lui **Ligeti György** (**28 mai 1923**, Diciosânmartin, județul Târnava Mică, azi Târnăveni, județul Mureș – 12 iunie 2006, Viena), compozitor evreu - maghiar; a emigrat după 1945 în Ungaria; a trăit și activat în Austria, Germania și Ungaria; profesor de armonie, contrapunct și analiză muzicală;

29 mai – **Ziua Internațională a Forțelor ONU de Menținere a Păcii**

29 mai – **Ziua Românilor de Pretutindeni** (ultima duminică a lunii mai);

29 mai – 100 de ani de la nașterea lui **Bernard Clavel** (**29 mai 1923**, Lons-le-Saunier, Franche-Comté, Franța – 5 octombrie 2010, Chambéry, Ron-Alpi, Franța), scriitor francez;

31 mai – **Ziua Mondială fără Tutun**

31 mai – **Ziua Geniștilor** (la **31 mai 1859**, sub domnia lui Alexandru Ioan Cuza, se înființează prima unitate de geniu din armata română);

31 mai – 250 de ani de la nașterea lui **Ludwig Tieck** (**31 mai 1773**, Berlin - 28 aprilie 1853, Berlin), poet, dramaturg și scriitor romantic german;

PERSONALITATEA MUREȘEANĂ A LUNII MAI

LIGETI GYÖRGY

100 de ani de la naștere

Date biografice: n. 27 mai 1923, Târnăveni, jud. Mureș - d. 12 iunie 2006, Viena.
Compozitor, muzicolog, profesor.

A studiat la Conservatorul din Cluj (1941 – 1943), unde a urmat orga, violoncelul și percuția; la Conservatorul din Budapesta (1945 – 1949) a studiat armonie, contrapunct, compoziție, forme muzicale.

A fost membru al Academiei Regale de Muzică din Stockholm (1964), membru de onoare al Academiei Române (28 martie 1997); membru al Academiei "Santa Cecilia" din Roma; membru al Academiei de Arte Frumoase din Granada; membru al Academiei Regale de Muzică din Londra.

Cercetător – colaborator la Institutul de Folclor din București (1949 – 1951); profesor la Conservatorul din Budapesta (1952 – 1956).

S-a stabilit la Köln (1957 – 1959), apoi compozitor liber-profesionist la Viena (1959 – 1969), primind cetățenie austriacă. La Viena, în studioul electronic de la WDR, a realizat primele experimente de muzică electronică. Din 1959 a predat la cursurile de vară pentru muzică nouă de la Darmstadt, la Academia Suedeză din Stockholm (1964), la Viena (1950 – 1969), Berlin (1969 – 1970), Hamburg (din 1973), cursuri de compoziție pe termen scurt în Europa, America.

În creațiile sale a plecat de la creația lui B. Bartók și de la cunoașterea folclorului românesc; pasionat de arta extraeuropeană, de polifonia evului mediu european, de muzica spectrală contemporană.

A susținut comunicări științifice, conferințe și emisiuni de radio și televiziune în: Austria, Germania, Spania, SUA, Franța, Olanda, Suedia, Ungaria, Elveția.

A publicat studii și articole în: Melos, Forum, Neue Musik Zeitung, Neues Forum, Wort und Wahrheit ș.a.

A compus muzică de teatru, muzică de scenă pentru voce și pian, muzică pentru teatru de marionete după povești chinezești, muzică vocal-simfonică, muzică pentru orchestră, pentru flaut, oboi.

Distincții obținute: Premiul Fundației "Kaussevitzy" (1965), Premiul Imperial "Tokyo", Medalia "Goethe" a Institutului "Goethe" din München, Premiul UNESCO(1996).

Lucrări publicate:

Apparition (1959), orchestră (1960).

Iunie

1 iunie – ***Ziua Internațională a Copilului***

1 iunie – 50 de ani de la moartea lui **Ernest-Maurice Tessier**, cunoscut sub pseudonimul **Maurice Dekobra** (26 mai 1885, Paris - **1 iunie 1973**, Paris), reporter, romancier, dramaturg, poet și traducător francez;

2 iunie – ***Ziua Eroilor***

2 iunie – 125 de ani de la nașterea lui **Peter Barth** (**2 iunie 1898**, Blumenthal, Imperiul Austro-Ungar, azi Mașloc, județul Timiș - 1 martie 1984, Timișoara), poet de limba germană, șvab originar din Banat;

4 iunie – ***Ziua Internațională a Copiilor Victime ale Agresiunii***

4 iunie – ***Ziua Tratatului de la Trianon***

4 iunie – 50 de ani de la moartea lui **Maurice René Fréchet** (2 septembrie 1878, Maligny, Franța - **4 iunie 1973**, Paris), matematician francez, statistician, profesor universitar, cunoscut în special pentru contribuțiile din domeniul topologiei și mai ales pentru faptul că a introdus conceptul de spațiu metric;

4 iunie – 100 de ani de la nașterea scriitoarei australiene **Elizabeth Jolley** (**4 iunie 1923**, Birmingham, Anglia — 13 februarie 2007, Perth, Australia), romancieră, profesor de scriere creativă;

4 iunie – 225 de ani de la moartea lui **Giacomo Casanova** (2 aprilie 1725, Veneția – **4 iunie 1798**, Duchcov, Cehia), scriitor, poet, romancier, bibliotecar, autobiograf, traducător italian, aventurier amoros devenit celebru prin peripețiile sale galante, evocate în „Memoires” („Povestea vieții mele”);

5 iunie – **Ziua Națională a Învățătorului** (din 2008)

5 iunie – **Ziua Mondială a Mediului**

5 iunie – **Ziua Națională a Regatului Danemarcei**

5 iunie – 125 de ani de la nașterea lui **Federico García Lorca** (**5 iunie 1898**, Fuente Vaqueros, Granada - 18 august 1936, Granada), poet, prozator și dramaturg spaniol; considerat una dintre figurile de referință ale teatrului spaniol din secolul XX;

6 iunie – **Ziua Națională a Suediei**

6 iunie – 75 de ani de la moartea lui **Louis Jean Lumière** (5 octombrie 1864, Besançon, Franța – **6 iunie 1948**, Bandol, Franța), inginer și industriaș francez care a jucat un rol cheie în dezvoltarea fotografiei și a cinematografei; împreună cu Auguste Lumière este considerat inventatorul primului aparat de filmat și a primului aparat de proiecție cinematografică;

6 iunie – 100 de ani de la nașterea lui **Dem Savu** (**6 iunie 1923**, București – 20 august 1999, București), actor de teatru, film și televiziune român;

6 iunie – 125 de ani de la nașterea lui **Erhard Antoni** (**6 iunie 1898**, Orăștie, județul Sibiu - 11 octombrie 1985, comuna Cincu, județul Brașov), etnograf și istoric de artă, de origine sas, preocupat de monumentele istorice săsești, de arhitectura edificiilor cisterciene; a publicat mai multe lucrări de istoria artei, arheologie și folclor și a contribuit la organizarea colecțiilor muzeale din Muzeul săsesc al Țării Bârsei din Brașov și din muzeele locale din Agnita și Cincu;

6 iunie – 175 de ani de la nașterea lui **Gomes Leal** (**6 iunie 1848**, Lisabona — 29 ianuarie 1921, Lisabona), poet și critic literar portughez;

7 iunie – 175 de ani de la nașterea lui **Paul Gauguin** (**7 iunie 1848**, Paris – 8 mai 1903, Atuona, Polinezia Franceză, Franța), pictor postimpresionist francez;

8 iunie – **Ziua Mondială a Oceanelor**

8 iunie – 150 de ani de la nașterea lui **José Augusto Trinidad Martínez Ruiz**, cunoscut după pseudonimul său **Azorín** (**8/11 iunie 1873**, Monóvar, Spania - 2/4 martie 1967, Madrid), romancier, eseist și critic literar spaniol;

9 iunie – 100 de ani de la moartea lui **Nicolae N. Beldiceanu** (15 mai 1881, Rădășeni, județul Suceava – **9 iunie 1923**, Sibiu), prozator și publicist român;

9 iunie – 125 de ani de la nașterea lui **Curzio Malaparte** (**9 iunie 1898**, Prato – 19 iulie 1957, Roma), jurnalist, scriitor, eseist, romancier, dramaturg și diplomat italian;

10 iunie – 25 de ani de la moartea lui **Hammond Innes** (15 iulie 1913, Horsham, Anglia – **10 iunie 1998**, Suffolk, Anglia, Regatul Unit), scriitor britanic, jurnalist, romancier;

10 iunie – **Ziua Eroilor**

10 iunie – **Ziua Parașutiștilor Militari Români**

10 iunie – **Ziua Mondială Art Nouveau**

10 iunie – 100 de ani de la moartea lui **Pierre Loti** (pseudonimul lui **Julien Viaud**; 14 ianuarie 1850, Rochefort, Franța – **10 iunie 1923**, Hendaye, Franța), scriitor, eseist, jurnalist, romancier, memorialist de călătorie, ofițer de marină francez;

11 iunie – 50 de ani de la moartea lui **Kolta Ferenc** (5 mai 1915, Boldogasszonyfa – **11 iunie 1973**, Pécs), scriitor, istoric literar și profesor de literatură maghiar;

13 iunie – 75 de ani de la moartea lui **Osamu Dazai** (19 iunie 1909, Kanagi, Prefectura Aomori, Japonia – **13 iunie 1948**, Mitaka, Japonia), scriitor japonez considerat unul din marii scriitori ai literaturii japoneze din secolul 20;

13 iunie – 225 de ani de la moartea lui **Rigas Velestinlis** (1757, Velestino, prefectura Magnesia, regiunea Tesalia - **13 iunie 1798**, Belgrad), scriitor, cărturar și revoluționar grec, figură eminentă a iluminismului grec și precursor al războiului grec de independență;

14 iunie – **Ziua Mondială a Donatorului de Sânge**

14 iunie – 100 de ani de la nașterea lui **Jean Cosmos**, pseudonimul lui **Jean Louis Gaudrat**, (**14 iunie 1923**, Paris, Franța – 26 august 2014, Paris, Franța), poet, dramaturg și scenarist francez;

14 iunie – 100 de ani de la nașterea scriitoarei germane **Judith Kerr** (**14 iunie 1923**, Berlin, Republica de la Weimar – 22 mai 2019, Londra, Anglia, Regatul Unit), scenaristă, scriitoare de literatură pentru copii, ilustratoare, redactor;

15 iunie – 125 de ani de la moartea lui **Karel Hlaváček** (24 august 1874, Praga - **15 iunie 1898**, Praga), poet simbolist ceh, reprezentant al școlii decadente;

16 iunie – 300 de ani de la nașterea lui **Adam Smith** (**16 iunie 1723**, Kirkcaldy – 17 iulie 1790, Edinburgh), economist, om politic, scriitor și filozof scoțian; lucrarea sa *Avuția națiunilor, cercetare asupra naturii și cauzelor ei* a fost una din primele încercări de a studia dezvoltarea istorică a industriei și comerțului în Europa; această lucrare a ajutat la crearea economiei ca disciplină academică modernă și a furnizat una dintre cele mai bune argumentări intelectuale pentru comerțul liber și capitalism; a introdus în economie conceptul de mână invizibilă;

17 iunie – **Ziua Mondială pentru Combaterea Deșertificării și a Secetei**

17 iunie – 125 de ani de la nașterea lui **Maurits Cornelis Escher** (17 iunie 1898, Leeuwarden, Țările de Jos – 27 martie 1972, Baarn, Țările de Jos), artist

plastic, gravor și grafician neerlandez; la Haga a fost deschis un muzeu în cinstea sa, Muzeul Escher; lucrările sale au ca punct de plecare obiecte imposibile și iluzii optice;

17 iunie – 125 de ani de la moartea lui **Edward Burne-Jones** (28 august 1833, Birmingham, Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei – 17 iunie 1898, Londra, Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei), pictor, ilustrator, designer, artist britanic; a fost preocupat îndeosebi cu reîntinerirea artei vitraliilor din Anglia, contribuind la realizarea vitraliilor pentru biserici și catedrale;

18 iunie – 125 de ani de la moartea lui **Alexandru Papadopol-Calimah** (15 ianuarie 1833, Tecuci, județul Galați - 18 iunie 1898, Tecuci), istoric, publicist și om politic român, ministru, ministru de externe și ministru al Cultelor și Instrucțiunii Publice, membru al Societății Academice Române, membru și vicepreședinte al Academiei Române;

18 iunie – 350 de ani de la nașterea lui **Antonio de Literes**(18 iunie 1673, Artà, Mallorca – 18 ianuarie 1747, Madrid), violoncelist și compozitor spaniol, considerat ca unul dintre principalii creatori ai zarzuelei din barocul spaniol;

19 iunie – 125 de ani de la nașterea lui **Viktor Perțov** (19 iunie/1 iulie 1898, Harkov, Imperiul Rus – 9 februarie 1980), scriitor și critic literar rus;

19 iunie – 400 de ani de la nașterea lui **Blaise Pascal** (19 iunie 1623, Clermont-Ferrand, Franța – 19 august 1662, Paris), scriitor, matematician, fizician și filosof francez având contribuții în numeroase domenii ale științei;

20 iunie – **Ziua Mondială a Refugiaților**

20 iunie – 175 de ani de la nașterea lui **Miron Pompiliu** (20 iunie 1848, Ștei, comitatul Bihor - 20 noiembrie 1897, Iași), scriitor și folclorist român;

21 iunie – **Ziua Muzicii Europene**

21 iunie – 100 de ani de la nașterea lui **Eugen Luca** (n. **Jean Leibovici**, 21 iunie 1923, Iași, România – 13 iulie 1997, Haifa, Israel), scriitor, critic literar, eseist și jurnalist;

22 iunie – 100 de ani de la nașterea lui **Isao Kimura** (22 iunie 1923, Naka-ku, Prefectura Hiroshima, Japonia – 4 iulie 1981, Tokyo, Japonia), cunoscut și sub numele de **Kō Kimura**; actor japonez care a jucat în mai multe filme regizate de Akira Kurosawa;

22 iunie – 125 de ani de la nașterea lui **Erich Maria Remarque**, pseudonimul literar al lui **Erich Paul Remark**(22 iunie 1898, Osnabrück, Regatul Prusiei – 25 septembrie 1970, Locarno, Elveția) scriitor german, unul dintre cei mai cunoscuți și populari autori de literatură germană din secolul al XX-lea; multe din operele sale au fost ecranizate;

23 iunie – 25 de ani de la moartea actriței **Maureen Paula O’Sullivan** (17 mai 1911, Boyle, Irlanda - 23 iunie 1998, Scottsdale, Arizona), de origine americano-irlandeză;

24 iunie – **Ziua Avocatului Român**

24 iunie – **Ziua Internațională a Iei**

24 iunie – 350 de ani de la nașterea lui **Johannes Transylvanus Kelpius** (24 iunie 1673, Dendorf/Daia, Mureș - 1708, Pennsylvania, SUA), organist, compozitor, enciclopedist, preot luteran sas;

25 iunie – **Ziua umorului maghiar – Ziua de naștere a lui Karinthy Frigyes (25 iunie 1887)**

25 iunie – 50 de ani de la moartea lui **Josef Rixner** (1 mai 1902, München – **25 iunie 1973**, Garmisch-Partenkirchen), compozitor, pianist și dirijor german, autor al unor tangouri celebre;

25 iunie – 125 de ani de la nașterea lui **Ioachim Crăciun** (**25 iunie 1898**, Dîrlos, Sibiu– 1971, Cluj), bibliotecar, bibliograf și istoric român;

26 iunie – ***Ziua Internațională de Luptă împotriva Abuzului și Traficului Ilcit de Droguri***

26 iunie – ***Ziua Internațională pentru Susținerea Victimelor Torturii***

26 iunie – ***Ziua internațională de Colaborare în favoarea Păcii și Democrației***

26 iunie – ***Ziua Drapelului Național al României***

27 iunie – ***Ziua Mondială a Pescuitului***

28 iunie – 75 de ani de la nașterea lui **Michael Blumlein** (**28 iunie 1948**, California, SUA – 24 octombrie 2019), medic, profesor universitar, romancier, scriitor de ficțiune;

28 iunie – 150 de ani de la nașterea lui **Alexis Carrel** (**28 iunie 1873**, Lyon, Franța – 5 noiembrie 1944, Paris, Franța), chirurg și biolog francez, laureat al Premiului Nobel pentru Fiziologie sau Medicină(1912);

28 iunie – 150 de ani de la moartea lui **Andrei Șaguna** (20 decembrie 1808/1 ianuarie 1809, Miskolc, Imperiul Austriac – **28 iunie 1873**, Sibiu, Austro-Ungaria), mitropolit ortodox al Transilvaniei, militant pentru drepturile ortodocșilor și ale românilor din Transilvania, fondator al Gimnaziului Românesc din Brașov (1851); membru de onoare al Academiei Române;

29 iunie – ***Ziua Lucrătorilor din Penitenciarele din România***

29 iunie – ***Ziua Internațională a Dunării***

29 iunie – 150 de ani de la nașterea lui **Petre Antonescu** (**29 iunie 1873**, Râmnicu Sărat – 22 aprilie 1965, București), arhitect, pedagog, planificator urban, restaurator de monumente istorice; s-a impus printre personalitățile de frunte ale școlii de arhitectură românească prin promovarea unui stil arhitectural neo-românesc; membru titular al Academiei Române(din 1945); arhitectul Arcului de Triumf, al Palatului Primăriei Capitalei, ș.a.

29 iunie – 150 de ani de la nașterea lui **Leo Frobenius** (**29 iunie 1873**, Berlin, Imperiul German – 9 august 1938, Verbania, Italia), etnolog și arheolog german; este cunoscut în spațiul românesc mai ales pentru influența operei sale asupra gândirii lui Lucian Blaga;

29 iunie – 150 de ani de la moartea lui **Michael Madhusudan Dutt** (25 ianuarie 1824, Sagardari, Bangladesh - **29 iunie 1873**, Calcutta, India), poet și dramaturg indian de limbă engleză și bengali;

29 iunie – 225 de ani de la nașterea lui **Willibald Alexis** (**29 iunie 1798**, Breslau - 16 decembrie 1871, Arnstadt), prozator german, inițiatorul romanului istoric de mari proporții în cadrul literaturii germane;

29 iunie – 225 de ani de la nașterea lui **Giacomo Leopardi** (**29 iunie 1798**, Recanati, Italia – 14 iunie 1837, Napoli), poet italian, și unul dintre cei mai mari gânditori ai acestei țări;

PERSONALITATEA MUREȘEANĂ A LUNII IUNIE

JOHANNES TRANSYLVANUS KELPIUS

350 de ani de la naștere

Date biografice: n. 24 iunie 1673, Dendorf / Daia - d. 1708, Pennsylvania, SUA. Organist, compozitor, enciclopedist, preot luteran.

Studiile muzicale le-a început sub îndrumarea tatălui său, organistul Gaorg Kelp (preot sas).

Pleacă la studii la universitatea din Altdorf, Tübingen și Leipzig. Având o cultură juridică, filosofică, teologică, îndeplinește funcția de magistrat în Aldorf (Germania).

Adept al filosofiei mistico – panteiste a predicatorului german Johann Jakob Zimmermann, a pus bazele unei comunități religioase, intrând în contact cu puritanii englezi al căror conducător era William Penn (1644 – 1718). Însoțind grupul de emigranți germani ai Crucii Roșii în SUA, s-a îmbarcat pe vasul Sara Maria (13 februarie 1694), ajungând în Pennsylvania unde va propaga muzica și religia protestantă europeană. Aici a fondat secta puritană "A woman in wilderness", pentru care a compus muzică religioasă la unison și voci egale.

A cunoscut și stăpânit limbile germană, greacă, latină, ebraică și engleză.

Iulie

1 iulie – **Ziua Muzicilor Militare** (prima fanfară militară a fost înființată la Iași în cadrul Strajei Pământești, în 1 iulie 1831)

1 iulie – 25 de ani de la moartea lui **Francis Ambrière** (27 septembrie 1907 Paris, Franța – **1 iulie 1998**, Oise, Picardia, Franța), scriitor francez;

1 iulie – 25 de ani de la moartea lui **Dumitru Berciu** (27 ianuarie 1907, Bobaița, Mehedinți – **1 iulie 1998**, București), istoric și un arheolog român, membru de onoare al Academiei Române; a sprijinit financiar ridicarea Palatului Culturii din Drobeta-Turnu Severin, unde s-a instalat și biblioteca sa, care îi poartă numele;

2 iulie – 100 de ani de la nașterea lui **Cyril M. Kornbluth** (**2 iulie 1923**, New York City, SUA – 21 martie 1958, Chicago, SUA), scriitor, romancier, jurnalist, scriitor american de literatură științifico-fantastică;

2 iulie – 100 de ani de la nașterea scriitoarei poloneze **Wisława Szymborska**(**2 iulie 1923**, Kornik, Polonia – 1 februarie 2012, Cracovia, Polonia); Premiul Nobel pentru Literatură(1996);

3 iulie – **Ziua Justiției Române** (prima duminică a lunii iulie)

3 iulie – 50 de ani de la moartea lui **Vasile Popovici** (21 ianuarie 1900, Vărzărești, Orhei – **3 iulie 1973**, Iași), compozitor român, profesor de muzică la Conservatorul din Iași și secretar al Uniunii Compozitorilor din România; a compus o multitudine de creații corale, vocale;

3 iulie – 100 de ani de la nașterea lui **Nicolae Paul Mihail** (**3 iulie 1923**, Caracal – 19 martie 2013, Sinaia), scriitor și scenarist român;

4 iulie – **Ziua Națională a Statelor Unite ale Americii**

4 iulie – **Ziua Crucii Roșii Române**

4 iulie – 100 de ani de la nașterea lui **Gheorghe Zidaru** (**4 iulie 1923**, Odobești, Dâmbovița – 6 iunie 1993, București), pictor român; un moment important pentru istoria restaurării îl reprezintă anul 1961, când înființează secția de restaurare pictură tempera pe suport de lemn în cadrul Muzeul de Artă al României;

4 iulie – 100 de ani de la nașterea lui **Haralamb Zincă**, pseudonimul literar al lui **Hary Isac Zilberman** (**4 iulie 1923**, Roman – 24 decembrie 2008, București), scriitor, romancier, traducător, autor de romane polițiste și de spionaj;

4 iulie – 175 de ani de la moartea lui **François-René de Chateaubriand** (4 septembrie 1768, Saint-Malo, Franța – **4 iulie 1848**, Paris), scriitor francez, politician și diplomat; este considerat fondatorul romantismului în literatura franceză;

5 iulie – 75 de ani de la moartea lui **Georges Bernanos** (20 februarie 1888, Paris, Franța – **5 iulie 1948**, Neuilly-sur-Seine, Franța), romancier, eseist și dramaturg francez;

5 iulie – 100 de ani de la nașterea actriței **Silvia Fulda** (**5 iulie 1923** - d. 1973), actriță română de film, radio, televiziune, teatru și voce;

5 iulie – 100 de ani de la nașterea lui **Klaniczay Tibor** (**5 iulie 1923**, Budapesta – 14 mai 1992, Budapesta, Ungaria), istoric literar maghiar, laureat al Premiului Kossuth (1955) și membru al Academiei Maghiare de Științe;

5 iulie – 125 de ani de la nașterea lui **Aziz Suryal Atiya** (**5 iulie 1898**, Zefta, Al Gharbiyah, Egipt – 24 septembrie 1988, SUA), arheolog, medievist, profesor universitar, istoric copt, specializat în studii coptice, islamice și ale cruciadelor; primul autor al The Coptic Encyclopedia, publicată în 1991;

6 iulie – 25 de ani de la moartea sopranei **Arta Florescu** (10 martie 1921, București – **6 iulie 1998**, București), cântăreață de operă și profesoară de canto;

7 iulie – 25 de ani de la moartea lui **Theodor Enescu** (12 septembrie 1926 - **7 iulie 1998**), scriitor, traducător, istoric și critic de artă român; considerat cel mai devotat cercetător al artei lui Ștefan Luchian;

7 iulie – 50 de ani de la moartea lui **Max Horkheimer** (14 februarie 1895, Stuttgart, Imperiul German – **7 iulie 1973**, Nürnberg, RFG), filozof și sociolog german, membru al Școlii de la Frankfurt pentru cercetări sociale;

7 iulie – 50 de ani de la moartea actriței americane **Veronica Lake** (14 noiembrie 1922, New York City, SUA – **7 iulie 1973**, Burlington, Vermont, SUA);

7 iulie – 75 de ani de la nașterea lui **Barta Tamás** (**7 iulie 1948**, Budapesta, Ungaria - 16 februarie 1982, Los Angeles, SUA), chitarist, vocalist și compozitor maghiar; unul dintre membri fondatori ai supergrupului Locomotiv GT(în 1971); în 1992, formația Locomotiv GT a scos albumul „In Memoriam Barta Tamás (1948–1982) emléklemez”;

7 iulie – 100 de ani de la nașterea lui **Liviu Ciulei** (**7 iulie 1923**, București – 25 octombrie 2011, München, Germania), regizor, actor, scenograf, arhitect și profesor universitar român;

7 iulie – 100 de ani de la nașterea lui **Constantin Lucaci** (**7 iulie 1923**, Bocșa Română, Caraș Severin – 20 iulie 2014), artist plastic, grafician, sculptor și profesor de sculptură român, laureat al Premiului Herder(1984), cunoscut mai ales pentru fântânile cinetice pe care le-a realizat, pentru sculpturile monumentale în piatră și oțel, și pentru diferite ansambluri monumentale combinate, inclusiv al acelor de tipul *fântânilor cinetice monumentale*;

7 iulie – 100 de ani de la nașterea lui **George Popa** (**7 iulie 1923** comuna Neicu, județul Vrancea - 16 ianuarie 2021, Iași), medic român, profesor universitar la Facultatea de Medicină din Iași, membru al Uniunii Scriitorilor din România, poet și critic literar;

7 iulie – 100 de ani de la moartea lui **Guerra Junqueiro** (17 septembrie 1850, Freixo de Espada à Cinta — **7 iulie 1923**, Lisabona), poet și jurnalist portughez;

8 iulie – 100 de ani de la nașterea lui **Manuel Alvar López** (**8 iulie 1923**, Benicarló, Comunitatea Valenciană, Spania – 13 august 2001, Madrid, Spania), istoric, profesor universitar, lingvist spaniol, membru de onoare al Academiei Române (din 1991);

8 iulie – 150 de ani de la moartea lui **Franz Xaver Winterhalter** (20 aprilie 1805 – **8 iulie 1873**, Frankfurt pe Main, Imperiul German), pictor și litograf german, cunoscut pentru portretele capetelor încoronate din mijlocului secolului al XIX-lea; cel mai la modă portretist al regalității;

9 iulie – 125 de ani de la nașterea lui **Gerard, Baron Walschap** (**9 iulie 1898**, Londerzeel-St. Jozef - 25 octombrie 1989, Antwerp), scriitor belgian;

9 iulie – 350 de ani de la moartea lui **Johann Rudolph Ahle** (24 decembrie 1625, Mühlhausen, Turingia – **9 iulie 1673**, Mühlhausen), Poet, compozitor și organist german;

10 iulie – 25 de ani de la moartea lui **Grigore Bradea** (1 martie 1947, Spermezeu - **10 iulie 1998**, Bistrița), sculptor român;

10 iulie – 75 de ani de la moartea lui **Kurt Hielscher** (7 ianuarie 1881, Strzegom, Voievodatul Silezia Inferioară, Polonia – **10 iulie 1948**, Lichtenstein, Saxonia, Germania), fotograf german, cunoscut prin albumele sale fotografice realizate în perioada Primului Război Mondial și în perioada interbelică; a străbătut mai multe state europene, realizând albume cu imagini de călătorie: Spania, Italia, Iugoslavia, Danemarca, Norvegia și România; lucrarea sa despre România este unul dintre cele mai complexe și profesioniste albume fotografice realizat despre țara noastră în acele timpuri, albumul a fost publicat în 1933 și prefăcut de Octavian Goga;

10 iulie – 150 de ani de la nașterea lui **Ion Simionescu** (**10 iulie 1873**, Fântânele, județul Bacău – 7 ianuarie 1944, București), geolog și paleontolog român, profesor universitar; membru titular al Academiei Române(1911);

10 iulie – 225 de ani de la nașterea lui **Joseph-Xavier Boniface**, cunoscut și sub pseudonimele **Saintine**, **Joseph Xavier Saintine** (**10 iulie 1798**, Paris – 21 ianuarie 1865, Paris), scriitor, poet, romancier și dramaturg francez;

11 iulie – **Ziua Mondială a Populației**

11 iulie – 300 de ani de la nașterea lui **Jean-François Marmontel** (**11 iulie 1723** - 31 decembrie 1799), istoric și scriitor francez, enciclopedist; colaborator al celebrei „Encyclopédie” pentru articolele de literatură, reunite apoi în *Éléments de littérature* ("Elemente de literatură", apărut în 6 volume în 1787), care reprezintă un document valoros asupra gustului literar al epocii;

12 iulie – 100 de ani de la nașterea lui **James E. Gunn** (**12 iulie 1923**, Kansas City, Missouri, SUA – 23 decembrie 2020, Lawrence, Kansas, SUA), jurnalist, romancier, scriitor american de literatură științifico-fantastică;

13 iulie – **Ziua Națională a Contabilului Român**

13 iulie – 50 de ani de la moartea lui **Marțian Negrea** (29 ianuarie 1893, Vorumloc (astăzi, Valea Viilor, județul Sibiu), Austro-Ungaria - **13 iulie 1973**, București), compozitor, profesor și dirijor român;

14 iulie – **Ziua Națională a Franței**

14 iulie – 100 de ani de la nașterea lui **Raymond Harold Sawkins** (**14 iulie 1923**, Hampstead, Londra - 23 august 2006), romancier britanic, care a publicat cel mai mult sub pseudonimul Colin Forbes;

15 iulie – 75 de ani de la nașterea lui **Nicolae Dabija** (**15 iulie 1948**, Codreni, raionul Cimișlia, RSS Moldovenească, URSS – 12 martie 2021, Chișinău, Republica Moldova), scriitor, istoric literar și om politic din Republica Moldova; membru de onoare al Academiei Române (din 2003) și membru corespondent al Academiei de Științe a Moldovei (2012);

16 iulie – 100 de ani de la moartea lui **Louis Marie-Anne Couperus** (10 iunie 1863, Haga, Olanda de Sud, Țările de Jos – **16 iulie 1923**, Rheden, Gelderland, Țările de Jos), romancier și poet neerlandez;

16 iulie – 250 de ani de la nașterea lui **Josef Jungmann** (**16 iulie 1773**, Hudlice, Imperiul Austriac – 14 noiembrie 1847, Praga), scriitor, poet, lingvist și traducător boem și o figură de frunte a Renașterii Naționale Cehe; este considerat a fi unul dintre creatorii limbii cehe moderne;

17 iulie – 100 de ani de la moartea lui **Theodor Rosetti** (4 mai 1837, Iași – **17 iulie 1923**, București), scriitor, publicist și om politic român, cel de-al șaisprezecelea prim-ministru al României în perioada 1888-1889 și membru de onoare al Academiei Române (1891), Societății Junimea (1863);

18 iulie – **Ziua Internațională Nelson Mandela**

18 iulie – 150 de ani de la moartea lui **Philarète Chasles** (8 octombrie 1798, Mainvilliers, Franța – **18 iulie 1873**, Veneția, Italia), scriitor, bibliotecar, jurnalist și traducător francez;

18 iulie – 175 de ani de la moartea lui **Ion Barac** (1776, Alămor, comitatul Sibiu – **18 iulie 1848**, Braşov), traducător, scriitor şi poet român, exponent al Şcolii Ardelene;

19 iulie – 100 de ani de la naşterea lui **Constantin Ţoiu** (**19 iulie 1923**, Urziceni, jud. Ialomiţa – 4 octombrie 2012, Bucureşti), romancier, eseist şi traducător român;

19 iulie – 125 de ani de la naşterea lui **Herbert Marcuse** (**19 iulie 1898**, Berlin, Imperiul German – 29 iulie 1979, Starnberg, Bavaria, RFG), filosof, sociolog şi teoretician politic german; figură proeminentă a Institutului pentru Cercetare Socială bazat în Frankfurt - care mai târziu a devenit cunoscut sub numele de Şcoala de la Frankfurt;

19 iulie – 325 de ani de la naşterea lui **Johann Jakob Bodmer** (**19 iulie 1698**, Greifensee, Elveţia - 2 ianuarie 1783), critic literar şi estetician elveţian de limbă germană;

20 iulie – **Ziua Aviaţiei Române şi a Forţelor Aeriene**

20 iulie – **Ziua Mondială a Şahului** (din 1966);

20 iulie – 50 de ani de la moartea lui **Bruce Lee** (27 noiembrie 1940, San Francisco, California - **20 iulie 1973**, Hong Kong), actor chinez-american, instructor de arte marţiale, filosof, regizor, producător, scenarist şi întemeietorul categoriei de artă marţială cunoscută sub numele de Jeet Kune Do; este considerat unul dintre cei mai influenţi artişti de arte marţiale din secolul 20;

21 iulie – 75 de ani de la moartea lui **J.-H. Rosny jeune**, pseudonimul lui Séraphin Justin François Boex (21 iulie 1859, Bruxelles, Regiunea Capitalei Bruxelles, Belgia – **21 iulie 1948**, Ploubazlanec, Franţa), autor francez de origine belgiană care, împreună cu fratele său mai cunoscut, J.-H. Rosny aîné, este considerat una dintre figurile fondatoare ale ştiinţifico-fantasticului modern;

21 iulie – 100 de ani de la naşterea lui **Rudolph A. Marcus** (**21 iulie 1923**, Montréal, provincia Québec, Canada), chimist american, laureat al Premiului Nobel pentru Chimie (1992);

22 iulie – 25 de ani de la moartea lui **Antonio Saura** (22 septembrie 1930, Huesca, Aragon, Spania – **22 iulie 1998**, Cuenca, Castilia-La Mancha, Spania), scriitor, pictor, ilustrator;

23 iulie – **Ziua Presei Militare**

23 iulie – 75 de ani de la moartea lui **David Wark Griffith** (22 ianuarie 1875, La Grange, Kentucky, SUA – **23 iulie 1948**, Hollywood, California, SUA), unul dintre cei mai importanţi regizori din istoria cinematografiei; a introdus tehnici noi în arta cinematografică a vremii: flashbackul, prim-planul, crosscuting-ul (care se întâmplă atunci când personajele vorbesc la telefon şi ecranul se împarte în două);

23 iulie – 100 de ani de la naşterea scriitoarei neerlandeze **Thea Beckman** (**23 iulie 1923**, Rotterdam, Țările de Jos – 5 mai 2004, Bunnik, Utrecht, Țările de Jos), autoare de cărţi pentru copii;

23 iulie – 125 de ani de la moartea lui **Leopold Janauschek** OCist (13 octombrie 1827, Brünn, azi Brno - **23 iulie 1898**, Baden, Austria Inferioară), istoric ecleziastic şi cercetător al

trecutului cistercienilor; a întocmit un catalog devenit standard pentru numerotarea mănăstirilor cisterciene, cu începere de la nr. 1, Cîteaux; pornind de la aceasta, a catalogat în ordine crescătoare, în funcție de anul fondării, toate mănăstirile cisterciene; astfel, Mănăstirea Cârța numărul de ordine 539;

24 iulie – **Ziua Poliției de Frontieră – Ziua Grănicerilor Români**

24 iulie – 175 de ani de la nașterea lui **Édouard Toudouze** (24 iulie 1848, Paris – 14 martie 1907, Paris), pictor, ilustrator și artist decorativ francez;

26 iulie – **Ziua Arhivelor Militare ale României**

27 iulie – 50 de ani de la moartea lui **Paul Menu** (10 mai 1876, Paris - 27 iulie 1973, Paris), fotograf francez și operator de film documentar; este autorul primelor filmări din România (realizate în intervalul 10 mai - 20 iunie 1897);

28 iulie – 25 de ani de la moartea lui **Zbigniew Herbert** (29 octombrie 1924, Lviv – 28 iulie 1998, Varșovia), poet, dramaturg și eseist polonez;

28 iulie – 300 de ani de la moartea scriitoarei **Mariana Alcoforado** (22 aprilie 1640, Santa Maria da Feira, Beja - 28 iulie 1723, Beja), prozatoare portugheză și călugăriță; considerată ca precursora a romanului sentimental și epistolar;

29 iulie – 50 de ani de la moartea lui **Henri Charrière** (16 noiembrie 1906, Saint-Étienne-de-Lugdarès, Ron-Alpi, Franța – 29 iulie 1973, Madrid, Spania), autor francez, scenarist, memorialist, condamnat pe nedrept, cunoscut pentru scrierea memoriilor sale despre timpul petrecut în colonia penală din Guiana Franceză în romanul *Papillon*;

29 iulie – **Ziua Imnului Național al României**

29 iulie – 125 de ani de la nașterea lui **Isidor Isaac Rabi** (29 iulie 1898, Rymanów, Regatul Galiției și Lodomeriei, Austro-Ungaria – 11 ianuarie 1988 Manhattan, New York City, SUA), fizician evreu-american, laureat al Premiului Nobel pentru Fizică (1944);

30 iulie – 125 de ani de la nașterea lui **Petre Alexandru** (30 iulie 1898, Râmnicu Vâlcea – 1 august 1978, București), tenor, solist de romanțe, tangouri și cântece populare;

30 iulie – 125 de ani de la nașterea lui **Enzo Mainardi** (30 iulie 1898, Ticengo, Lombardia, Regatul Italiei – 16 noiembrie 1983, Cremona, Lombardia, Italia), eseist, scriitor, muzician, poet și pictor, membru important al mișcării artistice futuriste;

30 iulie – 125 de ani de la moartea lui **Otto von Bismarck** (1 aprilie 1815, Schönhausen, Regatul Prusiei – 30 iulie 1898, Friedrichsruh, Schleswig-Holstein, Germania), om de stat al Prusiei/Germaniei de la sfârșitul secolului al XIX-lea, precum și o figură dominantă în afacerile mondiale, jurist, ofițer, diplomat, scriitor;

31 iulie – 25 de ani de la moartea lui **Ioan Ploscaru** (19 noiembrie 1911, Frata, comitatul Cluj, din Austro-Ungaria – 31 iulie 1998, Lugoj, din România), episcop greco-catolic român, deținut politic, autor de memorii;

PERSONALITATEA MUREȘEANĂ A LUNII IULIE

MOLNÁR DÉNES

76 de ani de la naștere

Date biografice: n. 22 iulie 1947, Vădaș, jud. Mureș - d. 19 februarie 2000, Târgu-Mureș. Pictor, grafician, gravor.

A studiat la Liceul de Artă din Târgu-Mureș (1966) apoi a urmat Facultatea de arte Plastice "Nicolae Grigorescu" din București (1975).

A fost profesor de grafică la Liceul de Artă din Târgu-Mureș, profesor metodist cu grad didactic la Liceul Pedagogic Târgu-Mureș (1975 – 1990), profesor la Școala de Cantori Târgu-Mureș (1990 – 1997).

A fost membru al Uniunii Artiștilor Plastici (1990); Organizator de expoziții, președinte al Clubului de artă plastică "Szőnyi István" din București (1971 – 1975); președinte al Cercului de creație pentru tineri "Apollo" din Târgu-Mureș (1975 – 1980); organizator al Salonului interjudețean de umor grafic din 1977, 18 ediții; al expozițiilor Grotreal – art, Etno – art, Szépművészet, Contemporani, Family – art (1994, 1995).

Expoziții personale: Târgu-Mureș (1970 – 2002); București, Miercurea Ciuc, Suceava, Odorheiu Secuiesc, Sighișoara, Iași, Sovata, Praid, Corund, Borsec, Târnăveni, Lăzarea, Ghindari, Arad, Satu Mare, Muzeul de Artă Cluj-Napoca, Galeria Korunk Cluj-Napoca, Sibiu, Gheorgheni, Luduș, Liget Hotel, Galeria Pitypang, ș.a.

Expoziții de grup: Expoziții naționale, București; Saloanele județene din Târgu-Mureș (1975 – 2000); Miercurea Ciuc, Sibiu, LudușKnokke Heist, Sofia, Gabrovo, Skopje, Moscova, Tokio, Istanbul, Amsterdam, Havanna, Brno, Bienala de grafică de carte (1980), Lugano, Budapesta, Varșovia, Debrecen ș.a.

A participat la tabere de creație: Praid, Arad, Szombathely (etnografie), Hejce, Huszt, Encs, Lakitelek, Nagykanizsa, Csepel, Cuieșd, Ghindari, Valea Homorodului, Zsobok, Pănet.

Lucrări monumentale executate: 170 casete la Biserica reformată din reghin (1989, 1996); pictură pe perete la Școala Kőrösi Csoma Sándor din Dunakeszi (1995); Veszprém; *Creația lumii* (1995); pictură monumentală la Colegiul "Sf. Maria" din Deva (1999);

A publicat critică de artă în *Korunk*, *Utunk*, *Ifjűmunkás*, *Új Élet*, *Vörös Zászló*.

Premii obținute: 14 premii de caricatură: Petroșani, Brăila, Târgu-Mureș, Bistrița, Suceava, Costinești, vercelli, Galați, Vaslui, Wiesbaden – premiul II, la Expoziția de Ex libris (1987), Oradea – premiul pentru gravură.

August

- 1 august – 125 de ani de la moartea lui **Arany László** (24 martie 1844, Salonta, Bihor – **1 august 1898**, Budapesta), scriitor, poet, traducător maghiar;
- 2 august – 50 de ani de la moartea lui **Jean-Pierre Melville**, născut **Jean-Pierre Grumbach** (20 octombrie 1917 – **2 august 1973**), regizor, actor, scenarist și realizator francez de filme; a adoptat pseudonimul *Melville* din respect pentru autorul său favorit, autorul american Herman Melville;
- 3 august – 100 de ani de la nașterea teologului, preot și scriitor **Papa Shenouda al III-lea** al Alexandriei (**3 august 1923**, Assiut - 17 martie 2012, Alexandria, Egipt), cap al Bisericii Copte Ortodoxe din Alexandria, cea mai importantă biserică creștină din Egipt; a fost cel de-al 117-lea papă de Alexandria și patriarh al întregii Africi;
- 3 august – 150 de ani de la nașterea lui **Bruno Petzold** (**3 august 1873**, Wrocław, Silezia - 1949, Karuizawa, Japonia), jurnalist și scriitor german, cunoscut pentru studiile sale despre budism și filosofie comparată;
- 5 august – 25 de ani de la moartea actriței **Coca Andronescu** (3 iulie 1932, Pătârlagele, Buzău, România – **5 august 1998**, București, România), actriță română de film, radio, televiziune, scenă și voce, care a făcut parte din trupa Teatrului Național din București;
- 5 august – 100 de ani de la nașterea lui **Giulio Tincu** (**5 august 1923**, Scurtești, județul Buzău – 21 martie 1978, București), arhitect și scenograf de teatru și film; a realizat decorurile pentru filme de referință ale cinematografului românesc;
- 6 august – 50 de ani de la moartea lui **Vasile (Sică) Alexandrescu** (15 august 1896, București – **6 august 1973**, Cannes, Provența-Alpi-Coasta de Azur, Franța), regizor român format la școala realistă a lui Paul Gusty;
- 6 august – **Ziua Mondială a Luptei pentru interzicerea Armei Nucleare – Ziua Hiroshimei**
- 7 august – 100 de ani de la nașterea lui **Ryōtarō Shiba** (**Teiichi Fukuda**, **7 august 1923**, Osaka, Japonia - 12 februarie 1996, Osaka, Japonia), scriitor japonez;
- 8 august – 50 de ani de la moartea lui **Karl Artur Vilhelm Moberg** (20 august 1898, Småland - **8 august 1973**, Grisslehamn, Norrtälje), scriitor și istoric suedez;
- 8 august – 125 de ani de la moartea lui **Eugène Boudin** (12 iulie 1824, Honfleur, Franța – **8 august 1898**, Deauville, Normandia de Jos, Franța), unul dintre primii pictori peisagiști francezi ;
- 9 august – *Ziua Internațională a Popoarelor Indigene*
- 9 august – *Ziua Internațională a Iubitorilor de Carte*
- 9 august – 75 de ani de la nașterea lui **Antonie Iorgovan** (**9 august 1948**, Gornea, Sichevița, Caraș-Severin – 4 octombrie 2007, Viena, Austria), jurist român, profesor universitar, politician și senator independent în legislatura 1990-1992, iar mai

apoi pe listele PSD în legislaturile 2000-2004 și 2004-2008; coautor al revizuirii Constituției din anul 2003;

10 august – 100 de ani de la moartea lui **Joaquín Sorolla**(27 februarie 1863, Valencia, Spania – **10 august 1923**, Madrid, Spania), pictor spaniol; a excelat în realizarea de portrete, peisaje și lucrări monumentale cu teme sociale și istorice;

10 august – 125 de ani de la nașterea lui **Tadeusz Dołęga-Mostowicz** (**10 august 1898**, Akuniova, Imperiul Rus – 20 septembrie 1939, Cuturi, Polonia), jurnalist și scriitor polonez;

10 august – 200 de ani de la nașterea lui **Antônio Gonçalves Dias** (**10 august 1823**, Caxias, Brazilia - 3 noiembrie 1864), poet și dramaturg brazilian;

12 august – **Ziua Internațională a Tineretului**

12 august – 50 de ani de la moartea lui **Walter Rudolf Hess** (17 martie 1881, Cantonul Turgovia, Elveția – **12 august 1973**, Cantonul Ticino, Elveția), fiziolog elvețian, laureat al Premiul Nobel pentru Fiziologie sau Medicină(1949), alături de Egas Moniz „*pentru descoperirea organizării funcționale a diencefalului ca un coordonator al activităților organelor interne.*”;

12 august – 50 de ani de la moartea lui **Karl Waldemar Ziegler** (26 noiembrie 1898, Helsa, Hessa, Germania – **12 august 1973**, Mülheim an der Ruhr, Republica Federală Germania, Germania), chimist german, laureat al Premiului Nobel pentru chimie(1963) împreună cu Giulio Natta;

13 august – 25 de ani de la moartea lui **Julien Green** (6 septembrie 1900, Paris, Franța – **13 august 1998**, Paris, Franța), scriitor francez;

13 august – 150 de ani de la nașterea lui **Cornelis Jacobus Langenhoven** (**13 august 1873** - 15 iulie 1932), scriitor sud-african de limbă afrikaans;

14 august – 75 de ani de la nașterea lui **Lucian Avramescu** (**14 august 1948**, Sângeru, Prahova – 12 decembrie 2021, Sângeru, Prahova), scriitor, poet și jurnalist român; a fost membru al Uniunii Scriitorilor din România(din 1979);

15 august – **Ziua Marinei Române**

15 august – 125 de ani de la nașterea lui **Jan Brzechwa** (**15 august 1898**, Jmierzynka, Imperiul Rus – 2 iulie 1966, Varșovia, Polonia), avocat, traducător, scriitor și poet polonez;

15 august – 150 de ani de la nașterea lui **Adorján Emil**(**15 august 1873**, Oradea, Austro-Ungaria – 1944, Mauthausen, Austria), avocat, scriitor, jurnalist maghiar;

16 august – 50 de ani de la moartea lui **Selman Abraham Waksman** (22 iulie 1888, Nova Priluka, Ucraina - **16 august 1973**, Massachusets, SUA), biochimist care a descoperit streptomicina(1943); Premiul Nobel pentru fiziologie sau medicină(1952);

16 august – 200 de ani de la nașterea lui **Alexandru (Alec) Hurmuzachi** (**16 august 1823**, Cernăuca, Cernăuți – 8/20 martie 1871, Napoli, Italia), publicist și om

politic român, membru fondator al Societății Academice Române și unul dintre fruntașii mișcării naționale din Bucovina; deputat din partea Bucovinei în Parlamentul austriac;

17 august – 50 de ani de la moartea lui **Conrad Aiken** (5 august 1889, Savannah, Georgia - **17 august 1973**), poet și prozator american;

17 august – 100 de ani de la moartea lui **Corneliu Diaconovici**(18 februarie 1859, Bocșa Montană – **17 august 1923**, Reșița), publicist român, redactor și director al mai multor ziare și reviste; a fost prim secretar al ASTRA și redactor principal al *Enciclopediei române*, prima enciclopedie românească;

17 august – 225 de ani de la nașterea lui **Anton Delvig** (**17 august 1798**, Moscova - 26 ianuarie 1831, Sankt Petersburg), poet și jurnalist rus;

18 august – 25 de ani de la moartea lui **Iosif Sava** (15 februarie 1933, Iași, România – **18 august 1998**, București, România), muzicolog român, realizator de emisiuni radio și de televiziune;

19 august – 75 de ani de la nașterea lui **Radu Anton Roman** (**19 august 1948**, Făgăraș – 29 august 2005, București), jurnalist, scriitor și realizator TV, cunoscut mai ales pentru documentarea gastronomiei românești, dar și pentru emisiunile pe teme culinare;

19 august – 125 de ani de la moartea lui **Apor Gábor** (12 aprilie 1851, Viena – **19 august 1898**, Baden, Austria), nobil transilvănean, prefect al comitatului Târnava Mare, cu reședința la Sighișoara; lui Apor Gábor i se datorează construcția căii ferate Sibiu-Agnita-Sighișoara;

19 august – 150 de ani de la nașterea lui **Friedrich von der Leyen** (**19 august 1873**, Bremen, Brema, Imperiul German – 6 iunie 1966, Kirchseeon, Germania), filolog, profesor universitar, scriitor, etnolog, folclorist și traducător german;

20 august – **Ziua Națională a Republicii Ungare** (celebrarea Sf. Ștefan, fondatorul Regatului Ungar și Sărbătoarea Constituției)

20 august – 125 de ani de la nașterea lui **Vilhelm Moberg** (**20 august 1898**, Småland - 8 august 1973, Grisslehamn, Norrtälje), scriitor și istoric suedez;

20 august - **Eliei Saarinen** (**20 august 1873**, Rantasalmi, Finlanda – 1 iulie 1950, Bloomfield Hills, Michigan, SUA), arhitect finlandez - american, faimos pentru clădirile sale Art Deco construite la începutul secolului 20;

21 august – **Ziua Medicinii Militare**

21 august – 225 de ani de la nașterea lui **Jules Michelet** (**21 august 1798**, Paris – 9 februarie 1874, Hyères, Provența-Alpi-Coasta de Azur), istoric și scriitor francez, reprezentant al istoriografiei romantice;

21 august – 300 de ani de la moartea lui **Dimitrie Cantemir** (26 octombrie 1673, Ținutul Fălciu, Moldova – **21 august 1723**, Dmitrovsk, Imperiul Rus), enciclopedist, etnograf, geograf, istoric, filosof, lingvist, muzicolog și compozitor, domnul Moldovei în două rânduri (martie-aprilie 1693 și 1710 - 1711) și un mare cărturar; membru al Academiei de Științe din Berlin;

23 august – *Ziua Internațională de Comemorare a Comerțului cu Sclavi și a Abolirii acestuia*

23 august – *Ziua Europeană de Comemorare a Victimelor Stalinismului și Nazismului*

23 august – 75 de ani de la moartea scriitoarei franceze **Marcelle Tinayre** (8 octombrie 1870, Tulle, Corrèze – **23 august 1948**, Grossouvre, Cher);

23 august – 100 de ani de la nașterea scriitoarei **Zofia Posmysz**(**23 august 1923**, Cracovia, Polonia – 8 august 2022, Oświęcim, voievodatul Polonia Mică, Polonia), jurnalistă și scenaristă poloneză;

24 august – Ziua Națională a Ucrainei – Proclamarea Independenței, 1991;

24 august – 125 de ani de la nașterea scriitoarei **Rosa Goldschmidt Waldeck** (**24 august 1898** – 8 august 1982), și jurnalistă americană de origine germană; a fost corespondentă a săptămânalului american Newsweek la București(1940 – 1941);

25 august – 100 de ani de la nașterea lui **Álvaro Mutis** (**25 august 1923**, Bogotá, Columbia – 22 septembrie 2013, Ciudad de México, Mexic), poet, romancier și eseist columbian;

25 august – 150 de ani de la nașterea actriței **Lucia Sturdza-Bulandra** (**25 august 1873**, Iași – 19 septembrie 1961, București); profesoară la Conservatorul de artă dramatică din București timp de 30 de ani;

26 august – 25 de ani de la moartea lui **Frederick Reines** (16 martie 1918, Paterson, New Jersey, SUA – **26 august 1998**, Orange, California, SUA), fizician american, laureat al Premiului Nobel pentru Fizică(1995), împreună cu Martin Perl, pentru detectarea neutrinilor;

27 august – *Ziua Națională a Republicii Moldova*

27 august – 75 de ani de la moartea lui **Rodion Markovits** (Markovitz Jakab, 15 iulie 1884, Gherța Mică, Satu Mare – **27 august 1948**, Timișoara), scriitor, jurnalist, activist și avocat român de origine maghiară-evreiască, unul dintre contributorii moderniști la literatura maghiaro-transilvăneană;

28 august – 75 de ani de la nașterea lui **Vonda N. McIntyre** (**28 august 1948**, Louisville, Kentucky, SUA – 1 aprilie 2019, Seattle, Washington, SUA), scriitoare americană de literatură științifico-fantastică;

29 august – 500 de ani de la moartea lui **Ulrich von Hutten** (21 aprilie 1488 - **29 august 1523**), poet, cărturar, umanist și reformator religios german;

30 august – 175 de ani de la nașterea lui **Gheorghe Bengescu** (**30 august 1848**, Craiova, Țara Românească – 23 august 1921, Paris, Franța), diplomat, istoric și publicist de limbă română și franceză, membru titular al Academiei Române;

30 august – 275 de ani de la nașterea lui **Jacques-Louis David** (**30 august 1748**, Paris, Regatul Franței – 29 decembrie 1825, Bruxelles, Regatul Unit al Țărilor de Jos), pictor francez; unul dintre cei mai influenți pictori francezi ai stilului Neoclasic;

PERSONALITATEA MUREȘEANĂ A LUNII AUGUST

SERAFIM DUICU

85 de ani de la naștere

Date biografice: n. 6 august 1938, comuna Tismana, jud. Gorj – d. 19 octombrie 1996, Târgu-Mureș. Istoric literar, critic literar, publicist.

Studii: Școala elementară din comuna Tismana, Liceul Pedagogic la Târgu-Jiu și Craiova (1956), Facultatea de Filologie a Universității "Babeș - Bolyai" din Cluj-Napoca, Secția de Limba și Literatura română (1961). Doctorat în filologie (1974) la Universitatea din București cu teza *Vladimir Streinu – critic, istoric literar, teoretician al poeziei și poet*, sub conducerea academicianului Șerban Cioculescu.

Și-a început activitatea ca profesor de limba și literatura română la Centrul Școlar Forestier Blaj, județul Alba (1961 – 1964), continuând ca asistent universitar la Institutul Pedagogic din Târgu-Mureș la disciplinele: limba română contemporană, istoria limbii române, folclor literar românesc, istoria literaturii vechi și moderne, istoria literaturii române clasice, istoria literaturii române contemporane, compoziție și analiză literară, estetică (1964 – 1974).

Redactor la revista *Vatra* din Târgu-Mureș (1974 – 1978); cadru didactic asociat (1976 – 1978), lector, conferențiar, profesor la Institutul de Teatru din Târgu-Mureș (din 1990 Academia de Artă Teatrală) (1978 – 1996). Predă istoria teatrului românesc și universal, teoria dramei.

Consilier șef la Inspectoratul pentru Cultură al Județului Mureș (1990 – 1993); Secretar de stat cu rang de ministru la Ministerul Culturii – Departamentul strategie culturală și reformă (1993); Director general al Teatrului Național din Târgu-Mureș (1994 – 1996); Rector al Universității Ecologice "Dimitrie Cantemir" din Târgu-Mureș (1994 – 1996); fondator și președinte al Societății Culturale și Fundației "Școala Ardeleană"; fondator al revistei *Școala Ardeleană* (1991 – 1993); Fondator și președinte de onoare al Societății culturale "Alexandru Papiu Ilarian" (1995).

Debutază cu articolul critic *Un poet uitat: George Boldea în Tribuna nr.1* (1967); colaborează la periodicele: *Tribuna*, *Steaua*, *Ramuri*, *Vatra*, *Orizont*, *Viața Românească*, *Convorbiri literare*, *Cronica*, *Familia*, *Transilvania*, *Ateneu*, *România literară*, *Teatrul*, *Târnava*, *Vâlcea literară*, *Tezaur*, *Analele Universității Ecologice "Dimitrie Cantemir"*.

A primit Premiul Asociației Scriitorilor din Târgu-Mureș (1994) pentru volumul *Dicționar de personaje dramatice*.

Opera (selectiv):

Vladimir Streinu: critic, istoric literar, estetician al poeziei și poet (1977); Pe urmele lui Gheorghe Șincai (1983); Pe urmele lui Samuil Micu Clain (1986); Pe urmele lui Petru Maior (1990); Dicționar de personaje dramatice (1994).

Septembrie

1 septembrie – **Ziua Diplomației Române**

1 septembrie – **Ziua Informaticienilor Militari Români**

2 septembrie – 50 de ani de la moartea lui **John Ronald Reuel Tolkien** (3 ianuarie 1892, Bloemfontein – **2 septembrie 1973**, Bournemouth, Anglia, Regatul Unit), scriitor, poet, filolog și profesor universitar englez, cunoscut cel mai bine pentru cărți fantastice clasice: *Hobbitul* și *Stăpânul Inelelor*;

2 septembrie – 100 de ani de la nașterea lui **Virgil Preda** (**2 septembrie 1923**, București - 23 octombrie 2011, București), pictor român și o personalitate de prim rang a artei plastice românești;

3 septembrie – 25 de ani de la moartea lui **Dinu Manolache** (13 mai 1955, Rogova, județul Mehedinți — **3 septembrie 1998**, București), actor român de teatru și film;

4 septembrie – **Ziua Europeană a Culturii Iudaice** (prima duminică a lunii septembrie);

4 septembrie – 175 de ani de la nașterea lui **Beöthy Zsolt** (**4 septembrie 1848**, Buda, Imperiul Austriac – 18 aprilie 1922, Budapesta, Regatul Ungariei), istoric literar, critic literar și profesor maghiar, membru al Academiei Maghiare de Științe și secretar, apoi președinte al Societății Kisfaludy; una dintre cele mai importante figuri ale literaturii maghiare de la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea;

5 septembrie – 50 de ani de la moartea lui **Petre Ștefănescu Goangă** (3 martie 1902, Brăila – **5 septembrie 1973**, București), bariton, cântăreț de operă român și pedagog; a cântat pe multe scene europene;

6 septembrie – 25 de ani de la moartea lui **Akira Kurosawa** (23 martie 1910, Shinagawa, Tōkyō, Japonia - **6 septembrie 1998**, Setagaya, Tōkyō, Japonia), regizor, producător și scenarist japonez, considerat unul dintre cei mai de valoare artiști din țara sa, și printre numele mari ale cinematografului universale;

6 septembrie – 100 de ani de la nașterea scriitoarei **Mioara Cremene** (**6 septembrie 1923**, București – 18 aprilie 2014¹, Paris), poetă și eseistă română;

7 septembrie – 50 de ani de la moartea lui **Nicolae Argintescu-Amza** (12/25 septembrie 1904, Galați, Galați – **7 septembrie 1973**, București), critic literar român, eseist și traducător al lui William Shakespeare în limba română;

7 septembrie – 175 de ani de la moartea lui **Giovanni Schiavoni** (iulie 1804, Trieste, Imperiul Austriac – **7 septembrie 1848**, Veneția, Imperiul Austriac), profesor și pictor italian;

8 septembrie – **Ziua Internațională a Alfabetizării**

8 septembrie – **Ziua Petrolistului Român**

8 septembrie – 25 de ani de la moartea filologului **Maria Hetco** (12 octombrie 1915, Veza — **8 septembrie 1998**, București), specialistă în filologie clasică, profesor de latină și franceză la Facultatea de Litere din cadrul Universității din București; a tradus în limba română lucrarea lui Quintilian, „Institutio Oratoria”, Arta Oratorică (Ed. Minerva, BTP, Vol. I, II, III, București, 1974), prima traducere integrală mondială a acestei opere extinse despre retorică;

8 septembrie – 75 de ani de la moartea lui **Thomas Mofolo** (22 decembrie 1876 - **8 septembrie 1948**), scriitor din Lesotho; cel mai reușit roman al său, *Chaka*, a fost primul roman istoric al literaturii africane moderne;

8 septembrie – 100 de ani de la nașterea lui **Rasul Gamzatov** (**8 septembrie 1923**, Tsada, URSS - 3 noiembrie 2003, Moscova), poet, scriitor, prozator, publicist, traducător avar din Daghestan;

8 septembrie – 150 de ani de la nașterea lui **Alfred Jarry** (**8 septembrie 1873**, Laval, Franța – 1 noiembrie 1907, Paris, Franța), scriitor, poet, romancier, dramaturg francez; opera sa literară este considerată ca precursor a suprarealismului;

9 septembrie – **Ziua Mondială a Frumuseții**

9 septembrie – 75 de ani de la moartea lui **Bíró Lajos** (22 august 1880, Oradea, Austro-Ungaria – **9 septembrie 1948**, Londra, Anglia, Regatul Unit), romancier, dramaturg și scenarist maghiar;

9 septembrie – 100 de ani de la nașterea lui **David Rayfiel** (**9 septembrie 1923**, New York City, SUA – 22 iunie 2011, New York City, SUA), scriitor, scenarist american;

9 septembrie – 100 de ani de la nașterea autoarei **Rosita Sokou** (**9 septembrie 1923**, Atena, Regatul Greciei – 14 decembrie 2021, Athens Municipality, Grecia), jurnalistă, dramaturg, critic de film și traducătoare de origine greacă;

9 septembrie – 125 de ani de la moartea lui **Stéphane Mallarmé** (18 martie 1842, Paris - **9 septembrie 1898**, Avon), poet și critic francez; figură de seamă a curentului simbolist european;

12 septembrie – 200 de ani de la nașterea lui **Kornel Ujejski**(12 septembrie 1823, Beremiany, Podolia - 19 septembrie 1897, lângă Liov), scriitor, publicist, poet și politician polonez;

13 septembrie – **Ziua Pompierilor din România**

13 septembrie – 25 de ani de la moartea lui **Constantin Foamete** (8 decembrie 1932, Crișcăuți, Județul Soroca (interbelic) – **13 septembrie 1998**), sculptor monumentalist;

13 septembrie – 150 de ani de la moartea lui **Eduardo Rosales**(4 noiembrie 1836, Madrid, Spania – **13 septembrie 1873**, Madrid, Spania), pictor spaniol; adept al mișcării artistice din Italia cunoscută sub numele de „Purismo”; s-a specializat în scene istorice;

14 septembrie – **Ziua Inginerului Român**

14 septembrie – **Ziua Muntelui, în România**

15 septembrie – **Ziua Internațională a Democrației**

15 septembrie – 75 de ani de la nașterea lui **Ioan Lăcustă** (**15 septembrie 1948**, Vârfuri, județul Arad – 14 noiembrie 2008, București), prozator și publicist român;

15 septembrie – 125 de ani de la nașterea lui **Philippe Hériat** (**15 septembrie 1898**, Paris – 10 octombrie 1971, Paris), romancier, dramaturg și actor francez;

16 septembrie – **Ziua Internațională pentru Protecția Stratului de Ozon**

17 septembrie – 75 de ani de la moartea lui **Emil Ludwig** (25 ianuarie 1881, Wrocław, Imperiul German – **17 septembrie 1948**, Ascona, Cantonul Ticino, Elveția), prozator german, jurnalist, biograf;

17 septembrie – 125 de ani de la nașterea poetei **Ona Galdikaitė** cunoscută și sub numele de **Sesuo Marija Augustinos** (sora Maria Augustina) (**17 septembrie 1898**, Mosėdis, Lituania – 9 februarie 1990, Kaunas, Lituania), călugăriță și dizidentă lituaniană;

17 septembrie – 125 de ani de la nașterea scriitoarei **Vera Smirnova** (**17/29 septembrie 1898**, Sankt Petersburg, Imperiul Rus – 1977, Moscova, URSS), critic literar și memorialist;

17 septembrie – 200 de ani de la moartea lui **Gheorghe Lazăr** (5 iunie 1779, Avrig – **17 septembrie 1823**, Avrig), pedagog, teolog, traducător și inginer român, considerat fondatorul învățământului în limba română din Țara Românească (în 1818 a înființat în București prima școală cu predare în limba română, Școala de la Sfântul Sava);

19 septembrie – 150 de ani de la nașterea lui **Ludovic Dauș** (**19 septembrie/1 octombrie 1873**, Botoșani – 17 noiembrie 1954, București, România), romancier, dramaturg, poet și traducător român, politician și director de teatru;

20 septembrie – 25 de ani de la moartea lui **Ion Marinescu** (22 noiembrie 1930, Craiova – **20 septembrie 1998**, București), actor român și producător de filme;

20 septembrie – 125 de ani de la moartea lui **Theodor Fontane** (30 decembrie 1819, Neuruppin, Brandenburg, Germania – **20 septembrie 1898**, Berlin, Imperiul German), scriitor german;

21 septembrie – ***Ziua Internațională a Păcii***

21 septembrie – ***Ziua Dramaturgiei Maghiare***

21 septembrie – ***Ziua Internațională Alzheimer***

22 septembrie – ***Ziua Europeană fără Mașini***

22 septembrie – 100 de ani de la nașterea lui **Daniel Abse**, cunoscut mai mult ca **Dannie Abse**, (**22 septembrie 1923**, Cardiff, Țara Galilor, Regatul Unit – 28 septembrie 2014, Londra, Anglia, Regatul Unit), poet și scriitor galez;

23 septembrie – ***Ziua Internațională împotriva Exploatării Sexuale și Traficului femeilor și Copiilor***

23 septembrie – 50 de ani de la moartea lui **Pablo Neruda** (pseudonimul lui **Neftalí Ricardo Reyes Basoalto**) (12 iulie 1904, Parral, Chile – **23 septembrie 1973**, Santiago de Chile), poet și om politic chilian, consul în Spania, Japonia, China; ambasador la Paris; laureat al Premiului Nobel pentru Literatură(1971);

23 septembrie – 125 de ani de la nașterea lui **Alfred Margul-Sperber** (**23 septembrie 1898**, Storojineț (Bucovina), azi în Ucraina – 3 ianuarie 1967, București), scriitor, publicist și traducător de limba germană și limba idiș din România;

24 septembrie – ***Ziua Woerner – Ziua Parteneriatului pentru Pace***

24 septembrie – 100 de ani de la moartea lui **Ivo Ćipiko** (13 ianuarie 1869, Kaštel Novi, Cantonul Split-Dalmația, Croația – **24 septembrie 1923**, Kaštel Novi, Cantonul Split-Dalmația, Croația), prozator și dramaturg sârb;

26 septembrie – ***Ziua Europeană pentru Diversitate Lingvistică***

26 septembrie – 25 de ani de la moartea lui **Ion Dumitriu** (1 martie 1943, Galați - **26 septembrie 1998**, București), pictor, fotograf și profesor român; colecționar de obiecte vechi și obiecte tradiționale românești; este considerat ca fiind primul profesor care a predat în România arta Origami, începând cu anul 1975;

26 septembrie – 50 de ani de la moartea actriței și scenaristei italiene **Anna Magnani** (7 martie 1908, Roma, Regatul Italiei – **26 septembrie 1973**, Roma, Italia);

26 septembrie – 75 de ani de la nașterea cântăreței pop **Olivia Newton-John** (**26 septembrie 1948**, Cambridge, Anglia, Regatul Unit – 8 august 2022, Santa Ynez Valley, California, SUA), compozitoare și actriță australiano-americană originară din Anglia, câștigătoare a patru premii Grammy și nominalizată la premiile Globul de Aur;

26 septembrie – 125 de ani de la nașterea lui **George Gershwin**(**26 septembrie 1898**, New York - 11 iulie 1937, Los Angeles), compozitor american; reunind elemente de muzică cultă

(muzica de cameră, simfonică și cea de operă) cu muzica de jazz specifică perioadei anilor 1920-'30 (Ragtime, Dixieland și Swing - Big Band), Gershwin a compus atât pentru teatrele muzicale de pe *Broadway* cât și pentru sălile de concert clasic;

27 septembrie – ***Ziua Mondială a Turismului***

28 septembrie – 200 de ani de la nașterea lui **Alexandre Cabanel** (**28 septembrie 1823**, Montpellier, Franța – 23 ianuarie 1889, Paris), pictor francez, portretist; a pictat subiecte istorice, clasice și religioase în stil academic;

29 septembrie – ***Ziua Mondială a Inimii***

29 septembrie – 50 de ani de la moartea lui **Wystan Hugh Auden** (21 februarie 1907, York, Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei – **29 septembrie 1973**, Viena, Austria), poet englez, considerat printre cei mai importanți și influenți scriitori ai secolului al XX-lea;

30 septembrie – ***Ziua Internațională a Traducătorilor***

PERSONALITATEA MUREȘEANĂ A LUNII SEPTEMBRIE

MIRCEA BORDA

85 de ani de la naștere

Date biografice: n. 2 septembrie 1938, Beica de Sus, jud. Mureș - d. 31 mai 2000, Târgu-Mureș. Publicist, scriitor.

După studiile efectuate la Școala primară din satul natal, gimnaziul în Beica de Jos, liceul ”Petru Maior” din Reghin(1958), a urmat Facultatea de Filologie – Istorie la Institutul Pedagogic de 3 ani din Târgu-Mureș (1964); Facultatea de Filologie a Universității ”Babeș - Bolyai” din Cluj-Napoca(1970).

Și-a început activitatea ca profesor și învățător suplinitor la școlile din Urșiul de Sus, Șerbeni, Aluniș Mureș (1956 – 1958). Și-a încheiat stagiul militar în anul 1961.

Devine lucrător operativ în cadrul Ministerului de Interne; director de Cămin Cultural și profesor la Sântana de Mureș și Cristești; director al Casei de Cultură a Sindicatelor din Târgu-Mureș(1964 – 1968); ziarist la *Cuvântul nou* din Sfântu Gheorghe (1970 – 1971);

A fost corespondent pentru mai multe județe din Transilvania la ziarul *Scânteia tineretului* (1971 – 1989); redactor la revista *Flacăra* (1989 – 1990); corespondent pentru județul Mureș la Agenția Națională de Presă Rompres (1990 – 2000); director asociat al Casei de Editură ”Petru Maior” din Târgu-Mureș(1990 -); director fondator al publicației *Curierul de*

Transilvania (1991 – 1992) și al publicației *Oglinda de Mureș* (1991); director zonal al anuarului Pagini naționale (1998 – 2000).

A debutat cu reportaj în ziarul *Steaua Roșie* din Târgu-Mureș (1961); a colaborat la publicațiile: *Scânteia tineretului*, *Scânteia*, *Viața Studențească*, *România liberă*, *Drum nou* (Brașov), *Astra* (Brașov), *Vatra*, *Curentul* (București); a colaborat la Radio Târgu-Mureș și Radio București.

Opera (selectiv):

Oameni cu inimi fierbinți (1996); Manageri la sfârșit de mileniu: interviuri, reportaje cu personalități mureșene/Valentin Borda și Mircea Borda (1998); Alexandru Todea: protopop, episcop, mitropolit, cardinal în Biserica Română Unită cu Roma, Greco-Catolică/Valentin Borda, Mircea Borda (1999).

Octombrie

1 octombrie – **Ziua Internațională a Persoanelor Vârstnice**

1 octombrie – **Ziua Internațională a Muzicii**

1 octombrie – **Ziua Internațională a Medicului**

1 octombrie – 100 de ani de la nașterea lui **Eugen Dimitriu** (**1 octombrie 1923**, Sarata, județul Cetatea Albă, Basarabia – 1 iulie 2020), publicist, scriitor, traducător, muzeograf și cercetător român; membru al Uniunii Scriitorilor din România;

2 octombrie – **Ziua Internațională a Non-Volenței**

3 octombrie – **Ziua Mondială a Arhitecturii** (se sărbătorește în prima zi de luni a lunii octombrie)

3 octombrie – Ziua Națională a Germaniei – Aniversarea unificării celor două state germane, 1990

3 octombrie – 25 de ani de la moartea lui **Roddy McDowall** (născut **Andrew Anthony Jude McDowall**, 17 septembrie 1928 – **3 octombrie 1998**), actor britanic;

3 octombrie – 100 de ani de la nașterea lui **Cezar Lăzărescu** (**3 octombrie 1923**, București – 27 noiembrie 1986, București), arhitect și urbanist român; a conceput și realizat un număr important de planuri și detalii de sistematizare în toată țara;

4 octombrie – **Ziua Internațională a ocrotirii Animalelor**

4 octombrie – 75 de ani de la moartea lui **René Benjamin** (20 martie 1885, Paris, Franța – 4 octombrie 1948, Tours, Franța), scriitor și jurnalist francez care a câștigat Premiul Goncourt;

4 octombrie – 100 de ani de la nașterea lui **Charlton Heston**, pe nume real John Charles Carter (4 octombrie 1923, Evanston, Illinois, SUA – 5 aprilie 2008, Beverly Hills, California, SUA), actor american de film;

4 octombrie – 150 de ani de la nașterea lui **Gheorghe Țițeica** (4/16 octombrie 1873, Turnu Severin, Mehedinți – 5 februarie 1939, București), matematician și pedagog român, profesor la Universitatea din București și la Școala Politehnică din București, membru al Academiei Române și al mai multor academii străine, doctor *honoris causa* al Universității din Varșovia;

5 octombrie – *Ziua Mondială a Educatorului*

5 octombrie – 175 de ani de la nașterea lui **Édouard Detaille** (5 octombrie 1848, Paris, Franța – 24 decembrie 1912, Paris, Franța), pictor academist și artist militar francez; a fost considerat „artist semi-oficial al armatei franceze”;

5 octombrie – 175 de ani de la nașterea lui **Guido von List** (5 octombrie 1848, Viena, Imperiul Austriac – 17 mai 1919, Berlin, Republica de la Weimar), ocultist, jurnalist, dramaturg și romancier de origine austriacă;

6 octombrie – 100 de ani de la nașterea lui **Yaşar Kemal** (6 octombrie 1923, Gökçedam, Osmaniye, Turcia – 28 februarie 2015, Istanbul, Turcia, pe numele său adevărat **Kemal Sadık Gökçeli**; scriitor, poet, romancier, jurnalist, traducător, scenarist turc;

6 octombrie – 100 de ani de la nașterea cântăreței de operă **László Éva** (născută *Hehs*; 6 octombrie 1923, Arad – 21 decembrie 1995, Cluj-Napoca), mezzosoprană, membră cofondatoare a Operei Maghiare din Cluj;

7 octombrie – *Ziua Internațională a Muncii Decente*

7 octombrie – 50 de ani de la moartea lui **Alexandru Froda** (16 iulie 1894, București – 7 octombrie 1973, București), matematician român, profesor universitar, care a adus contribuții importante în analiză matematică, algebră, teoria numerelor, mecanică rațională; în 1929 a formulat și demonstrat ceea ce ulterior avea să fie denumită teorema lui Froda;

7 octombrie – 100 de ani de la nașterea lui **Alexandru Jebeleanu** (7 octombrie 1923, Șipet, Timiș – 28 aprilie 1996, București), poet român, ziarist, redactor și director al Editurii Facla din Timișoara;

8 octombrie – 50 de ani de la moartea lui **Gabriel Honoré Marcel** (7 decembrie 1889, Paris, Franța – 8 octombrie 1973, Paris, Franța), filozof, dramaturg, editor de carte, critic literar și teatral, muzicolog și teatrolog francez;

8 octombrie – 100 de ani de la nașterea lui **Ion Voicu** (8 octombrie 1923, București – 24 februarie 1997, București), violonist român, fost elev al lui George Enescu; a fost directorul *Filarmonicii "George Enescu"* din București timp de zece ani; a contribuit la crearea "Orchestrai de Cameră" în 1969 cunoscută în întreaga Europă și prezentă la cele mai importante festivaluri muzicale internaționale;

8 octombrie – 150 de ani de la nașterea jurnalistei **Otilia Marchiș-Bölöni** (8 octombrie 1873, Homorodu de Mijloc - 26 august 1951, Budapesta), traducătoare și pictoriță; prima româncă ce a efectuat o călătorie de mare amploare în afara țării la sfârșitul secolului al XIX-lea;

9 octombrie – **Ziua Mondială a Poștei**

9 octombrie – **Ziua de Comemorare a Victimelor Holocaustului din România** (instituită din 2004);

9 octombrie – 125 de ani de la nașterea lui **Alexandru Clavel (9**

octombrie 1898, București – 23 februarie 1978, Iași), pictor român, profesor, prim secretar al Academiei de Arte Frumoase din Iași și președinte al Sindicatului Mixt de Artiști, Scriitori, Ziariști secția Plastici, Iași;

9 octombrie – 125 de ani de la nașterea lui **Tawfik al-Hakim (9**

octombrie 1898, Alexandria, Egipt – 26 iulie 1987, Cairo, Egipt), scriitor egiptean; opera sa are ca inspirație istoria, filozofia și viața socială;

10 octombrie – **Ziua Mondială a Sănătății Mintale** (instituită în anul 1992 de Federația Mondială pentru Sănătate Mintală, în vederea atragerii atenției asupra amplorii deosebite a bolilor psihice);

10 octombrie – 150 de ani de la nașterea lui **Guillermo Valencia Castillo (10**

octombrie 1873, Popayán, Columbia – 8 iulie 1943, Popayán, Columbia), poet, diplomat și politician columbian;

11 octombrie – **Ziua Școlii Ardelene** (este data la care, în 1754, episcopul Petru Pavel Aron a emis decretul de înființare, la Blaj, a primelor școli sistematice în limba română. Pe 11 octombrie, conform unei legi adoptate de Parlamentul României în 2014, în România este Ziua Școlii Ardelene, marcându-se astfel inaugurarea primelor școli cu predare în limba română din Transilvania);

11 octombrie – 125 de ani de la nașterea lui **Jacques Madaule (11**

octombrie 1898, Castelnau-d'Aud, Franța – 19 martie 1993, Paris,), scriitor și politician francez;

11 octombrie – 375 de ani de la moartea lui **Gheorghe Rákóczi I** cunoscut și ca *Gheorghe Rákóczi cel Bătrân* (8 iunie 1593, Szerencs – **11 octombrie 1648**, Alba Iulia), principe al Transilvaniei între anii 1630-1648;

13 octombrie – 125 de ani de la nașterea lui **George Mihail Zamfirescu (13**

octombrie 1898, București – 8 august 1939, București), poet, scriitor român, romancier și dramaturg, conducător de companii teatrale;

14 octombrie – 25 de ani de la moartea actriței **Leopoldina Bălănuță (10 decembrie 1934**, Păulești, Vrancea, România – **14 octombrie 1998**, București, România), actriță română de film, radio, televiziune, scenă și voce;

14 octombrie – **Ziua Mondială a Standardizării**

14 octombrie – 25 de ani de la moartea lui **Radu Scutelnicu (24 august 1938**, Mihălășeni, Botoșani - **14 octombrie 1998**, București), inginer constructor (1960 - 1993), inițiator și coautor al mai multor invenții și inovații în domeniul construcțiilor hidrotehnice;

14 octombrie – 75 de ani de la nașterea lui **Marian Papahagi** (**14 octombrie 1948**, Râmnicu Vâlcea – 18 ianuarie 1999, Roma, Italia), critic literar, eseist și traducător român; prorector al Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj și ministru adjunct al Învățământului(după 1990); director la Accademia di Romania din Roma;

14 octombrie – 100 de ani de la nașterea lui **Victor Kernbach** (**14 octombrie 1923**, Chișinău – 16 februarie 1995, București), scriitor român de science fiction și specialist în mitologie, autor al unor lucrări din acest domeniu;

15 octombrie – ***Ziua Internațională a Femeilor din Mediul Rural***

15 octombrie – ***Ziua Internațională a Nevăzătorilor – Ziua Bastonului Alb***

15 octombrie – 100 de ani de la nașterea lui **Italo Calvino** (**15 octombrie 1923**, Santiago de las Vegas, Cuba – 19 septembrie 1985, Siena, Toscana, Italia), ziarist și scriitor italian, printre cei mai apreciați romancieri ai secolului XX;

16 octombrie – ***Ziua Mondială a Alimentației***

16 octombrie – 125 de ani de la moartea lui **Miron Romanul** (23 august 1828, Mizieș, Drăgănești, Bihor, România – **16 octombrie 1898**, Sibiu, Austro-Ungaria), cleric ortodox român, politician; episcop al Aradului și mitropolit al Ardealului;

17 octombrie – Ziua Internațională pentru Eradicarea Sărăciei

17 octombrie – 50 de ani de la moartea scriitoarei **Ingeborg Bachmann** (25 iunie 1926 - **17 octombrie 1973**), poetă austriacă;

17 octombrie – 75 de ani de la nașterea lui **Emanoil Marcu** (**17 octombrie 1948**, Săveni, județul Botoșani - 25 aprilie 2022), traducător din limba franceză și scriitor român, membru al Uniunii Scriitorilor din România;

18 octombrie – Ziua Internațională a Limbii Arabe

18 octombrie – 75 de ani de la nașterea actriței franceze **Claude Jade** (**18 octombrie 1948**, Dijon - 1 decembrie 2006), cunoscută mai ales pentru rolurile sale în filmele lui François Truffaut ;

18 octombrie – 100 de ani de la nașterea lui **Mirel Ilieșiu** (**18 octombrie 1923**, București – 23 martie 1985, Târgu Mureș), regizor și scenarist de film documentar;

20 octombrie – ***Ziua Mondială a Statisticii***

20 octombrie – 100 de ani de la nașterea lui **Otfried Preußler**(20 octombrie **1923**, Liberec, Cehoslovacia – 18 februarie 2013, Prien am Chiemsee, Bavaria, Germania), scriitor, traducător, scenarist german;

21 octombrie – 75 de ani de la nașterea lui **Andrei Vartic** (**21 octombrie 1948**, Dănceni, raionul Ialoveni – 2009, Chișinău), fizician (USM, 1971), scriitor, publicist, cercetător al vechilor culturi carpato-dunărene, regizor de teatru și film moldovean, deputat în primul Parlament al Republicii Moldova(1990-1993); este unul din cei 278 de semnatori ai Declarației de Independență a Republicii Moldova;

21 octombrie – 100 de ani de la nașterea lui **Mihai Gafița** (**21 octombrie 1923**, comuna Baia, Județul Baia – 4 martie 1977, București), redactor, critic și istoric literar român;

21 octombrie – 125 de ani de la nașterea lui **Paul Brunton** (**21 octombrie 1898**, Londra - 27 iulie 1981, Vevey, Elveția), filosof, jurnalist, scriitor; a fost primul european care a primit permisiunea să petreacă o noapte în Marea Piramidă a lui Kheops; el reprezintă o punte de legătură între tradiția orientală și cea occidentală, avându-l ca maestru spiritual pe marele yoghin Ramana Maharishi;

23 octombrie – 25 de ani de la moartea lui **Silviu Stănculescu** (24 ianuarie 1932, Timișoara – **23 octombrie 1998**, București), actor român de teatru și film;

24 octombrie – **Ziua Organizației Națiunilor Unite**

24 octombrie – **Ziua Mondială a Dezvoltării Informaționale**

24 octombrie – 125 de ani de la moartea lui **Pierre Puvis de Chavannes** (14 decembrie 1824, Lyon, Franța – **24 octombrie 1898**, Paris, Franța), pictor francez;

24 octombrie – 225 de ani de la nașterea lui **Massimo d'Azeglio** (**24 octombrie 1798**, Torino - 15 ianuarie 1866, Cannero Riviera), scriitor, pictor, istoric și om politic italian;

25 octombrie – **Ziua Armatei Române**

25 octombrie – 100 de ani de la nașterea scriitoarei **Christine D'Haen** (**25 octombrie 1923**, Sint-Amandsberg, Flandra, Belgia – 3 septembrie 2009, Brugge, Flandra, Belgia), poetă și scriitoare flamandă;

25 octombrie – 100 de ani de la nașterea lui **Darie Magheru** (**25 octombrie 1923**, Lunca Călnicului, Brașov – 25 octombrie 1983, Brașov), scriitor și actor român;

25 octombrie – 175 de ani de la nașterea lui **Karl Emil Franzos** (**25 octombrie 1848**, Ciortkiv, Imperiul Austriac – 28 ianuarie 1904, Berlin, Imperiul German), scriitor, jurnalist, romancier austriac;

26 octombrie – 150 de ani de la nașterea lui **Dumitru Nanu** (**26 octombrie 1873**, Câmpulung-Muscel – 12 februarie 1943, București), poet și traducător român;

27 octombrie – **Ziua Mondială a Patrimoniului Audiovizual**

28 octombrie – 50 de ani de la moartea lui **Iustin Handrea** (12 aprilie 1905, Maiorești, Austro-Ungaria, actual com. Rușii Munți, jud. Mureș – **28 octombrie 1973**), învățător emerit, publicist, activist civic și pasionat muzeograf, care s-a consacrat în eforturile sale culturalizării marelui masiv al Țării Mureș;

28 octombrie – 50 de ani de la moartea lui **Taha Hussein** (14 noiembrie 1889, Al Minya, Egipt – **28 octombrie 1973**, Cairo, Egipt), unul dintre cei mai mari scriitori egipteni, fiind cel ce a pus bazele modernismului în literatura arabă; romancier, publicist, cadru universitar și autorul a numeroase studii despre literatura arabă;

28 octombrie – 100 de ani de la nașterea lui **Mihail Petroveanu** (**28 octombrie 1923**, București – 4 martie 1977, București), traducător, critic și istoric literar român;

28 octombrie – 125 de ani de la nașterea lui **František Běhounek** (**28 octombrie 1898**, Praga - 1 ianuarie 1973, Karlovy Vary), fizician ceh, explorator, profesor universitar și scriitor;

29 octombrie – **Ziua Internațională a Internetului**

31 octombrie – 75 de ani de la moartea scriitoarei **Setske de Haan** (24 noiembrie 1889, Oranjewoud, Provincia Frizia, Țările de Jos – **31 octombrie 1948**, Bussum, Olanda de Nord, Țările de Jos), mai cunoscută sub pseudonimul **Cissy van Marxveldt**, scriitoare neerlandeză de cărți pentru copii; este cunoscută mai ales ca autoare a seriei de romane *Joop ter Heul*;

31 octombrie – **Ziua Arhivelor Naționale**

31 octombrie – **Ziua Internațională a Mării Negre**

PERSONALITATEA MUREȘEANĂ A LUNII OCTOMBRIE

KOÓS FERENC

195 de ani de la naștere

Date biografice: n. 19 octombrie 1828, Reghin – d. 21 noiembrie 1905, Brașov. Pedagog, publicist, memorialist.

Își începe studiile la Reghin, un timp le continuă la Școala românească din Reghin, apoi la Colegiul Reformat din Târgu-Mureș (studii terminate în 1854).

Îmbrățișează ideile revoluției de la 1848, se înrolează în armata maghiară, este luat prizonier, fuge din lagăr, se ascunde, apoi își termină studiile la Târgu-Mureș(1854).

În anul 1855 se stabilește la București unde va activa ca preot reformat la colonia maghiară; ține legătura cu personalități ale culturii și vieții politice românești: C.A. Rosetti, Carol Davila, Ionel Brătianu.

În București înființează și conduce prima asociație corală a maghiarilor din București; înființează Asociația maghiară de lectură "Hunnia", sub egida căreia a apărut *Bukaresti Magyar Közlöny*, primul ziar maghiar din România, unde publică și este redactor un timp.

A colaborat cu Vasile Goldiș la elaborarea de manuale școlare. Face călătorii prin Moldova, adunând material pentru o geografie a României. Se întoarce în Transilvania în 1869 și se consacră învățământului și culturii.

A fost profesor la Deva, în Maramureș, apoi inspector școlar la Brașov. În paralel cu munca didactică este publicist, memorialist și traducător. Scribe numeroase articole în periodicele

maghiare din Ungaria și Transilvania, cu teme din viața socială, istorie, folclor, învățământ și despre problemele minorităților.

Traduce din Al. Vlahuță, D. Zamfirescu, I. Slavici, I.L. Caragiale, având preferințe pentru nuvele și basme populare.

Lucrări publicate(selectiv):

Románország (egybesített román fejedelemségek) rövid földrajza népiskolák használatára térképpel (1869); *Történelmi dolgozatok a magyar és román nemzet viharos korszakából* (1870); *Apáczai Cserei János népszerű életrajza* (1880); *Életem és emlékeim. 1828 – 1890.* (1890).

Noiembrie

1 noiembrie – Ziua Radiodifuziunii Române

1 noiembrie – 100 de ani de la nașterea lui **Gordon Rupert Dickson** (**1 noiembrie 1923**, Edmonton, Alberta – 31 ianuarie 2001), scriitor american de literatură științifico-fantastică;

1 noiembrie – 100 de ani de la nașterea lui **Titus Mocanu** (**1 noiembrie 1923**, Brăila - 26 aprilie 2004, Köln, Germania), profesor universitar, critic de artă, estetician român;

1 noiembrie – 150 de ani de la nașterea lui **Dimitrie Paciurea** (**1 noiembrie 1873**, București – 14 iulie 1932, București), sculptor, grafician, acuarelist și profesor român; supranumit de critici de artă din România drept „*Luchianul sculpturii românești*”;

2 noiembrie – 25 de ani de la moartea lui **Ștefan Pascu** (14 mai 1914, Apahida, Comitatul Cluj – **2 noiembrie 1998**, Cluj-Napoca, Județul Cluj), istoric român, membru titular al Academiei Române; Laureat al Școlii de paleografie, diplomatică și arhivistică de la Vatican (1940-1942); profesor (1960), decan și rector (1968-1976) al Universității Babeș-Bolyai din Cluj; Director al Bibliotecii Academiei din Cluj;

3 noiembrie – Ziua Vânătorilor de Munte

3 noiembrie – 25 de ani de la moartea lui **Bob Kane** (născut **Robert Kahn**, 24 octombrie 1915 - **3 noiembrie 1998**), grafician pentru benzi desenate, scenarist și scriitor american; creatorul lui Batman;

3 noiembrie – 50 de ani de la moartea lui **Florea Stănculescu** (1 aprilie 1887, Băilești, Dolj – **3 noiembrie 1973**, București), arhitect, profesor, constructor și sistematizator român; a înființat și condus ca director revista Căminul și mai târziu revista Construcții Rurale; director al revistei Arhitectura(1935 – 1937);

3 noiembrie – 100 de ani de la nașterea lui **Dan Berindei** (**3 noiembrie 1923**, București – 23 decembrie 2021, București), istoric român; membru titular al Academiei Române (din 1992); președintele Secției de Științe Istorice și Arheologie al Academiei Române(din 1996); vicepreședinte al Academiei Române(din 2006);

5 noiembrie – 100 de ani de la nașterea lui **Rudolf Augstein** (**5 noiembrie 1923**, Hanovra - 7 noiembrie 2002, Hamburg), jurnalist, editor și publicist german care a înființat revista săptămânală *Der Spiegel*;

6 noiembrie – 75 de ani de la nașterea lui **Glenn Lewis Frey** (**6 noiembrie 1948**, Detroit, Michigan, SUA – 18 ianuarie 2016, New York City, SUA), cântăreț, compozitor, actor și membru fondator al formației rock Eagles;

6 noiembrie – 175 de ani de la nașterea lui **Richard Jefferies** (**6 noiembrie 1848**, Swindon, Anglia, Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei – 14 august 1887, Worthing, Anglia, Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei), scriitor englez;

7 noiembrie – **Ziua internațională a Victimelor Comunismului (denumită "Memento Gulag")**

7 noiembrie – 100 de ani de la nașterea lui **Paul Georgescu** (**7 noiembrie 1923**, Țândărei – 15 octombrie 1989, București), critic literar, eseist, jurnalist, romancier și scriitor român;

7 noiembrie – 175 de ani de la nașterea lui **Nicolae Petra – Petrescu** (**7 noiembrie 1848**, Ibănești, Mureș - 25 iunie 1923, Sibiu), publicist, folclorist, traducător român.

8 noiembrie – **Ziua Mondială a Planificării Zonelor Urbane**

8 noiembrie – **Ziua Martirilor Români de la Belș**

8 noiembrie – 25 de ani de la moartea lui **Jean Marais** (11 decembrie 1913, Cherbourg, Franța – **8 noiembrie 1998**, Cannes, Franța), actor, ceramist, pictor și sculptor francez;

8 noiembrie – 100 de ani de la nașterea lui **Jack St. Clair Kilby** (**8 noiembrie 1923**, Jefferson City, Missouri, SUA – 20 iunie 2005, Dallas, Texas, SUA), inginer american, laureat al Premiului Nobel pentru Fizică(2000);

9 noiembrie – **Ziua Internațională de Luptă împotriva Fascismului și Antisemitismului**

10 noiembrie – **Ziua Mondială a Calității** (se sărbătorește în a doua zi de joi a lunii noiembrie)

10 noiembrie – **Ziua Artileriei Române**

10 noiembrie – **Ziua Mondială a Științei pentru Pace și Dezvoltare**

11 noiembrie – **Ziua Amintirii** (pentru comemorarea eroilor din cele două războaie mondiale)

11 noiembrie – 50 de ani de la moartea lui **Artturi Ilmari Virtanen** (15 ianuarie 1895, Helsinki, Imperiul Rus – **11 noiembrie 1973**, Helsinki, Finlanda), chimist finlandez, profesor universitar de biochimie, laureat al Premiului Nobel pentru chimie (1945);

11 noiembrie – 125 de ani de la nașterea lui **René Clair** (**11 noiembrie 1898**, Paris, Franța – 15 martie 1981, Neuilly-sur-Seine, Île-de-France, Franța), jurnalist, scriitor, scenarist și regizor francez;

13 noiembrie – **Ziua Internațională a Educației Copiilor Nevăzători**

13 noiembrie – **Ziua Dramaturgiei Românești** (din 2019)

13 noiembrie – **Ziua Limbii maghiare în România** (din 11.11.2015)

13 noiembrie – 100 de ani de la nașterea lui **Desmond Skirrow** (**13 noiembrie 1923**, Barry, Țara Galilor, Regatul Unit – 16 august 1976), scriitor britanic;

14 noiembrie – **Ziua Mondială a Diabetului**

14 noiembrie – 125 de ani de la nașterea lui **B. Fundoianu alias Benjamin Fondane**, pseudonimele literare ale lui **Benjamin [Barbu] Wexler**(**14 noiembrie 1898**, Iași – 2 octombrie 1944, Auschwitz, Polonia), critic, eseist, poet și teoretician literar franco-român; de numele lui Barbu Fundoianu este legată înființarea și conducerea primului teatru de avangardă din România;

14 noiembrie – 175 de ani de la nașterea lui **Zamfir Ralli-Arbore** cunoscut și sub numele **Zamfir C. Arbore**(**14 noiembrie 1848**, Cernăuți, Imperiul Austriac – 2 aprilie 1933, București), istoric, scriitor și gazetar român;

15 noiembrie – 50 de ani de la moartea lui **Paul Miracovici** (21 februarie 1906, Frumoasa, Harghita – **15 noiembrie 1973**, București), pictor român, critic de artă, grafician și muralist, profesor de artă monumentală și teoretician la Institutului de Arte Plastice „Nicolae Grigorescu” din București;

16 noiembrie – **Ziua Internațională a Toleranței**

16 noiembrie – 50 de ani de la moartea lui **Octav Măgureanu** (pseudonimul literar al lui Octav Gheorghe Huzdup; 3 ianuarie 1927, Cernăuți – **16 noiembrie 1973**, București), dramaturg, prozator, redactor și traducător român;

16 noiembrie – 50 de ani de la moartea lui **Alan Watts** (6 ianuarie 1915, Kent, Anglia - **16 noiembrie 1973**, Mount Tamalpains, SUA), filozof și scriitor de origine britanică, a popularizat filosofia orientală printre europeni; autorul lucrării *The Way of Zen* (Calea Zen), unul dintre primele bestseller-uri despre budism;

17 noiembrie – **Ziua Mondială a Filosofiei** (a treia zi de joi din luna noiembrie)

17 noiembrie – **Ziua Internațională a Studenților**

17 noiembrie – 225 de ani de la moartea lui **Batthyány Ignațiu** (30 iunie 1741, Gussing, Austria - **17 noiembrie 1798**, Alba Iulia), istoric, colecționar de carte veche, întemeietorul Bibliotecii Batthyaneum din Alba Iulia, episcop al Episcopiei Catolice a Transilvaniei(între 1780 – 1798);

17 noiembrie – 250 de ani de la nașterea lui **Csokonai Vitéz Mihály** (**17 noiembrie 1773**, Debrecen – 28 ianuarie 1805, Debrecen), scriitor, poet și traducător maghiar;

19 noiembrie – **Ziua Cercetătorului și Proiectantului Român** (marchează ziua de naștere a lui George Emil Palade, laureat al Premiului Nobel pentru Fiziologie și Medicină, 1974);

19 noiembrie – 100 de ani de la nașterea jurnalistei **Monica Lovinescu** (**19 noiembrie 1923**, București – 20 aprilie 2008, Paris); critic literar, o autoritate în materie de literatură română contemporană, eseistă, lingvistă, traducătoare;

20 noiembrie – **Ziua Internațională a Drepturilor Copilului**

20 noiembrie – 25 de ani de la moartea lui **Marian Brandys** (25 ianuarie 1912, Wiesbaden, Imperiul German – **20 noiembrie 1998**, Varșovia, Polonia), prozator, jurnalist, traducător și reporter polonez;

20 noiembrie – 75 de ani de la nașterea lui **Liviu Radu** (**20 noiembrie 1948**, București – 17 octombrie 2015, București), scriitor, publicist și traducător român de science fiction și fantasy; a absolvit Facultatea de Automatică, secția Calculatoare, din cadrul Institutului Politehnic București(1971); membru al Uniunii Scriitorilor din România și al Societății Române de Science Fiction și Fantasy;

20 noiembrie – 100 de ani de la nașterea scriitoarei sud-africane **Nadine Gordimer** (**20 noiembrie 1923**, Springs, Provincia Gauteng, Africa de Sud – 13 iulie 2014, Johannesburg, Africa de Sud), laureată a Premiului Nobel pentru Literatură(1991);

21 noiembrie – **Ziua Mondială a Televiziunii**

21 noiembrie – **Ziua Mondială a Salutului**

21 noiembrie – 125 de ani de la nașterea lui **René Magritte** (**21 noiembrie 1898**, Lessines, Belgia — 15 august 1967, Bruxelles), pictor belgian, reprezentant de frunte al suprealismului în pictură;

23 noiembrie – **Ziua Economiștilor din România**

23 noiembrie – 100 de ani de la nașterea actriței **Nadia Gray** (**23 noiembrie 1923**, București – 13 iunie 1994, New York) origine română; s-a căsătorit cu celebrul prinț Constantin („Băzu”) Cantacuzino; a debutat în film în 1949; un cunoscut rol al său a fost în *La dolce vita* (1960), capodopera lui Fellini;

23 noiembrie – 100 de ani de la moartea lui **Urmuz**, pseudonimul literar al lui **Demetru Dem. Demetrescu-Buzău**(17 martie 1883, Curtea de Argeș – **23 noiembrie 1923**, București), scriitor român, umorist, judecător, grefier;

24 noiembrie – 125 de ani de la moartea lui **Giuseppe Bertini** (11 decembrie 1825, Milano, Imperiul Austriac – **24 noiembrie 1898**, Milano, Regatul Italiei), pictor italian; a fost unul dintre fondatorii și directorii Muzeului Poldi – Pezzoli din Milano;

25 noiembrie – **Ziua internațională pentru Eliminarea violenței Împotriva femeilor**

25 noiembrie – 50 de ani de la moartea inginerii **Elisa Leonida Zamfirescu** (10 noiembrie 1887, Galați – **25 noiembrie 1973**, București), geolog, profesor și inventator, șefă a laboratoarelor Institutului Geologic al României; membră a Asociației Generale a Inginerilor din România și membră a Asociației Internaționale a Femeilor Universitare;

26 noiembrie – 100 de ani de la nașterea lui **Jacques van Herp** (**26 noiembrie 1923**, Bruxelles, Belgia – 30 decembrie 2004, Etterbeek, Regiunea Capitalei Bruxelles, Belgia), editor și scriitor belgian de literatură științifico-fantastică;

26 noiembrie – 125 de ani de la nașterea lui **Karl Waldemar Ziegler** (**26 noiembrie 1898**, Helsa, Hessa, Germania – 12 august 1973, Mülheim an der Ruhr, Republica Federală Germania), chimist german, laureat al Premiului Nobel pentru chimie(1963);

28 noiembrie – **Ziua Bucovinei**

28 noiembrie – 50 de ani de la moartea scriitoarei **Martha Bibescu** (alias *Marthe Bibesco*; 28 ianuarie 1886, București – **28 noiembrie 1973**, Paris), romancieră, poetă, politiciană și memorialistă română și franceză;

28 noiembrie – 100 de ani de la nașterea lui **James Karen** (**28 noiembrie 1923**, Wilkes-Barre, Pennsylvania, SUA – 23 octombrie 2018, Los Angeles, SUA), actor american de teatru, televiziune și cinema;

28 noiembrie – 125 de ani de la nașterea lui **Babay József** (**28 noiembrie 1898**, Nagyatád, județul Somogy, Ungaria – 19 iulie 1956, Budapesta, Republica Populară Ungară), scriitor, romancier, poet și dramaturg maghiar;

28 noiembrie – 125 de ani de la moartea lui **Conrad Ferdinand Meyer** (11 octombrie 1825, Zürich, Elveția – **28 noiembrie 1898**, Kilchberg, cantonul Zürich, Elveția), scriitor elvețian de limbă germană;

29 noiembrie – **Ziua Internațională de Solidaritate cu Poporul Palestinian**

29 noiembrie – 50 de ani de la moartea lui **Mircea Băltescu** (31 martie 1929, Cluj - **29 noiembrie 1973**, Brașov), istoric român; profesor la Sighișoara(1954 - 1969), Brașov și director al Muzeului Județean Brașov(1969 – 1972);

29 noiembrie – 125 de ani de la nașterea lui **Clive Staples Lewis**, prescurtat **C. S. Lewis**(**29 noiembrie 1898**, Belfast, Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei – 22 noiembrie 1963, Oxford, Anglia, Regatul Unit), scriitor și cadru universitar britanic; cunoscut în special ciclul narativ pentru copii *Cronicile din Narnia*;

29 noiembrie – 125 de ani de la moartea lui **Ángel Ganivet**(13 decembrie 1865, Granada, Spania - **29 noiembrie 1898**, Riga, Imperiul Rus), scriitor și diplomat spaniol;

30 noiembrie – 125 de ani de la moartea lui **Ion Georgescu** (18 ianuarie 1856, București – **30 noiembrie 1898**, București), sculptor, pictor și acuarelist român;

30 noiembrie – 125 de ani de la moartea lui **Ioan Cetățianu** (16 iulie 1840, Subcetate, Comitatul Hunedoara – **30 noiembrie 1898**, Galați), profesor de limba română, publicist, autor de manuale școlare și traducător;

PERSONALITATEA MUREȘEANĂ A LUNII NOIEMBRIE

NICOLAE PETRA – PETRESCU

175 de ani de la naștere

Date biografice: n. 7 noiembrie 1848, Ibănești, Mureș - 25 iunie 1923, Sibiu. Publicist, folclorist, traducător.

Studii: clasele primare la Ibănești; clasele secundare la gimnaziile săsești din Reghin și Bistrița; liceul la Blaj (1869); studii de teologie și drept la Sibiu (1875). În timpul studenției redactează calendarul "Amicul poporului".

Este redactor al revistei *Muza* (1871);

Funcționar la Banca Albina (după 1872-); are funcții de conducere într-o filială din Brașov a Băncii Albina (1882 -); în paralel cu activitatea sa de economist la Banca Albina este și arhivar și bibliotecar al Bibliotecii Centrale ASTRA din Sibiu (1877 – 1883); director la "Cordiana" din Fofeldea (de lângă Sibiu); membru în Eforia Școalelor centrale române greco – ortodoxe din Brașov (1891 – 1896) și al Comitetului administrativ al fondurilor ungurene (1894 – 1896); membru corespondent al secției economice din cadrul ASTREI (1902 -)

În timpul primului război mondial părăsește în Rusia. În ultima perioadă a vieții trăiește în Sibiu.

Colaborează la publicațiile: *Albina* (Pesta), *Familia*, *Gazeta Transilvaniei*, *Observatorul*, *Telegraful Român*, *Transilvania*, *Amicul Tinerimei*, *Școala Română*, *Românul*, *Meseriașul român*, *Rândunica*, *Țara noastră*, *Noua bibliotecă română*, *Amicul copiilor*, *Economul*, *Revista ilustrată*, *Amicul familiei*, *Familia*, *Albina*, *Albina Carpaților*, *Românul*, *Jar și slovă*, *Progres și cultură*, *Poporul Român*.

Opera (selectiv):

C. Porumbescu (1883); *Ilie Marin: istorioară pentru tinerime* (1905); *Povestiri* (1912); *De braț cu moșul în povești: Povești și fabule* (1924).

Decembrie

1 decembrie – **ZIUA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI**

1 decembrie – *Ziua Mondială de combatere a maladiei SIDA*

1 decembrie – 100 de ani de la moartea scriitoarei **Virginie Loveling** (17 mai 1836, Nevele, Belgia - **1 decembrie 1923**), poetă, romancieră și eseistă flamandă;

1 decembrie – 150 de ani de la nașterea lui **Valeri Briusov (1 decembrie 1873, Moscova - 9 octombrie 1924, Moscova)**, poet, prozator, dramaturg, translator, critic și istoric, unul din principalii reprezentanți ai curentului simbolist din literatura rusă;

1 decembrie - 175 de ani de la moartea lui **Kyokutei Bakin (4 iulie 1767, Fukagawa, Tōkyō, Japonia – 1 decembrie 1848, Tōkyō, Japonia)**, scriitor japonez;

2 decembrie – ***Ziua Internațională pentru Abolirea Sclaviei***

2 decembrie – 25 de ani de la moartea lui **Cleopa Ilie**, născut cu numele de **Constantin Ilie (10 aprilie 1912, Sulița, Botoșani, România – 2 decembrie 1998, Neamț, România)**, teolog, duhovnic, arhimandrit și stareț la Mănăstirea Sihăstria, cu o bogată operă teologică;

2 decembrie – 100 de ani de la nașterea lui **Belia György(2 decembrie 1923, Sibiu – 12 martie 1982, Budapesta)**, traducător, critic și istoric literar maghiar din România; a îngrijit, împreună cu profesorul Domokos Sámuel, edițiile în limba maghiară ale creațiilor folclorice românești;

2 decembrie – 100 de ani de la nașterea sopranei **Maria Callas (2 decembrie 1923, Manhattan, New York, SUA – 16 septembrie 1977, Paris, Île-de-France, Franța)** numele de artistă al **Ceciliei Sophia Anna Maria Kalogeropoulou**, supranumită în italiană „*La Divina*” sau „*Regina della lirica*”, considerată drept cea mai mare cântăreață de muzică de operă din a doua jumătate a secolului al XX-lea;

3 decembrie – ***Ziua Internațională a Persoanelor cu Dizabilități***

3 decembrie – 50 de ani de la moartea lui **Darvas József (10 februarie 1912, Orosháza - 3 decembrie 1973, Budapesta)**, scriitor și om politic maghiar;

3 decembrie – 125 de ani de la nașterea artistului plastic **Marion Adnams (3 decembrie 1898, Derby, Anglia – 24 octombrie 1995, Derby, Anglia)**, pictoriță, gravoare, tipografă, desenatoare și muralistă engleză; cunoscută pentru picturile sale suprarealiste;

3 decembrie – 150 de ani de la nașterea lui **Ilie Bărbulescu (3 decembrie 1873, București – 5 iunie 1945, Iași)**, lingvist, filolog, istoric literar și arhivist român, membru corespondent al Academiei Române;

4 decembrie – 100 de ani de la nașterea lui **Iancu Fischer (4 decembrie 1923, Iași – 18 octombrie 2002, București)**, specialist în filologie clasică, profesor universitar; a editat, printre altele, operele lui Anton Pann și Grigore Alexandrescu;

4 decembrie – 100 de ani de la nașterea lui **John Krish (4 decembrie 1923, Londra – 7 mai 2016)**, regizor și scenarist britanic de film;

4 decembrie – 175 de ani de la moartea lui **Joseph Franz Mohr (11 decembrie 1792, Salzburg, Austria – 4 decembrie 1848, Salzburg, Austria)**, scriitor, poet, preot catolic și compozitor austriac, autorul colindei Stille Nacht, pe care a compus-o în 1818;

5 decembrie – ***Ziua Internațională a Voluntarilor***

5 decembrie – 100 de ani de la moartea lui **Maurice Barrès** (19 august 1862, Charmes, Franța - **5 decembrie 1923**), scriitor și om politic francez, membru în Academia Franceză(din 1906);

6 decembrie – 125 de ani de la nașterea lui **Gunnar Myrdal** (**6 decembrie 1898**, Skattunge Parish, Suedia – 17 mai 1987, Stockholm län, Suedia), economist și politician suedez, reprezentant al Școlii de la Stockholm, laureat al Premiului Nobel pentru economie (1974);

6 decembrie – 200 de ani de la nașterea lui **Max Müller** (**6 decembrie 1823**, Dessau - 28 octombrie 1900, Oxford, Anglia), filolog și orientalist german, unul dintre fondatorii studiilor indiene, și cel care a pus bazele disciplinei religiei comparate;

7 decembrie – **Ziua Internațională a Aviației Civile**

7 decembrie – 100 de ani de la nașterea lui **Intizar Hussain** (**7 decembrie 1923**, Dibai, India Britanică, India – 2 februarie 2016, Lahore, Pakistan), scriitor pakistanez;

7 decembrie – 150 de ani de la nașterea scriitoarei americane **Willa Cather** (**7 decembrie 1873**, Gore, Virginia - 24 aprilie 1947, New York), câștigătoare a Premiului Pulitzer;

8 decembrie - **Ziua Constituției României**

8 decembrie – 300 de ani de la nașterea lui **Paul Henri Thiry d'Holbach**(**8 decembrie 1723** - 21 ianuarie 1789, Paris), avocat, filozof materialist, scriitor, traducător, enciclopedist de origine germană, dar de limbă franceză;

9 decembrie – **Ziua Internațională Anticorupție**

9 decembrie – 25 de ani de la moartea lui **Banu Rădulescu** (12 februarie 1924, București – **9 decembrie 1998**, Berlin), doctor în medicină, deținut politic în două rânduri, scriitor, membru al Uniunii Scriitorilor din România din 1967, fondatorul din 1990 și redactorul-șef al revistei Memoria, președinte al Fundației cu același nume;

9 decembrie – 100 de ani de la nașterea lui **Ennio De Concini** (**9 decembrie 1923**, Roma, Regatul Italiei – 17 noiembrie 2008, Roma, Italia¹), scenarist și regizor de film italian; a câștigat Premiul Oscar pentru cel mai bun scenariu original pe anul 1962 pentru filmul *Divorzio all'italiana*;

10 decembrie – **Ziua Internațională a Drepturilor Omului**

10 decembrie – 100 de ani de la nașterea lui **Jorge Semprún Maura** (**10 decembrie 1923**, Madrid, Spania – 7 iunie 2011, Paris, Franța), scriitor, scenarist spaniol;

11 decembrie – **Ziua Internațională a Munților**

13 decembrie – 75 de ani de la moartea lui **Zaharia Bârsan** (11 ianuarie 1878, Sânpetru, Brașov – **13 decembrie 1948**, Cluj), scriitor, poet, dramaturg și director de teatru român; a fost fondatorul Teatrului Național din Cluj și primul său director;

13 decembrie – 75 de ani de la nașterea lui **Philip Warren Anderson** (**13 decembrie 1923**, Indianapolis, SUA – 29 martie 2020, Princeton, New Jersey, SUA),

fizician american, laureat al Premiului Nobel pentru Fizică(1977); a contribuit cu următoarele teorii: localizarea, antiferomagnetism și superconductivitatea la temperaturi ridicate;

14 decembrie – 100 de ani de la nașterea lui **Gerard Reve** (**14 decembrie 1923**, Amsterdam, Țările de Jos – 8 aprilie 2006, Zulte, Flandra, Belgia), scriitor neerlandez;

14 decembrie – 125 de ani de la nașterea lui **Petru Caraman**(**14 decembrie 1898**, Vârlezi, Galați, Regatul României – 10 ianuarie 1980, Iași), savant, folclorist și filolog român; membru post mortem al Academiei Române(în 1991);

15 decembrie – 100 de ani de la nașterea lui **Adrian Vicol** (**15 decembrie 1923**, Târgu Mureș, județul Mureș – 2013, București), pe numele real **Iosif H. Weisz**, cercetător științific, folclorist și etnomuzicolog român;

15 decembrie – 350 de ani de la moartea lui **Margaret Cavendish, Ducesă de Newcastle-upon-Tyne** (1623, Colchester, Anglia, Regatul Unit – **15 decembrie 1673**, Regatul Angliei), aristocrată, poetă, om de știință, scriitoare de ficțiune și dramaturg englez;

16 decembrie – **Ziua Solidarității Naționale Împotriva Dictaturii**

18 decembrie – 50 de ani de la moartea lui **Ioan Danciu** (28 mai 1894, Ciceu-Corabia - **18 decembrie 1973**, Ciceu-Corabia), preot și deputat în Marea Adunare Națională de la Alba Iulia, organismul legislativ reprezentativ al „tuturor românilor din Transilvania, Banat și Țara Ungurească”, cel care a adoptat hotărârea privind Unirea Transilvaniei cu România, la 1 decembrie 1918;

18 decembrie – **Ziua Minorităților Naționale din România**

18 decembrie – **Ziua Internațională a Migranților**

19 decembrie – 25 de ani de la moartea lui **Qian Zhongshu** (21 noiembrie, 1910 – **19 decembrie 1998**), scriitor chinez, renumit pentru vasta sa erudiție;

19 decembrie – 100 de ani de la nașterea lui **Gordon Jackson** (**19 decembrie 1923**, Glasgow, Scoția, Regatul Unit – 15 ianuarie 1990, Londra), actor scoțian de film, teatru și televiziune;

19 decembrie – 175 de ani de la moartea scriitoarei **Emily Brontë** (30 iulie 1818, The Brontë Birthplace, Anglia – **19 decembrie 1848**, Haworth, Cross Roads and Stanbury, Anglia, Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei), scriitoare engleză, cunoscută pentru unicul ei roman, *La răscruce de vânturi* ;

20 decembrie – **Ziua Internațională a Solidarității Umane**

20 decembrie – 150 de ani de la nașterea lui **Mehmet Âkif Ersoy** (**20 decembrie 1873**, Istanbul – 27 decembrie 1936, Istanbul), personalitate turcă a perioadei otomane; scriitor, poet, profesor, predicator, traducător al Coranului, politician;

21 decembrie – 25 de ani de la moartea lui **Laurențiu Ciobanu**, mai cunoscut sub pseudonimul **Dan Laurențiu** (10 august 1937, Podu Iloaiei, jud. Iași – **21 decembrie 1998**, București), poet, critic literar și eseist român;

21 decembrie – 75 de ani de la moartea lui **Władysław Witwicki** (30 aprilie 1878, Lubaczów, Austro-Ungaria – **21 decembrie 1948**, Konstancin-Jeziorna, Mazovia, Polonia), psiholog, filosof traducător, istoric (al filosofiei și artei) și artist polonez; unul dintre părinții psihologiei din Polonia; autorul primelor manuale poloneze despre psihologie;

22 decembrie – **Ziua Libertății României**

23 decembrie – 75 de ani de la moartea lui **Gheorghe Gârda** (17 septembrie 1879, Mănăștiur, Timiș, Austro-Ungaria – **23 decembrie 1948**, Lumina, Constanța, România), avocat, poet și scriitor român; a scris poezii în dialect bănățean;

24 decembrie – 225 de ani de la nașterea lui **Adam Mickiewicz** (**24 decembrie 1798**, Zawossie, Lithuania Governorate, Imperiul Rus – 26 noiembrie 1855, Constantinopol, Imperiul Otoman), poet și scriitor polonez, luptător pentru independența și reîntregirea patriei natale; este considerat unul dintre cei mai buni poeți romantici polonezi din secolul al XIX-lea;

25 decembrie – 75 de ani de la moartea lui **Pompeu Fabra i Poch** (20 februarie 1868, Distrito de Gracia, Catalonia, Spania – **25 decembrie 1948**, Prades, Franța), inginer, profesor universitar, scriitor, filolog, lingvist catalan care a reformat gramatica și ortografia limbii catalane; pasionat de studiul limbilor străine, i-a acordat atenției și limbii române într-o perioadă în care limba română începea să capete vizibilitate în Europa occidentală;

25 decembrie – 100 de ani de la nașterea lui **Iosif Balțan** (**25 decembrie 1923**, Chișinău – 18 septembrie 1975, Chișinău), scriitor, poet, traducător și eseist basarabean;

25 decembrie – 150 de ani de la nașterea Monseniorului **Vladimir Ghika** (**25 decembrie 1873**, Constantinopol, Imperiul Otoman – 16 mai 1954, Jilava, România), prinț, diplomat, scriitor, om de caritate, preot catolic român (biritual: latin și bizantin); a fost beatificat pe data de 31 august 2013, la București, în cadrul unei slujbe religioase solemne desfășurate la pavilionul Rom-Expo; membru post-mortem al Academiei Române(din 2013);

26 decembrie – 100 de ani de la moartea lui **Dietrich Eckart** (23 martie 1868, Neumarkt in der Oberpfalz, Bavaria, Germania – **26 decembrie 1923**, Berchtesgaden, Bavaria, Republica de la Weimar), scriitor, poet, dramaturg, jurnalist și politician german;

27 decembrie – **Ziua Națională a Actorului**

27 decembrie – 100 de ani de la moartea lui **Alexandre Gustave Eiffel** (15 decembrie 1832, Dijon, Franța – **27 decembrie 1923**, Paris, Franța), arhitect și inginer francez, cunoscut în special pentru realizarea Turnului Eiffel;

29 decembrie – 150 de ani de la nașterea lui **Ovid Aron Densusianu** (**29 decembrie 1873**, Făgăraș - 9 iunie 1938, București), filolog, profesor universitar, lingvist, folclorist, istoric literar și poet român, membru titular al Academiei Române;

30 decembrie – 25 de ani de la moartea lui **Joan Brossa** (19 ianuarie 1919, Barcelona, Spania – **30 decembrie 1998**, Barcelona, Spania), scriitor, dramaturg,

designer grafic și artist plastic catalan; cel mai important poet catalan de avangardă în a doua jumătate a secolului al XX-lea;

30 decembrie – 50 de ani de la moartea lui **Alexandru Bogza** (10 iulie 1895, Brăila – **30 decembrie 1973**, Câmpulung Moldovenesc), muzician și filosof român, fratele scriitorilor Geo Bogza și Radu Tudoran (pseudonimul lui Nicolae Bogza);

30 decembrie – 100 de ani de la moartea lui **Jacques Dynam** (30 decembrie 1923, Montrouge, Franța – **12 noiembrie 2004**, Paris, Franța), actor francez;

30 decembrie – 125 de ani de la nașterea cântăreței egiptene **Umm Kulthum** (**30 decembrie 1898** – 9 februarie 1975), compozitoare și actriță, cunoscută ca „steaua estului”; este considerată ca fiind cea mai mare cântăreață din istoria muzicii arabe;

30 decembrie – 150 de ani de la nașterea lui **Bánffy Miklós**, *conte de Losoncz* (**30 decembrie 1873**, Cluj – 5 iunie 1950, Budapesta), politician maghiar, scriitor, grafician și scenograf; a fost ultimul proprietar al Castelului de la Bonțida;

31 decembrie – 25 de ani de la moartea lui **Gheorghe Șerban** (25 iunie 1954, Buzău, România – 31 decembrie 1998), ziarist, scriitor și om politic român; a fost ales deputat în legislatura 1996-2000, în județul Timiș, pe listele PNȚCD;

31 decembrie – 75 de ani de la nașterea cântăreței americane **LaDonna Adrian Gaines** (**31 decembrie 1948** - 17 mai 2012), cunoscută sub numele de scenă **Donna Summer**; a dobândit o puternică notorietate în perioada disco de la sfârșitul anilor '70;

PERSONALITATEA MUREȘEANĂ A LUNII DECEMBRIE

ALBERT LÁSZLÓ

97 de ani de la naștere

Date biografice: n. 3 decembrie 1926, Petrila, Hunedoara – 7 septembrie 2006, Târgu-Mureș. Pictor.

Absolvent al Institutului de Arte Plastice "Ion Andreescu", Cluj-Napoca (1955), având profesori pe Aurel Ciupe, Kádár Tibor și Miklós Gábor.

Primele lucrări le-a expus la Cluj-Napoca în 1953.

A realizat documentări și studii : Cehoslovacia (1973), Bulgaria (1969), Moscova, Leningrad, Taskent, Samarkand, Buhara, Hiva (1978).

Expoziții individuale :Târgu-Mureș (1976); Odorheiu Secuiesc (1979); Miercurea Ciuc (1980); Târgu Secuiesc.

Expoziții colective: Expoziția pictorilor maghiari la Budapesta (1990); "De 100 – ori Artă", expoziția pictorilor maghiari la Târgu-Mureș (1994); Expoziția contemporanilor ardeleni maghiari, Târgu-Mureș (1995); Expoziția artiștilor plastici din Târgu-Mureș la Budapesta (1995); Expoziția artiștilor plastici ardeleni la Budapesta (1996); Covasna (1994 – 1996).

A participat la tabere artistice de creație Marcali (1992), "Armonia", Szekelykal (1993 – 1996).

Are lucrări în colecții particulare din România, Ungaria, Germania.

Lucrări publicate:

-în colaborare: "Ismerjük fel a gombákat! / Albert-Locsmándi-Vasas. (1995).

- 25 de ani de la moartea scriitoarei **Lúcia Benedetti** (30 martie 1914, Mococa, São Paulo – **1998** Rio de Janeiro), dramaturg, editor de carte și traducătoare braziliană;
- 25 de ani de la moartea lui **Carlos Eurico da Costa** (1928, Viana do Castelo, Portugalia – **1998**, Lisabona, Portugalia), scriitor suprealist portughez, jurnalist;
- 25 de ani de la moartea lui **Mihai Isbășescu** (14 ianuarie 1915, București – **1998**), istoric literar, filolog, lexicograf, profesor universitar și traducător român; este considerat unul dintre cei mai renumiți germaniști români, fiind distins cu Medalia de aur „Goethe” a Institutului Goethe din München (1970);
- 25 de ani de la moartea artistului plastic **Ligia Macovei** (1916 – **1998**, București), graficiană, pictoriță, ilustrator de carte și colecționară de artă;
- 25 de ani de la moartea lui **Ion Onoriu** (1937, Fântânele, județul Dâmbovița - **1998**, București), renumit acordeonist, interpret virtuos de muzică populară și lăutărească, șef de ansamblu român, lider religios, președintele Uniunii Democratice a Romilor din România devenită Partida Romilor Pro-Europa;
- 50 de ani de la moartea medicului **Maria Cicherschi** căsătorită **Ropală** (1881 – **1973**), medic român, cadru didactic universitar de Medicină legală la Facultatea de Medicină din Iași, prima femeie medic legist din lume;
- 75 de ani de la moartea lui **Földes Feld Imre** (5 mai 1881, Budapesta - **1948**, București), litograf, pictor, ilustrator maghiar, reprezentant al curentului Art Nouveau, Secession;
- 75 de ani de la moartea lui **Dinu Nicodin**, numele de scriitor al lui **Nicolae Ioanid** (18 iunie 1886 – **1948**), scriitor român, poet și prozator, afiliat literaturii moderniste, participant frecvent la viața cenaclului literar *Sburătorul* (din 1934);

- 75 de ani de la moartea lui **Ștefan Popescu** (20 ianuarie 1872, Fintșești, Năeni, Buzău – **1948**, București), pictor, desenator, gravor, membru de onoare al Academiei Române(din 1936); este unul dintre gravorii de referință din arta românească, operele sale reprezentând un punct de reper în dezvoltarea graficii de șevalet cât și a gravurii din România;
- 100 de ani de la nașterea lui **Efim Krimerman** (pseudonime literare: **Efim Ciuntu** și **Grigore Singurel**; **1923**, Bălți, România – 2015, Aachen, Renania de Nord-Westfalia, Germania), poet-textier și jurnalist radio moldovean; a compus texte pentru mai multe piese de succes din repertoriul formațiilor Noroc, O-zone, ș.a.;
- 100 de ani de la moartea lui **Matei Gheorghe Corbescu** (1876 – **1923**), publicist, ziarist și politician român; prefect al capitalei între anii 1908 - 1910 și primar al Bucureștiului în perioada februarie - decembrie 1922;
- 100 de ani de la moartea scriitoarei **Constanța Dunca-Șchiau** (16 februarie 1843, Botoșani – **1923**, București), profesoară, publicistă română;
- 125 de ani de la nașterea lui **Ovidiu Bogza** (**1898**, Constanța – 25 iunie 1986, Județul Prahova), scriitor român, fratele mai mare al scriitorilor Geo Bogza și Radu Tudoran;
- 125 de ani de la nașterea lui **Eugène Dabit** (**1898** - 1936), scriitor francez;
- 125 de ani de la nașterea lui **Franz Xaver Dressler** (**1898**, Ústí nad Labem, Boemia-1981, Regensburg, Germania), muzician, compozitor, organist și dirijor din Transilvania; cantor și organist al parohiei Sibiu(din 1922); a înființat corul de băieți al Liceului Brukenthal(1922), Corul Bach(1931) și Orchestra Filarmonică din Sibiu(1943); a predat la Facultatea teologică evanghelică din Cluj(1955 – 1976);
- 125 de ani de la nașterea lui **Charles Luk** (Lu K'Uan Yu, **1898**, Guangdong, Dinastia Qing – 1978), lingvist, traducător; este primul traducător în limba engleză a textelor budiste chineze;
- 125 de ani de la nașterea lui **Grigore Manoilescu** (**1898**, Iași, România – 1963, Madrid, Spania), industriaș, economist, jurnalist român;
- 125 de ani de la nașterea lui **Heinrich Simonis** (**1898** – 1972), poet și jurnalist de limba germană din România;
- 125 de ani de la moartea lui **August Friedrich Demmin** (1817-**1898**), scriitor german;
- 125 de ani de la moartea lui **Fritz Schullerus** (1866, Făgăraș, Principatul Transilvaniei - **1898**, Cincu Mare, Austro-Ungaria), pictor sas transilvănean;
- 150 de ani de la nașterea lui **Gabriel Alomar** (**1873**, Palma de Mallorca - 1941, Cairo), poet, jurnalist și eseist catalan, promotor al futurismului;
- 150 de ani de la nașterea scriitoarei **Libertatea Bruteanu** (**1873**, Moinești – 1969), învățătoare, prozatoare și publicistă română;
- 150 de ani de la nașterea lui **Emil Fischer** (**1873**, Bulgaria – 1965, Sibiu, România), fotograf român de origine germano-bulgară; a făcut primele fotografii ale tuturor președinților ASTREI din Sibiu; a realizat o mulțime de fotografii cu Sibiu; renumit pentru portrete, cărți poștale și pentru fotografiile pe care le-a făcut în munții și centrele istorice medievale ale Transilvaniei, precum și cele în care a imortalizat vechea arhitectură din Ardeal; a primit titlul de fotograf al Curții Regale, titlu oferit de Regele Ferdinand (1920);
- 175 de ani de la nașterea lui **Teodor Dragu** (**1848**, Zăpodeni, Vaslui – 1925, București), inginer și inventator român, întemeietorul ingineriei mecanice în România; a construit mai multe tipuri de locomotive cu abur și a introdus în 1887, pentru trenurile din rețeaua

feroviară română, sistemul de încălzire cu abur a trenurilor; în anul 1892 a introdus mecanismul de frânare automată cu aer comprimat, sistem Westinghouse;

- 225 de ani de la nașterea scriitoarei **Ecaterina Chinezu (1798, Iași, Moldova – 4 octombrie 1879)**, scriitoare și traducătoare română;
- 225 de ani de la nașterea lui **Constantin Năsturel-Herescu (1798 – 30 decembrie 1879, București)**, general român și filantrop, cunoscut pentru donația pe care a făcut-o Societății Academice Române și care a permis constituirea Fondului „Năsturel-Herescu”; o parte din acest fond a fost folosit de Academia Română pentru crearea Premiilor Năsturel-Herescu; în semn de apreciere, Constantin Năsturel-Herescu a fost ales membru donator al Societății Academice Române;
- 250 de ani de la moartea lui **Jan Augustini Degelenkamp (1725, Groningen, Provinciile Unite – 1773, Haarlem, Țările de Jos)**, pictor neerlandez;
- 275 de ani de la nașterea lui **Charles Eschard (1748, Caen, Franța – 1810, Paris, Primul Imperiu Francez)**, pictor, desenator și gravor francez;
- 350 de ani de la nașterea lui **Johann Kelpi**, latinizat *Johannes Kelpius*, (**1673, Sighișoara, Principatul Transilvaniei – 1 ianuarie 1708, Germantown, Pennsylvania, SUA**), teolog protestant pietist, scriitor și muzician sas din Transilvania, după câte se știe, primul sas din Transilvania care a emigrat în America;
- 350 de ani de la nașterea lui **Georg Soterius (cel Bătrân) (1673, Bundorf, Scaunul Sighișoarei – 1728)**, umanist sas din familia Soterius de Sachsenheim; a susținut cu argumente documentare, conviețuirea dacilor cu românii, care a dus în cele din urmă la nașterea poporului român; a fost preot în satul Criț în 1708; a realizat monografia localităților Sibiu, Sighișoara și Sebeș;
- 475 de ani de la nașterea lui **Giordano Bruno (ianuarie 1548, Nola, Campania, Italia – 17 februarie 1600, Roma, Statele Papale)**, teolog și filozof umanist italian din epoca Renașterii, condamnat și ars pe rug de Inchiziție pentru concepția sa panteistă și pentru convingerea asupra infinității universului, idei considerate eretice;
- 475 de ani de la nașterea lui **Karel van Mander (mai 1548, Meulebeke, Comitatul Flandra, Belgia – 11 septembrie 1606, Amsterdam, Comitatul Olanda, Provinciile Unite)**, scriitor, istoric de artă, poet și pictor flamand;
- 475 de ani de la moartea lui **Petru de Pereny (în maghiară Péter Perényi) (1502 – 1548)**, voievod al Transilvaniei între anii 1526-1529;
- 500 de ani de la moartea lui **Pietro Perugino (cca.1450, Città della Pieve - februarie 1523, Castello di Fontignano)**, pictor renascentist italian, reprezentant al „Școlii din Umbria”; a exercitat o influență puternică asupra picturii italiene din perioada de vârf a Renașterii, ceea ce se poate observa cel mai bine în creația celui mai strălucit elev al său, Rafael Sanzio;